

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

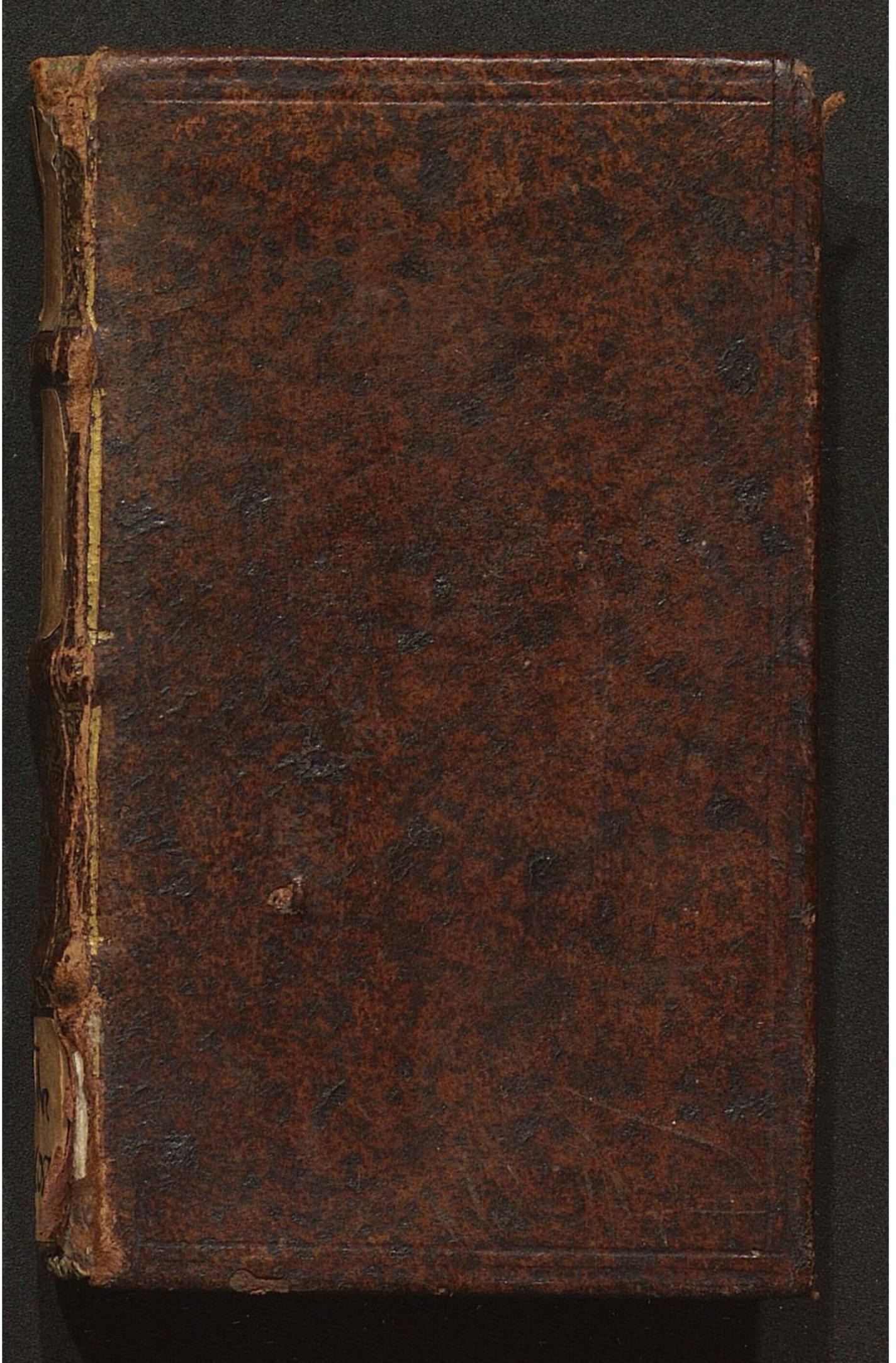
Universitätsbibliothek Paderborn

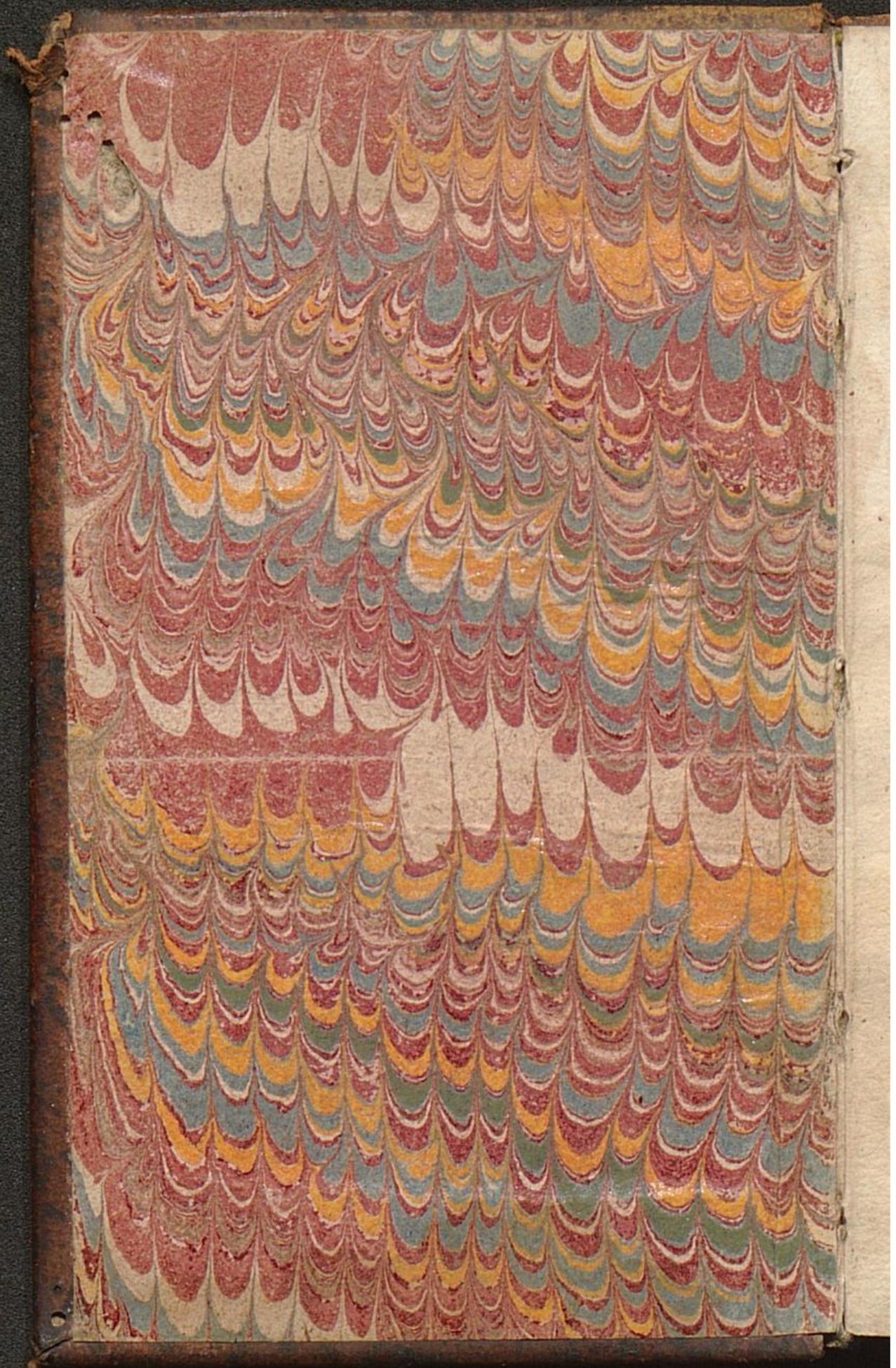
Apollinis Judicium politicum in Monteparnasso Contra Monarchiae sectatores

Boccalini, Traiano

Messinae, 1671

urn:nbn:de:hbz:466:1-13233

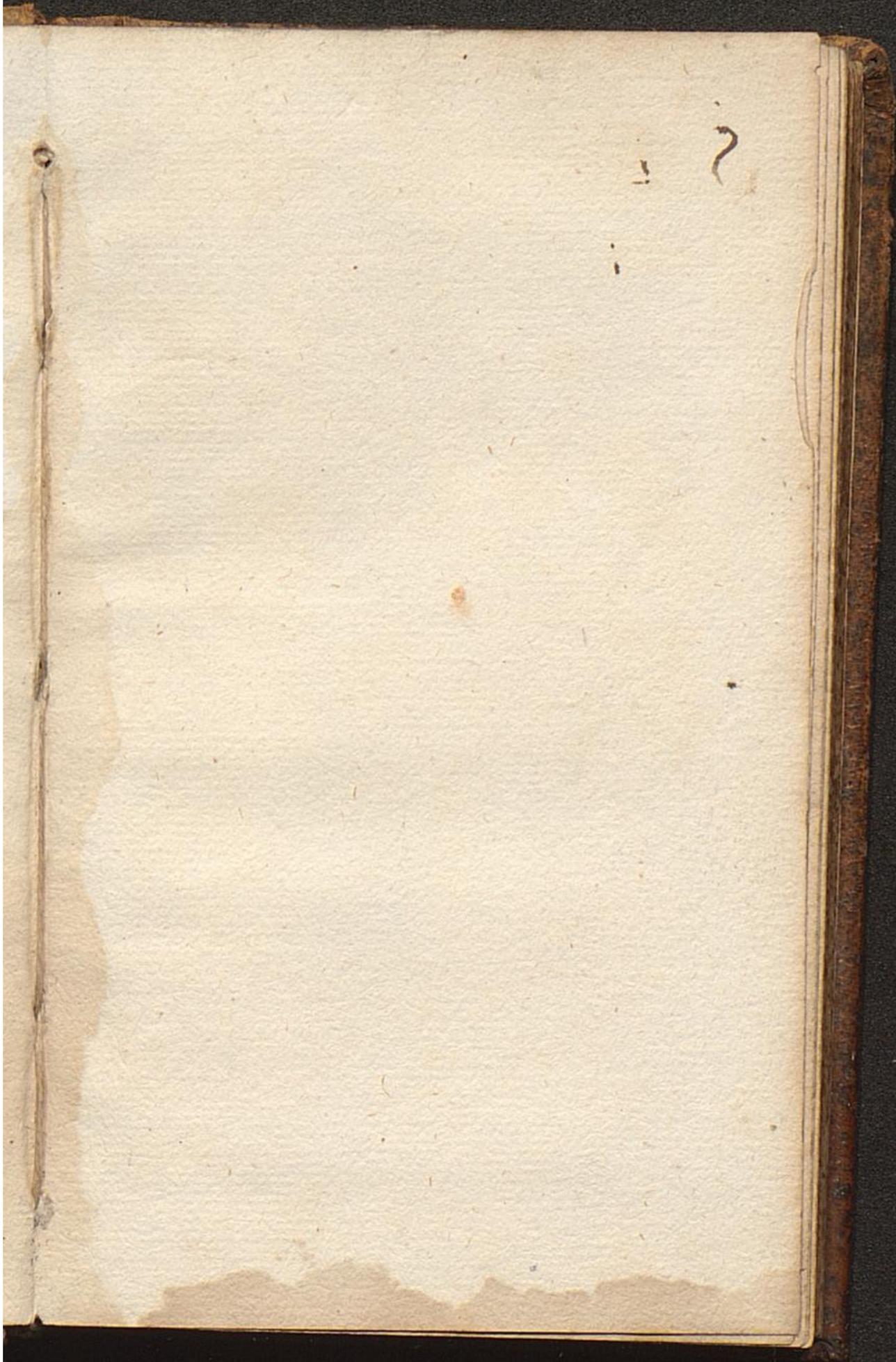
P. Th. Gossz.

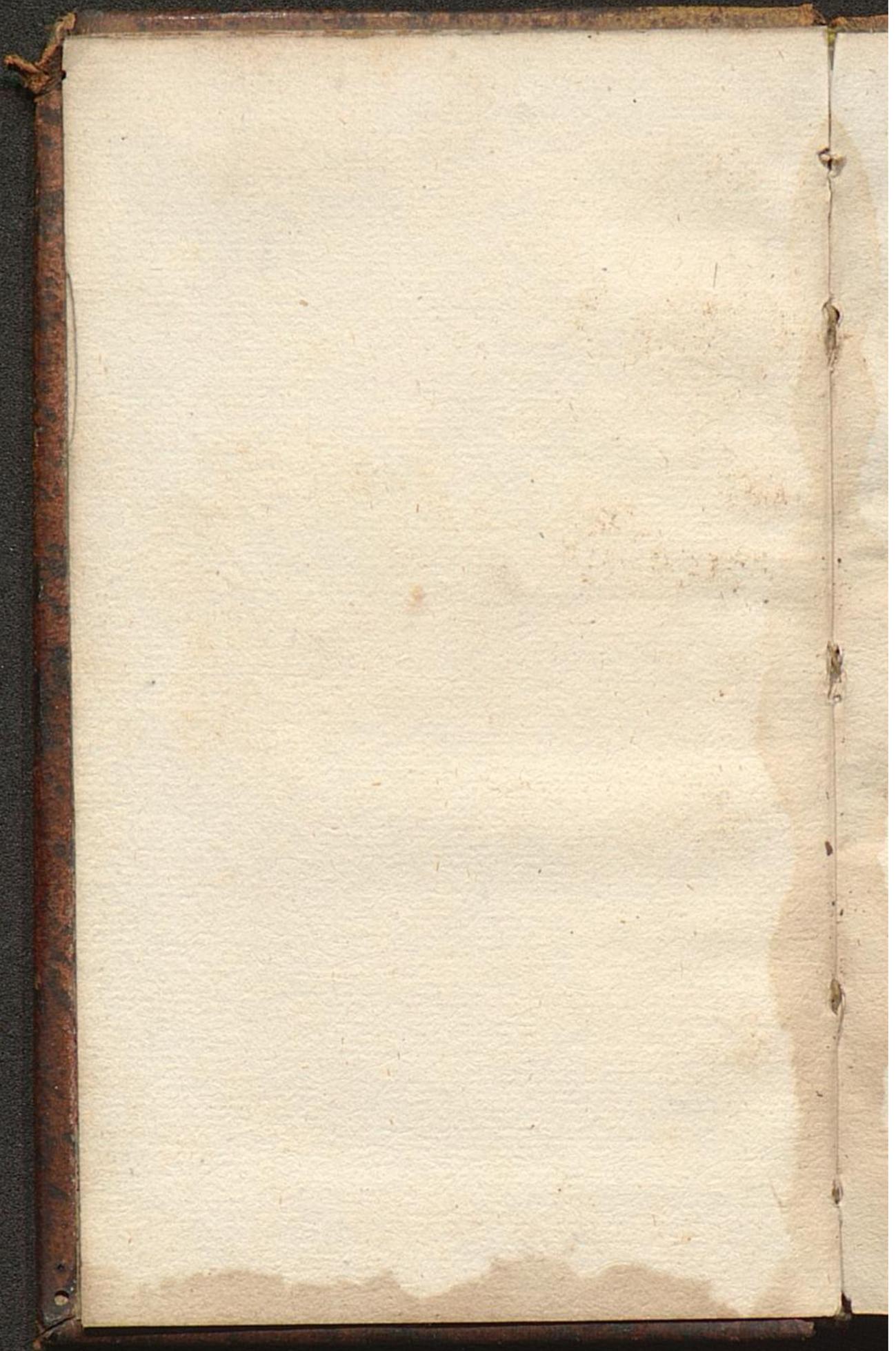
S. 1

31

S I

21

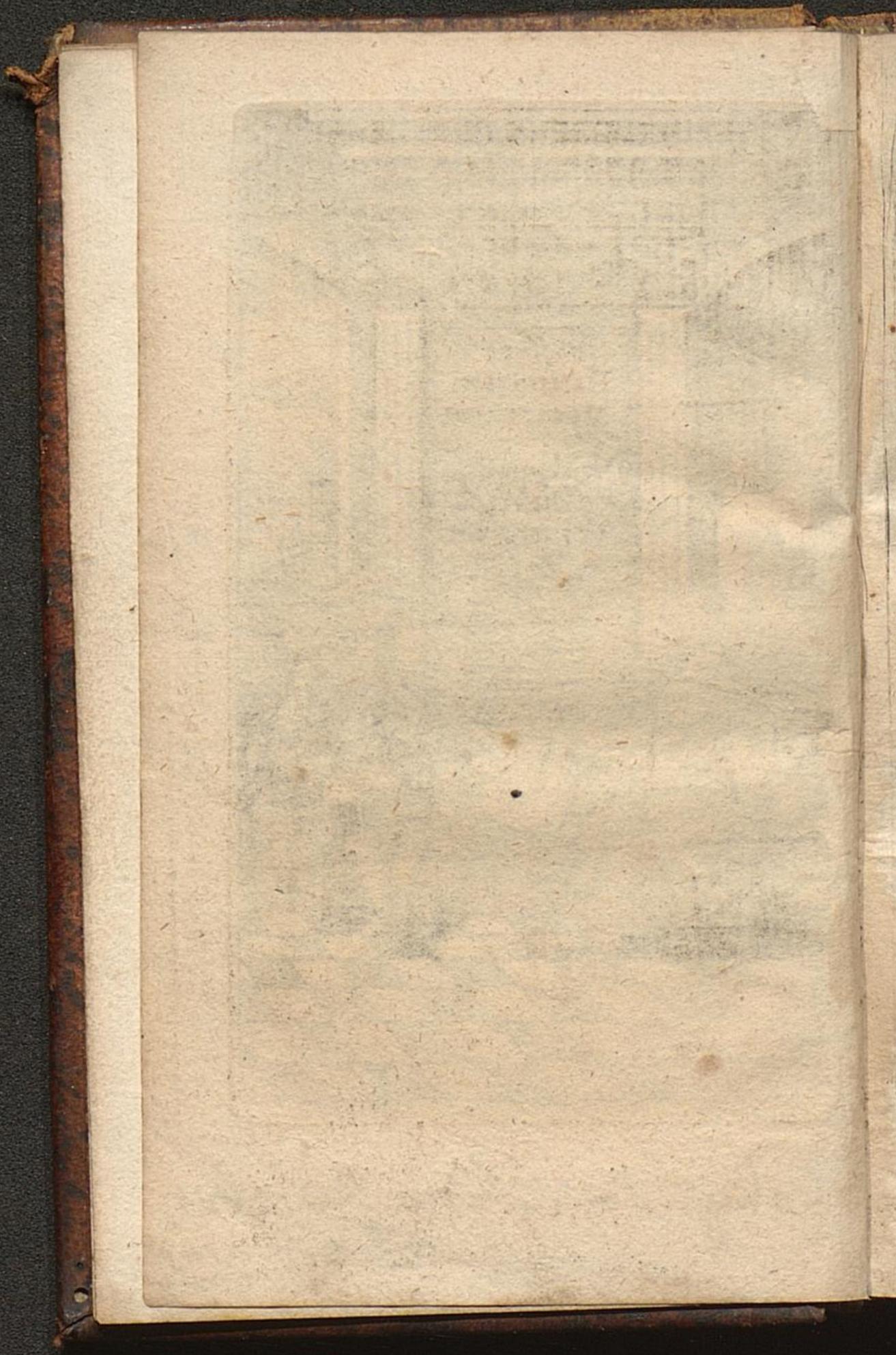
23

Ex legato Celmi Principis
Ferdinandi Episcopi
Pabil. et Monast.

Thelott sc.

Collegii Societ. Jesu Pad. 1683
 Luc. ~~...~~ raryfi

Pi

1.11

298

2

fig

dis

H

po

ut

N

pr

pi

m

ut

tur

ce

do

ad

*Quare Neapolitani tam miserè
ab Hispanis oppressi & lacerati
sint?*

X quo Divinæ placuit Ma-
jestati, populum Neapoli-
tanum in manus tradere
Pharaonis, ut propter in-
signem erga priores reges suos perfidi-
am, debitas lueret pœnas: prudentes
Hispaniæ reges, legem, quæ diligenter
postmodum observata est, sanciverunt;
ut effrenis ille equus, quem S. P. Q.
Neapolitanus superbè, & jactabundè,
pro symbolo ostentaret, quippe ephip-
pium, frænumque fastidiret, singulis sex
mensibus publicitus venalis prostaret;
utque è Marescallis collegium consti-
tueretur, in quo decernerent, perne-
cessarium quicquid videretur subigen-
do equo ferocienti, & indomito usque
adeò, ut duos sæpe reges infellores pati,

A

quam

quàm unum, maluerit. Hesterno itaque die infelix ille quadrupes ab Hispanis, quorum custodia subest, stabulo exemptus, cumque ægrè pedes membra sustinerent, funibus in forum protractus est. Miserabile visu spectaculum, equum tantæ olim pulchritudinis, adeò consumptum & attritum esse, ut præ nimia ejus macie etiam ipsa ossa numerari possint, dorsum ejus ulceribus oblitum foret, nares diductæ, denique omnibus membris gravissimè laboraret. Hispani nihilominus suspiciosi, eum assiduo compedibus, capistro, lupato, oculorumque operculis, urgent ac coercent, metu ne quid damni ex imminente periculo infligatur. Exquisitissima itaque diligentia usi sunt Hispani in curando eo equo. Tandem igitur, ubi multum diuque disputassent, unanimiter decretum est, ut præsepe palmo uno altius elevaretur, & demenso quotidiano parvis demeretur tertia. Forte fortuna, dum hæc agebantur, aderant nonnulli Philo-
sophi

que ^{3.} sopheri Morales, & iccirco viri boni, qui
nis, luctuoso in hoc spectaculo immensa
ex- commiseratione & pietate moti Mare-
bra scalcos rogarunt, quamobrem sævè us-
tra- que adeò consulerent in equum ema-
am, ciatum penitus & consumtum; ut cui &
deò pabulum detraherent, licet manifestè
e ni- cernerent, ita cum eò comparatum es-
rar- se, ut nihil nisi ossa, pellis & parum spi-
tum ritus ei reliquum esset; eoque paucis
bus duntaxat hebdomatibus posset supervi-
vani vere. Tunc, qui cæteros Marescalcos
duo sapientia anteibat, conversus ad Philo-
alo- sopheros, vultu torvo & severo iis reges-
ent, sit, multo satius fore, si curam haben-
eri- res muneris sui, de *entibus & quiddita-*
que *tibus* disputarent, quam si de rebus po-
ndo liticis sermones sererent, in quibus nihil
tum prodere nisi imperitiam suam possent.
cre. Etenim si ipsis ferocissimum illud ani-
tium mal commissum fuisset, protinus fuisse
par- visuros istam caritatem & benevolen-
luntiam suam, calcibus & morso remune-
nilo- ratum iri: ut quibus sæpe impetierit li-
oph

beralissimos Reges suos, quos male affectos in fossas præcipites dederit. Nimirum solenne esse ingratiſſimæ & ſeditioſiſſimæ belluæ, in reges suos & beneficentiſſimos quidem exſurgere, niſi in tempore ei iretur obviam, & jejuniis ad extremam debilitatem ac impotentiam perduceretur. Atque ut cognoſcantur equi tam efferati mores, & diſciplina quâ coërceri poſſit, non obſoletos & contritos lumbos, neve crurum infirmitatem eſſe conſiderandam; ſed inſitam ingenii pravitatem, turbulentiam, inconstantiam & amorem rerum novandarum. Addebant etiam Mareſcalci niſi equo iſti vires & occaſio deeſſent excuſſurum protinus jugum Hiſpanorum, quorum imperium in tantum eſſe exoſus, ut nihil præterquam recuperationem priſtinæ libertatis vel ſomniam cogitaret. Quæ omnia abundè indicium facerent, præſentem Neapolitanorum ſervitutem, nec crudelitati Hiſpanicæ, nec avaritiæ miniſtrorum re

gio.

giorum, nec negligentia regis Hispania, adscribi oportere: utilissimum & prudentissimum esse institutum, ei, qui nihil praestare boni erga bene meritos didicisset, omnem laedendi occasionem praeripere: eoque seditiosis Neapolitanorum ingeniis non alio presentiori remedio posse fieri medicinam, quam asperis, & corrodentibus istis Hispanorum unguentis.

Genua in Parnasso asserit se esse liberam.

ANni jam sunt multi, quod serenissima Genuensium libertas non sit admissa ad visendum ac familiariter agendum cum inclyta Venetorum, Rebus publicisque aliis, cum in Italia, tum oris etiam transmarinis, quae libertatem integram defensitarent. In causa est, quod ea quamvis aeo praeterito, summa cum existimatione, ac illibata pudicitia egerit in Parnasso, proximis ni-

hilominus annis auctoritatem & fidem
 suam diminuerit plurimum, dum cum
 perfida Hispanorum gente nimium con-
 versatur familiariter; adeò ut non sine
 maximo honoris detrimento nationi ista
 non tantum nobilissimum ædium sua-
 rum apparatus, sed etiam carissimum
 nobilitatis sue pignus concesserit. Ea in-
 dulgentia gravissimè libereque in virgi-
 ne reprehensa est à multis, quod non
 tantum arto nimium amoris vinculo ne-
 ceteretur cum gente, quæ palam insidia-
 retur ejus pudicitia; sed etiam, quia pa-
 lam ab omnibus jactaretur, illam cum
 Hispania etiam consensisse in turpibus
 rebus & inhonestis, atque unde non le-
 viter suspicio inoriretur honori plane
 adversa, tacitusque maneret rumor in-
 ter omnes de instabili illa, qua distine-
 retur, cupiditate & siti auri Hispanici
 avaritiâ tam insita & familiari vilissimè
 scorto, quàm indignâ, & alienâ pudic-
 iæ virgini. E quibus apparet, nobiliter
 usque adeo principem, antequam tar-

per

idem perniciosum facinus perpetrasset, inter
 can pulcerrimas & optimas liberas respu-
 con blicas fuisse habitam. Jam autem cor-
 a sin pus ejus multum deformatum est.
 ni ill Quippe & nasus Doriarum quatuor
 a sua digitis excreverat, crus dextrum Hispa-
 imun norum palmo dimidiato. Ei membro-
 Ea in rum inæqualitati accedit ingens op-
 virgi probrium à garrulitate plebis, palam &
 d no in foro objectantis, cives suos adeò fa-
 lo ne miliares esse Hispanis, ut in lenociniis
 a fidia etiam, rebusque, quæ vel cogitare ne-
 ia pa fas sit, nedum dicere, inserviant: & ut
 o cuu rerum, quæ publicè in compitis agitan-
 pibu tur, citò fama solet increbescere, non
 on le defuere, qui apertè assererent regibus
 plan Hispaniæ animum fuisse hanc virginem
 or in inhonestè habendi. Atque ut liquidum
 istine reddatur, quæ conditiones, quidque
 anici ipsis sperandum sit à ministro regio,
 issim qui præstò in Italia, Petro nimirum
 udic Ennio Guzmanno illo comite de Fuen-
 biler tes; ajunt paucos dies elapsos esse, cum
 m tar obtulerunt ipsi literas amatorias in for-

per

A 4

mam

mam citationis, quæ res prorsus exor-
 bitantes continerent, quæque non levi-
 ter honorem ejus depreciarent, adeò ut
 quilibet in Parnasso manifestò potuerit
 prehendere affectum illum, quo serene-
 nissimam virginem prosequuntur Hi-
 spani, nihil quicquam Platonici habere
 sed protectionem ejus ex nuda tantum
 dominandi libidine esse profectam.
 Honoranda autem Genuensium liber-
 tas, simulac in manus venere tam arro-
 gantes & superbæ litteræ, illico sandalio
 à pede derepto nasum nuntii confregit,
 & in præsentia tam impudentis homi-
 nis, dolore pariter ac ira accensa, sa-
 tis superque ostendit, quid sibi futu-
 rum esset animi, si ad exitum res per-
 ducenda foret: adeò ut omnium judi-
 cio honorem suum prorsus recupera-
 rit, quem antea, inviolata licet, perdi-
 disse visa esset. Quamobrem tam lau-
 dabilis libertas, ut sincerius cunctis ra-
 tiones suorum redderet actuum & ca-
 stimonie, per oratores suos, quos ad sin-
 gulos

gulos Europæ principes legavit, univ-
 sis palam fecit multam familiaritatem,
 quam cum Hispanis contraxerit, non
 sibi tantum & civibus suis esse utilem,
 sed magnopere etiam necessariam liber-
 tati Italiæ, cum qua negotia sua non mi-
 nus conjuncta sint, quam alterius
 cujusquam in eâ principis. Quippe se
 effrenibus cambiis & recambiis, ut vo-
 cant, illicitisque usuris suis indies magis
 magisque inimicam Hispanorum gen-
 tem ita oppressum ire, ut eam bello
 plus cruento exerceat, quàm Hollandi
 Zelandique exercitibus suis, bellico-
 que apparatu.

*Monarchia Hispanica dolet, quod fraudes
 sue sint detectæ.*

Multi abhinc anni sunt, ex quo in
 regia Galliæ Monarchia ingens
 ortum est incendium; incertum utrum
 casu, an malitia quorundam Gallorum,
 vel (quod magnopere multi suspicati
 sunt)

sunt) ab natione illa , quæ implacabilis
 usque adeò est Gallis. Tanta fuit flam-
 ma , & tam terribile incendium , ut fini-
 timæ Monarchiæ in magnum incide-
 rent metum , ne ignis ille non nisi cum
 ruina imperii sui desineret , ita ut stu-
 dio sui unusquisque advolaret ad ignem
 alienæ domus extinguendum. Angli
 quamquam innatû iis cum Gallis odium
 foret , impigrè apportabant aquam e
 suo Tamesi , Germani ex Mosa & Rhe-
 no , Veneti suos ferme lacus exsiccab-
 bant. Sapientissimi magnæ Hetrurii
 duces , celerrimè cum armis suis ad ex-
 tinguendum incendium accurrebant
 quod homines sagaces & prudentes
 metuerent desitutum in universale in-
 cendium. Et revera erat res mira visu
 quod prædicta Hispanorum Monar-
 chia , licet putaretur inimicissima esse
 Gallis , tamen & ipsa inter primos so-
 cios laboraret , extinguendo igni , a
 quem fama erat vulgatiores , maluisse il-
 lam sese calefacere. Unusquisque mi-
 raba

rabatur cùm videret, tam propensio studio & immensa charitate non solum advehere aquas ex Tago Iberoque, verum etiam ex vasto Oceano, cujus, nisi Hollandi & Angli obstarent, plenum obtineret dominium. Quippe Politici deteriore in partem interpretabantur, amorem affectumque Hispanorum, aperteque dicebant, rem perniciosissimam esse in negotiis Gallicis admittere auxilia Hispanorum, cum natura infensissimi hostes sint Gallis: quin magis credendum eos everfuros potius quam protecturos amplitudinem ejus Regni, tanquam homines, qui cum solum utilitate suã actiones cunctas principum metirentur, ac sæpe non plus pietatis erga Deum quàm charitatis erga homines, ostenderent. Et tanto magis ejusmodi Politicos perosus erat vulgus, quanto clarius videbat, Hispanos in diligentia aquarum advehendarum superare cæteros, haud secus ac si ex animo amicissimi essent Gallis. Id verò omnibus erat

admirationi & magnam apud ignaras
 Hispanicæ Monarchiæ peperit exiltima-
 tionem ac gloriam, quod cum Flandria
 & Austria, regiones hereditariæ, crude-
 lissimi belli incendio flagrarent; studio
 tamen & amore Gallorum de propria
 periclitaretur salute. Sed, non opera
 humana, non ulla aquarum copia pote-
 rat extingui vel minutissima tam formi-
 dabilis ignis scintilla: quin diligentia
 ista de die in diem magis magisque ser-
 pebat flamma, incendiumque belli civi-
 lis, adeò ut etiam simplicissimus & reli-
 giosissimus quisq; inciperet aures præ-
 bere politicorum monitis, & suspicaren-
 tur charitatem Hispanicæ Monarchiæ
 erga Gallicam ex mero sui amore pro-
 venire, atque ita animum induceret, nul-
 lam Hispanis in posterum habendam fi-
 dem, nisi penitus intuitus esset, quæ illi
 in vasculis suis portarent. Tum verò
 compererunt, pro commentitiis istis
 aquis ad extinguendum ignem, vasa sua
 replevisse pice, oleo, terebintho, & dia-
 bo-

bo-
 ter
 Ga
 qu
 pro
 na
 cre
 sed
 pat
 op
 ba
 tra
 pri
 na
 est
 qu
 no
 Ga
 fat
 pe
 fac
 iri.
 po
 ab

ras
 na-
 ria
 de-
 dio
 oria
 era
 te.
 ni.
 itia
 er.
 vi.
 eli
 æ.
 re.
 uia
 o.
 ul.
 fi.
 illi
 rò
 tis
 ua
 a-
 o-

bolica lite ad augendam flammam. In-
 ter eos deprehensi sunt Barones quidam
 Galli, qui prætextu charitatis, id ipsum,
 quod Hispani, machinabantur. Qua-
 propter tales justâ animadversione Mo-
 narchiæ Gallicæ extemplo necati sunt,
 crematique in illo ipso igne, quem tot
 seditionibus, tantaque perfidiâ sua, in
 patria aluerant. Hispani non tantùm ab
 opera cœpta fugati, sed etiam cum tu-
 barum sono ac proclamatione publica
 traducti, velut in simulandi arte facilè
 principes. Singulari etiam Gallicæ Mo-
 narchiæ edicto unicuique propalatum
 est, si deinceps unquam reperirentur,
 qui sibi persuaderent, posse in Hispa-
 norum animos incidere amorem erga
 Gallos, fore ut tales haberentur pro
 fatuis, & idiotis, & si moniti semel
 perseveraverint in hoc errore, instar
 factiosorum & sceleratorum punitum
 iri. Erat res admiratione digna, quod
 postquam Hispani Gallique prædicti
 ab eo opere destiterunt, continuò in-
 cen-

cendum illud Galliae cessarit, id quod imo
 sua sponte, licet prius ejus magnitudinis
 nis foret, ut etiam maximi judicii ho-
 mines affirmarent, ne utiquam huma-
 na opera extinctum iri. Exinde illud
 stria & aurea illa lilia, primum despe-
 cta & pedibus conculcata, enituerunt
 multo splendidius, majorique vigore
 quam unquam antea. Galliaeque ipsa
 quae quorundam ambitione plusquam
 per XL. annos continuos saevissimo la-
 borarat bello, magna omnium admira-
 tione, momento reddita est tranquilla
 & pacata. Plerique his indicibus potuerunt
 colligere, Hispanos fuisse praecipuos
 incendii istius Gallicani auctores, ut
 qui sub callido religionis praetextu
 imperio orbis inhiantes, omnem infrin-
 gere Gallorum potentiam studuissent.
 Nonnulli narrant, Hispanorum Monarchiam
 recepisse se in Regiam suam, nec per
 multos dies sustinuisse conspicua
 a quoquam, corque dilaniandum praebuisse
 vehementissimae melancholiae.

quimo cum imi pectoris suspiriis & lachry-
 mis profusissimis confessam; maluisse
 se præcipuis suis duobus regnis spoliari,
 quam ita orbi universo esse irrisui & lu-
 dibrio religiosos suos prætextus, per
 quos sæpe antea maximo suo lucro se
 meminerat cæpas, fœdissimique odo-
 ris radices vendidisse pro mulco, zibe-
 tho & succino, dum falso & ficto veri
 speciem præferret; adeò ut non levio-
 rem eam jacturam judicaret, quam si vel
 omnes thesauros Peruvianos, vel no-
 vum orbem perdidisset. Animadvertē-
 bat siquidem detractam sibi fidem
 omnem, adeo ut ne simplicissimis qui-
 dem amplius posset imponere, nec de-
 pingere atrum albo, & cernebat sese ad-
 igi ad eos necessitatis terminos, in qui-
 bus Galli; ut qui non possent posthac
 ullius Regni dominio potiri, nisi vi
 & gladio, cum nuper solo religionis
 prætextu, qui inservierat loco poten-
 tissimi exercitus, potuerit universale
 propemodum incendium excitare. Ni-
 hil

hil verò æque dolori erat, quam quod
 ob sinistram adeo vulgi de se opinionem
 periculum foret, ne in veris quidem sibi
 in posterum fides haberetur, postquam
 semel hypocrisis sua & simulati prætex-
 tus, quos plerique ferme pro vera reli-
 gione & devotione coluerant, palam e-
 sent detecti.

*Hispania Monarchia adscendit Parna-
 sum Apollini supplicatum, ut cauterio
 sanaretur. A Politicis Medi-
 cis dimittitur.*

Quamquam Serenissimæ Hispano-
 rum Monarchiæ, quæ ad hanc au-
 lam, quatuor circiter elapsis mensibu-
 pervenerat, non solum Apollo, verum
 etiam publicum literatorum collegium
 introitus extemplo in regium auditori-
 um copiam fecerat, idque præsentibu-
 serenissimis Musis: non tamen ejus in-
 troitus, nisi ante biduum demum cele-
 brari potuit, quod spatium quatuor fer-
 me mensium consumtum fuerit in con-

fulen

fulen
 tulis
 cipie
 cipie
 alios
 virtu
 adeo
 sum
 jore
 liter
 iri m
 rent
 ptur
 ex l
 nere
 hoc
 dem
 nis,
 mel
 pter
 ut c
 suæ
 tam
 niu

fulendis poetarum principibus, de titulis cuique conferendis, & vicissim recipiendis, item quomodo alii essent excipiendi, & ipsa excipi deberet, dum alii alios visitant. Interim obstupescabant virtutis cultores, deplorabantque duras adeo conditiones presentis sæculi ob summam vanitatem. Alia adhæc major erat sollicitudo: quippe complures literati principes apertè abnuebant adiri magna ab hac regina, quod suspicarentur, sese contumeliosè ab illa exceptum iri: nimirum quoniam recentes ex Italia literas acceperant, quibus monerentur à benevolis, ut sedulo in omni hoc dispicerent negotio, quandoquidem solemnis esset consuetudo Hispanis, visitatum ire homines magis contumeliæ, quàm honoris ergo: & propterea his extremæ videretur amentia, ut contumeliosè habeantur eam domusæ opperiri capite aperto. Et quamvis tam potens monarchia cum stupore uniuscujusq; multo parciores sese præberet

beret in titulis alii conterendis, quam in aureis largiendis scutatis: nihilominus ab istis poetarum principibus, omnibusque hominibus elegantioribus, ad rem magis, quam ad titulorum vanitatem attendentibus, tantum voluptatis percipit, quantum vix sperarat. Verissimum quidem est illud, quod non parum aestimationis suae tantae potentiae reginae in aula amiserit, postquam innotuit, illam, quamvis summopere amicorum indigeret subsidio, usque adeo tamen proclivem esse in abalienandis eorum animis, quibus vel solo sermone & colloquio satisfacere potuisset. Illud quoque multis novum visum est, à magistris ceremoniarum monitam esse, quod ad minutias quasque tantopere attendat, cum odiosum id sit, & proprium barbaro regi, indignum vero tantae principis. Adhuc quod alteri reginae sibi aequali summa cum excandescencia responderit, sese illam omnesque ejus ceremonias mirari, atque ita satis apertum fecerit,

cerit,

am
 inu
 bus
 ren
 nat
 erce
 nun
 æst
 na e
 t, il
 orun
 me
 run
 co
 quo
 str
 da
 dat
 ba
 cipi
 ali
 de
 no
 fe
 rit,

cerit, sese ignorare, principem sine gra-
 vitate maiestateque similem esse pavo
 absque cauda. Vix dixerim quanto om-
 nium desiderio princeps ea expectata,
 quamque literatorum omnium oculi in
 illam conversi fuerint. Ex omni impe-
 rio Apollinari ingens factus est concur-
 sus à plerisque nationibus, cominus in-
 tueri gestientibus potentissimam regi-
 nam, quæ felicitate mirabili, spatio bre-
 vissi no, ex diversis regnis à sese subju-
 gatis tam formidandum omnibus prin-
 cipibus gentibusque imperium compo-
 suisset & stabilivisset, ut nemo sit, qui
 præ metu lorica ferreis hamis conferta
 sese non præcinxerit. Hæc regina nu-
 merosissimo comitata exercitu, prospe-
 ra navigatione, præterito mense insu-
 lam Lesbon appulit. Serenissima vero
 Respublica Genuensium, gratis illi in-
 clytum concedebat portum suum, licet
 familia Doriarum, vetusta prærogati-
 va multum in eo sibi domini adscri-
 bat. Monarchia Hispaniæ, si eam cum
 Gal-

Galliæ, Angliæ, aliisque veteribus Europa monarchiis conferas, ætate quidem minor fuerit: verum enim vero corpore multo quibusvis aliis major adeo ut annorum numerum vastissimam illa regni moles, & amplitudo multum superet: Unde sic rationes vulgo inveniunt; si porro itidem accreverit, quousque corpora humana capere solent incrementum, fore staturæ aliquando adeo gigantæ, ut imperio suo complectatur, quicquid olim in Romanorum erat potestate. Sed ea quæ accidere imperiis solent, liquido arguunt, illam nunquam fore majorem, jamque in teneris annis devenisse eo magnitudinis ut ad majorem deinceps nequeat pertingere. Quod vel inde manifestè apparet, majori quod negotio hoc tempore dimidiatum accreverit digitum, quam olim duas palmas. Hæc potentissimus princeps subfusi est usque adeo coloris, ut inclinet ad illum Maurorum. Et propterea ejus mores superbi magis sunt

sunt
ejus
prop
nunc
prin
certa
illam
quod
ciatu
audi
rum
imp
Præ
illa
niur
rem
pro
sævi
in
& ta
nut
faci
ta e
libe

sunt

sunt quam graves ; ac cunctæ actiones
 ejus sævæ potius quam severæ. Qua-
 propter cum nunquam potuerit, neque
 nunc possit addiscere artem ignoscendi
 principibus usque adeo necessariam ;
 certa est multorum opinio, magnopere
 illam infringere magnitudinem suam,
 quod nihil carius sit, nulloque adeo affi-
 ciatur, quam ut vulgo intelligentissima
 audiat magistra præcidendis odioso-
 rum papaverum capitibus, si quæ in
 imperii sui hortis supereminuerint.
 Præter modum lætatur de se jactari,
 illa in arte superatum esse à se Tarqui-
 nium, primum tanti arcani invento-
 rem. Cum itaque adeo confidens &
 prorupta sit in exercendis rebus tam
 sævis, perplexa est admodum & anxia
 in collocandis beneficiis, quæ raro
 & tardè ab illa proficisci videas. Ac mi-
 nuta etiam quando confert, tanta id
 facit gravitate & supercilio, ut vix gra-
 ta existant. Cæterum in promissis est
 liberalis adeo, ut nihil quicquam illa
 hu-

humanius excogitari possit. Verum qui
 specillo politico noverit penetrare inti-
 mum cordis, ipsam videbit superbiam,
 avaritiam & crudelitatem, ut & illi, qui
 quam diutissimè cum illa negotiati sunt
 referant, ab nulla alia principe dulcibus
 æque verbis sese fuisse exceptos, factis
 vero amariùs habitos: unde est, quod
 tanquam amica summopere homines
 alliciat, intereaque velut domina im-
 pense illos perterrefaciat. Longiores,
 quam corporis ratio ferat, sunt manus
 ejus, quas extendit ad omnia, unde
 aliquid emolumentum possit percipere;
 citra discrimen amici vel inimici, paren-
 tis vel extranei. Ungues ejus instar ra-
 pacissimæ Harpyiæ: digiti adeo firmi
 & tenaces, ut quodcunque arripuerit
 nunquam eripueris. Oculi ejus lividi,
 quos cum intentissimè in aliquem tor-
 quet, obliquè alterum respectat: quæ
 res multum est periculosa plerisque
 principibus. Nam proximis annis fa-
 cie versus Algeriam obversa, sic ut nul-
 lus

lus

qui
 anti-
 am,
 qui
 unt
 bus
 Etis
 od
 nes
 m-
 es,
 nus
 de
 re;
 en-
 ra-
 mi
 erit
 di,
 or-
 uæ
 ue
 fa-
 ul-
 lus

lus præsenferit, aciem in Massiliam di-
 rexerat. Istis oculis summa exerit se
 avaritia. Nam nihil non illis cernit, quod
 non flagrantissimo appetat desiderio:
 unde contemplatores dicunt reginam
 hanc immodica siti rei alienæ disten-
 tam, nunquam habuisse amicos, quos
 non brevi tempore diversis artificiis fe-
 cerit mancipia. Omnia hæc mundo
 planum faciunt, illam magis idoneam
 regendis servis, quàm hominibus libe-
 ris: cum plus à quocunque principe &
 amico quovis servitii sibi exhiberi vo-
 luerit, quam ab ipsis exigat subditis.
 Majestatis suæ usque ad eò est retinens,
 ut non minoris putet, quod ipsa fortu-
 næ it obviam, quam quod se inviserit
 domi suæ. Superat unamquamque Re-
 ginam nostri & præteriti ævi artificio
 pallii, auro intexti suos operiendi præ-
 textus, licet diabolicos. Quantumvis
 quotidie parum honestè videatur age-
 re, nihil tamen æque jactat, ac con-
 scientiam suam; qua Galli toties colore
 simu-

simulatae sanctitatis illusi, suo impendio tandem didicerunt, confestim sese armare, equosque inscendere, postquam corona in manu vident peragi negotia sub mentito religionis & sanctimoniae praetextu erga proximos. Peritia equitandi tantum profecit, ut non solum feliciter generosos domuerit Neapolitanorum equos, sed illos ipsos & contumaces & vitiosos mulos Hispanicos (quibus natura insitum est, ut calcibus impetant) morigeros reddiderit.

Ingenio praeter ceteris reginis usque ad eo est suspicax, ut nullam posthac fidem subditis suis habere decreverit, etiam si fidelissimè sese gessisse compererit: quare res tantum illi damni infligit, ut rerum secularium periti manifestè dicant, veritatem ob solum tanti momenti defectum non posse in maiorem molem excrescere. Eoque evenit, ut nulla reginarum minoris habeatur. Et insignis ejus stultitia ea in re à politicis est notata, quod firmiter adeo sibi persuaserit, posse se

pro-

proculcando unumquemque, populum
 ad sui venerationem provocare. Nihil-
 omnino interea moribus, gestibusque
 odiosissimis, populos in servitutem pel-
 licit. Magna ista calamitas est ab ingenti
 thesaurorum copia, quæ summa cum
 violentia in se trahit etiam illorum ani-
 mos, qui cum deberent maximè abhor-
 rere, facile ad impotentiam humilio-
 remque statum rediguntur. In rebus
 minutissimis immensum quantum accu-
 rata est, licet in rebus maximi ponderis
 plusquam alia ulla regina sese defrauda-
 ri & decipi toties perpessa sit. In collo-
 quiis & rebus arduis gerendis mirabile
 ingenii acumen & prudentiam ostendit:
 sed aut naturali quadam pigritia, aut ar-
 tificiis ministrorum avarissimorum, ma-
 gna agitantium negotia, aut quod nihil
 decernat, & aggrediatur, non antea præ-
 visum à gentibus, & lentè adeo consilia
 sua expediat, ut temporis progressu fa-
 fir: cives & situs negotiorum immutetur:
 seletarissimè ejus consilia, prudenter alio-

B

quin

quin instituta, felicem sortiuntur exitum. Propterea jam invaluit opinio plus illam posse in rebus concipiendis quam armis & bello expediendis, quibus magnos quidem spiritus summam constantiam, & incredibilem prope omnium laborum tolerantiam praestet; sed certi adeo parum consilii, singularis ejus prudentia speciem pessime vanissimi timoris representant. Multi iccirco viri eximii reperiuntur qui eam rideant, quod omnia facta suam exacta norma, solidisque consiliis dirigat; ut nihil quicquam fortunae fato permittat, quae mirum quantum faverit Gallis; ut qui in omnibus actibus suis, multum quidem animi, parum sanioris cerebri, & prudentiae contulerint. Sunt qui id fieri putent id solum, quod ea tam avara sit propriae sanguinis, quam sitiens alieni. Haec mines rerum Gallicarum intelligentes rident eam, quod ad universale adspiciendum imperium, absque ullo certamine; quod

ideirco evenit, quoniam cum potentis-
 sima hæc regina affinitatibus contra-
 hendis imperia sibi acquirere assueta sit,
 maximopere exhorret à stolidi Gallo-
 rum consuetudine, aliena regna suo
 mercantium sanguine. Cum illa itaque
 magis sagax, quàm animosa sit, plus
 damni pace, quàm bello, hostibus suis
 infligere potest. Galli ideò, qui hæcte-
 nus demto omni metu pacem cum illis
 coluerant, tot calamitatibus suis moni-
 ti, tandem edocti sunt, duplicem fo-
 ribus obdere pessulum, ita ut omnem
 imposterum Hispanis spem pacis præ-
 cluserint. Propriarum quin etiam opum
 est neglectrix contemtrixque: sed adeò
 appetens alienarum, ut non dubitet pa-
 trimonium suum perdere, spe alius in-
 vadendi & potiundi. Mentis adeò est
 avidæ, animique tam reconditi, ut ars
 nulla, nulla industria humana sufficiat ad
 indagandum quo collimet: ne vel ipse
 Lynceus acutissimo visu suo cuticulam

ejus penetrare possit, cum Gallorum pun
 etiam exta & intestina strabis & lusc præ
 pateant. Qui tamen genium & mor mn
 tantæ principis examinare & inspicere præ
 velit, necessum est ut illud sciat & p bus
 certo habeat, illam longè diversam et utit
 intrinsecus ab ea, quæ apparet. Et quan ma
 vis in virtutibus prædictis portento mo
 lateant errores, magnitudine nihilom & a
 nus fortunæ ejus, quicquid sit, pro v tur
 tute à plerisque habetur & æstimatu Ital
 ut nec desint principes, qui ejus etia cor
 vitia imitari honori sibi ducant. Consi mn
 tutione & habitu corporis robustissim pri
 est; unde plurimi eam quam provecti fef
 simæ ætatis conjectant, quamvis mu xit
 tum incommodi ex eo percipiat, que ve
 membra usque adeo diffusa & distra fer
 sunt. Hoc mirum quantum debilita Co
 tam vastum corpus: & quamvis auxili me
 Reipubl. Genuensis, & affinitate cu siv
 duce Sabaudia contracta, maximope ma
 iis uniendis & contrahendis Itudea on
 diversitate nihilominus istorum princ ma
 pur

orum pum alia aliaque sectantium parum
 lusc præstat. Sed non aliunde majus da-
 non mnum tanta percipit Regina, quam à
 pice præcipuis ministris suis Hispanicis, qui-
 & pibus perpetuo in negotiis majoribus
 n el utitur; qui cum assueta superbia, &
 quat magnanimitate in tantum odiosa, non
 ento modo honorari tanquam homines, sed
 lom & adorari ut Dii velint, nimium quan-
 o vi tum tædii & nausæ jugi Hispanici, non
 natu Italis modo, sed & Belgis plerisque
 etia commorint. Id multum mirantur o-
 onsi mnes, quicunque corpus potentissimæ
 issim principis intuentur, eam usque adeo in-
 eci festari ab hirudinibus quibusdam ma-
 : mu xima ex parte Genuensibus, quarum
 quo venæ tam distentæ & crassæ sunt, ut re-
 trad ferant anguillas lacus Martha, vallisque
 bilio Commachia; & incertum est, utrum se-
 uxill met unquam ab istis malis sit liberatura,
 e cul sive id sit impotētia, sive negligentia, seu
 oper maximorum principum fato, quorum
 idea omnium infortunium est, ut ista ani-
 rinc malcula vitalem exfugant sanguinem.

Potentissima itaque hæc regina cum regio in atrio majestati Apollinis selestitisset, sinistrum brachium à ministris suis denudari curavit; quod cum illi & universo literatorum consessui ostendisset, ita fermè locutam esse constat Princeps & bonarum literarum parens, putridum istud Belgicæ cauterium Galli, Germani, & nonnulli Italiæ principes, qui amicitias simulant, ac exenterata schismatica illa transmarina jam tot annis elapsis, sola mihi suspicione infixerunt. Equidem non diffiteor, principes nominatos justa ob potentiam meam æmulatione fuisse accensos, cum post mortem regis Henrici secundi viderent Galliam pueritia regis gravissimis obnoxiam calamitatibus, meque eo tempore semina discordiæ jacere istocin regno studuisse. Postquam verò hæc jam suspensiones evanuerant, magnæque me inter & Gallos fuissent (non me id pudet referre) contentiones privatæ, quin etiam similtates cum illo

ab-

cum absolutissimæ potestatis Bearnæ prin-
 cipe intercederent : omnibus ego im-
 pensis ferendis condemnor. Rogo ita-
 que Majestatem tuam, ut tam tædiosum
 mihi cauterium obstruatur; cum cuique
 videre sit, ob nimiam humorum con-
 fluentium copiam, versum esse illud in
 rabiosissimam gangrænam, adeò ut
 Deum rogem, ne non nisi meo cum
 exitio malum istud terminetur. Nulla
 ambitione, nulla dominandi libidine,
 aut siti rei alienæ, id quod objiciunt
 mihi inimici, Italiam ingressa sum. No-
 tum unicuique, me eo non vocatam tan-
 tum, sed & retentam esse præter volun-
 tatem ab Italis principibus, metu jugi
 Gallici. Neque mortalium ullus est in
 Europa, quem fugiat, me terris, quas
 possideo in Italia, tantum propriorum
 bonorum impendere, ut infirmitati meæ
 sufficerent, & oppressioni. Felix fuisset
 domus mea in Hispania, quam tegulis
 argenteis aureisque imbricibus ador-
 nassem, si nunquam mihi familiaritas in-

tercessisset cum duplici istac & fallacia
 rum plena gente Italica, tantum util
 corbitandis hominibus in negotiis pe
 riculosissimis absque pane biscocto, &
 mediis in periculis postea destituentis
 Cum nihil aliud apertius proficatur
 quam alienis manibus bolosè faucibus
 eximere. Maximè verò illud miror
 quomodo Italia, quæ ut unicuiq; notum
 est, sese ab omnibus externis nationibus
 vitari perpeffa est, necum jam castita
 tis rationes inire sustineat, adeò ut nihil
 quicquam moliri liceat, quin statim su
 spicio incidat, quasi & libertati ejus
 honori insidias tendam. Et quamvis
 hodierna regni Gallici potentia Ita
 liam, ejusque principes prædictos,
 timore magnitudinis & roboris me
 securos reddat: nihilominus si ita videat
 tur Majestati tuæ, parata sum, ut unicui
 que securitatem ab omni offensione ex
 hibeam, ea conditione, ut molestia libe
 rer, quam capio cauterio necdum ob
 structo. Mandato Apollinis omni dili-

gen

gentia cauterium hoc à medicis politi-
cis perspectum est; nihil creditum aper-
tius quàm Hispanicam Monarchiam
continuo ardentissima dominandi siti,
& libidine laborare, eoque omnino hoc
cauterio egere, ut omnes illi crassi hu-
mores Peruviani, qui in stomacho desi-
derent, expurgarentur, quandoquidem
ii soli immensam illam sitim excitarent.
Attendebant etiam ad hoc prudentissi-
mi Medici, quod si Monarchia Hispa-
nica careret isto cauterio, evidens peri-
culum esset, ne perniciosissimi isti Peru-
vianorum humores in caput Italiae ver-
gerent, manifesta præcipuorum mem-
brorum pernicie, quæ libera remansis-
sent: tum autem quod ea monarchia
in hydropiam universalis incideret mo-
narchiæ. Cui rei jam satis Belgico pro-
visum erat cauterio, quod tamdiu aper-
tum erat relinquendum, quamdiu Peru-
via istos Perniciosos humores Hispa-
niæ subministraret monarchiæ. Maxi-
mopere ei displicuit hæc sententia. Un-

de ira percita ita subjecit : Rex si tam
 fœde consumi debeam malignitate a
 liorum oleum huic gangrænæ affunden
 tium, quam inimici mei cauterium di
 versivum dicunt, alii forsan præter o
 mnium opinionem setaceum indent. A
 Gallis, Anglis, & Italis statim intelle
 ctum est hoc scomma. Et regesserunt
 sese de nullo dubitare, quoniam illi fa
 cem regni sui in Belgicam ablegarent
 ubi Hispani aurum & sanguinem suum
 consumerent : eoque in securitatem
 suam ab formidanda Hispanorum po
 tentia & ambitione, jactantium se
 nullo horizonte cingi, Angli, Galli,
 Germani & Itali juxta aphorismum me
 dicopoliticum, Hippocratis nempe &
 Taciti, adigerentur consiliis & astu re
 externas moliri, arma procul habere.

*Secretarius Illustrissimi Guisii, quod mal
 esset locutus, punitur.*

Heri Secretarius Ducis Guisii ser
 mones cum aliquibus Gallicis Ba
 roni-

ronibus ferens, de antea actis Galliaë motibus, cum mentionem faceret de proposito sui domini, sanctum illud vocavit fædus; quod simulatque relatum est Regiæ majestati, extemplo illum ac publicitus quidem ter tollenone præcipitari curavit, commonuitque, ut posterum cautius loqui disceret, quoties de rebellione diabolica loqueretur.

*Hispani acquisitionem tentant Sabioneda:
non succedit illis.*

Postquam imprudentes Italiaë principes clavo Gallico eximendo è mensa Mediolanensi usi sunt ligone Hispanico, qui tam alte penetravit, ut quacunque voluisses forcipe non potuerit extrahi: magnates omnes Europaë, Italiaëque præcipuè principes, qui animadvertēbant Hispanos, post servitutum Mediolanensium, apertè adspirare ad plenum Italiaë dominium (ut tuerentur, quod libertatis residuum foret) con-

venerūt inter se, ut singulis viginti quinque
 que annis exquisitâ diligentia hominum
 isti negotio præfectorum, mensura ini-
 retur catenæ ab Hispanis fabricatæ ac
 Italiae servitutum. Explorata itaque ante
 paucos dies infinito suo cum stupore
 compererunt Italiae principes, catenam
 usque ad eod̄ odiosam accrevisse ex su-
 spectissimis quinque annulis. Confo-
 stum idcirco arcessiti fabri politici, qui
 accuratissima diligentia periculum fer-
 recenter catenæ annexi facerent: de-
 prehensumque, primum annulum esse
 fabricatum Piombino, alterum Finali
 tertium Corregio, quartum portu Lun-
 gone, quintum Monaco. Supra modum
 hac novitate attoniti principes hære-
 bant, multosque illorum suæ pudebat
 inertia, quod viderent Hispanos in otio
 & pace catenam servitutis Italiae plus
 adauxisse, quam alioquin bello fecissent
 cum quatuor exercitibus. Propter
 quam exorbitantem ad eod̄ immutatio-
 nem iidem Italiae principes tanta erga
 Hi-

Hi-

Hispanos ira accensi sunt, ut libere di-
 cerent, illos sese non continere intra
 terminos honestatis & modestiæ: ac si
 Italiæ limæ non sufficerent catenæ huic
 miserabili ad debitam mensuram redi-
 gendæ, usuros se protinus Gallicis.
 Quod si nec eo pacto potuerint obti-
 nere, quod proposuerant; ex Germa-
 nia, Angliaque curaturos sufficientem
 sibi advehi numerum. Si eo extrema
 ipsos necessitas adigeret ex desperatio-
 ne, sibi de optimis Damascenis, quales in
 Turcia fabricant, prospecturos. Dum
 principes Itali hunc in modum inter se
 disceptarent, citato cursu ad eos nun-
 cius advenit ex Italia: qui pro certo re-
 ferebat, Hispanos Sabionedæ alium fa-
 bricare annulum, quem adjuncturi es-
 sent catenæ illorum servitutis. Quo
 nuncio allato, serenissima libertas Vene-
 taocyssime celeberrimum aperuit Arse-
 nale suum. Et jam omnes Italiæ princi-
 pes præpropere advolabant ad arma in-
 duenda. Bellicosa Galliæ Monarchia

imperavit nobilibus suis equos inscendere. Tota Germania se parabat ad transeundos montes. Angli, Hollandi, & Zelandi numerosissima conflata classe quam citatissime ad fretum Gaditanum ferebantur. Jamque orbis universus in armis erat, cum alius advenit nuncius, qui exhilaravit animos omnium, indicando, Hispanos quidem omni studio & industria conatos fabricare maximi momenti annulum Sabionedæ, sed sudasse in vanum: quippe qui in ferruminando esset ruptus.

Thomas Angelus Apollinem, quando in mundo cessatura sint hæreses, rogat.

Thomas Morus Angelus, illo ipso die, quo exceptus in Parnassum ab Apolline eximia doctrinæ ac sanctimoniam nomine honorabatur. Is in hac aula miserrimam degit vitam affligens semet ipsum ob nefaria hæresis mala, quæ

en.
 t ad
 ndi,
 lata
 adi-
 ni-
 enit
 niu,
 stu-
 axi-
 sed
 ru-

 in

 pfo
 n ab
 et-
 hac
 gens
 ala,
 quæ

que
pre
fide
que
cra
qu
ba
fin
ba
pl
et
tu
qu
fa
fi
h
h
d
o
h
n
r
t

quæ cum in patria sua, tum etiam alibi
propalata sunt, veramque Christianam
fidem animis hominum expulerunt,
quæque horrendum in modum res sa-
cras juxta ac profanas confuderunt: &
quantum discordiæ illæ ingravesce-
bant, tantum etiam afflictiones viri tam
singularis magis magisque accresce-
bant, ut plerunque hæresin seductæ de-
ploraret plebis, atheismumque sedu-
ctorum. Hic cordatissimus vir heri ma-
tutinis se horis Apollini stitit, maximo-
que desiderio sciscitabatur, ut palàm sibi
faceret, quando in religione Christiana
finem tempestates præsentis habituræ
hæresis, inventæ seminatæque impiis ab
hominibus, aut ambitione plura possi-
dendi, aut studio nihil perdendi, aut
odio vindictæ.

Moro ad interrogata illico Apollo
hunc in modum respondit. Dilectissi-
me Thoma, videbis finem fore malo-
rum hujus hæresis, cum Hispani sua con-
tenti Hispania non amplius invidiæ
erunt,

erunt, serenissimaque domus Austriaca
 acquiescens vetustissimo in Germaniæ
 patrimonio Comitatus Augustæ Vin-
 delicorum, modum statuet ambitioni
 imperandi universo. Quippe non aliud
 hæc est hæresis, quam pactio principum
 contra magnitudinem domus Austria-
 cæ. Eoque non antea hæc conquies-
 cent mala, quam præcidantur causæ eo-
 rum propriæ.

*Reformati exsurgunt contra suos re-
 formatores.*

TRibus abhinc diebus, hora decima
 octava, qui subjecti sunt correctio-
 ni novæ reformationis, de qua præsentis
 tempore tam levere agitur in Parnasso,
 tumultuario agmine conflato, armati
 concursum fecere in ædes reformato-
 rum, infinito penè incensarum facium
 numero instructi ad venerandos illos
 dominos propriis in habitaculis cre-
 mandos. Reformatores, percepto ru-
 more,

more, obfirmatis ædibus, per fenestram
 varia telorum genera vibrantes, ingen-
 tem in principio edidere stragem. Ra-
 bies illorum, qui foriserant, in tantum
 se efferebat, ut novissime pylorctam
 conarentur admoveere portæ, ita intra-
 turi ædes, & violentas manus tam excelsi
 tribunalis viris illaturi. Apollo certior
 ejus seditionis factus, ad præcavenda
 omnia incommoda, quæ inde possint
 oriri, quam incitatissime gravis arma-
 turæ cohortem ex poetis provincialibus
 conflata, sub imperatore Ronzardo
 Gallo misit. Huic mandatum, ut palam
 faceret omnibus arma indutis, ni amit-
 tere jus ingrediendæ bibliothecæ ac
 continuo in numerum indoctorum re-
 ferri vellent, desisterent ab hac seditio-
 ne, seque quam primum accederent.
 Reformati his auditis, mox Regiæ Ma-
 jestati morem gerentes sese coram sti-
 tere; quibus sic Apollo vultu subirato,
 Vos igitur estis insolentissimi illi, qui
 in pravis vitæ licentiosissimæ errori-
 bus

bus perstare decrevistis, nec ad eas
 bene vivendi regulas reduci vos fini-
 tis, à quibus in tantum recessistis? Ad
 hæc unus existis reformatis: Confite-
 mur, ait, majestati tuæ, vitia nostra per-
 gravia esse, numeroque pene infinita,
 dignumque esse negotium, ut eorum
 suscipiatur emendatio. Neque solùm
 non odio nobis persequenda reforma-
 tio, verum etiam amanda, ac pariter ipsi
 reformatores. Verùm enim verò, quum
 videamus verum reformantium finem
 longissimè abesse ab eo, quem simu-
 lant, planeque larvatam esse hanc re-
 formationem; justa rabies nobis ista ar-
 ma ministravit ex desperatione, quod
 videremus, illos, qui simularent cor-
 rectionem nostri, ac si de ea quam ma-
 ximè solliciti essent, satis omnibus ma-
 nifestum facere, nihil aliud sese, quàm
 salutis nostræ insidias tendere. Absque
 illo foret, libentissimè nosmet subjecis-
 semus reformationi, amplexique fuis-
 semus eam, tanquam utilissimum bene

vivendi institutum. Sed est jam diu,
 quod damno edocti sumus, reforma-
 tionem, quam susceperunt, non amore
 nostri esse introductam; verum co-
 duntaxat sine, ut nobis ignominiam &
 contumeliam, sibi verò auctoritatem &
 æstimationem concilient. Iccirco pu-
 tant, revera sese, prætextu sanctimo-
 niæ suæ in reformando, præsentibus
 malis remedium tulisse, quibus usque
 adeò orbis se jam conspicit oppressum.
 Qui modus tam est sordidus & incon-
 veniens, ut cum maximo iis scandalo
 fuerit, qui integram degerent vitam:
 optimo jure tuæ majestati possimus
 dicere, reformationes hodiernas plus
 deformasse bonos, quàm reformasse
 malos. Quid enim turpius, quid dete-
 stabilius in mundo excogitari possit,
 quàm ex aliorum contemptu & vitu-
 perio sibi comparare famam & glo-
 riam? quænam est ea charitas, qua
 utuntur erga nos, ut tanta curiositate
 detegant defectus nostros, & immi-
 nuant

nuant existimationem nostram, bonam
 que opinionem, quam de nobis plerique
 conceperint, absque eo ut exhibeamus
 nobis illam emendationem & mede-
 lam, ob quam reformatores isti volumus
 haberi pro eximiis magistris, liben-
 terque jactant sacculos nil nisi odore
 spirantes. Et si (ô Rex serenissime)
 tam ægre ferunt festucam, quam in no-
 stris cernunt oculis, quare non tollunt
 grandem illam trabem, quam gestant in
 suis? Charitas certe diabolica est, fin-
 gere sese plorare alterius incommoda
 & reapse ridere miseras proprias. Sed
 illud quod magis nos afficit, ô Rex
 est, quod videamus in isto corruptissi-
 mo & depravatissimo seculo negotium
 illud maximum reformationis institu-
 tum ab conspurcatissimis & imperfectissi-
 mis quibusvis totius Parnassi: prout
 majestas tua videt, nos esse maxima
 ex parte medicos, grammaticos &
 correctores typorum, præ fame vitam
 sustentantes, & tam miserabili
 con-

nam
 leriq
 bean
 nede
 olun
 iben
 oren
 ime
 n no
 llun
 antit
 , fin
 oda
 . Se
 Rex
 otiffi
 tiun
 stitu
 tiffi
 rou
 xima
 s &
 e via
 abili
 con-

conditione, ut vivamus è conceptibus,
 mendicantes omnia ab ingeniosissimis
 Latinis poetis. Unde evenit, quod nudi
 incedamus & discalceati, & pane vermi-
 culoso vescamur, ob quas miseras
 cuncti virtute præditi potius miseri-
 cordia nos prosequuntur, quam odio.
 Sed ut majestati tuæ loquar, detecto
 pudoris mei sipario, latrociniis Corne-
 lius Gallus, ambitione Seneca, vitâ vi-
 tiosâ Martialis, perfidia Aristoteles, libi-
 dine Catullus & Tibullus, lenociniis &
 aliis obscenitatibus Ovidius (qui om-
 nes tam literati & potentes sunt, ut re-
 formatores videantur eos revereri) illi
 inquam sunt, qui dissoluta sua vita sta-
 rum Parnassi eo miseriarum, quas con-
 spicimus, deduxerunt; adeo, ut videatur
 res non solum stulta, sed etiam maximo-
 pere miserabilis, si non corpori, quod
 ictus acceperit mortiferos, sed ab istis
 dominis reformatoribus pedum extre-
 mitatibus solis remedium adhibeatur,
 & calcanei aqua laventur rosacea. Quis
 est

est, qui ignorat, maximæ esse crudelitatis, vulnere huic admovere ferrum, cum alii vel non ausi sunt vel nesciverunt mederi? Quis non cernit, permultas ætates, postquam vitia adeo corruerunt bonos mores, ut dici possit, seculum hoc natum esse claudum, pariter omnibus membris captum ac debile. Quæ cum ita sint, nonne in nostris reformatoribus extremæ est dementia, quod sibi usque adeo firmiter persuadeant, se efficere posse, ut quarto directo incedat talo ille, qui vel natus est claudus, aut cui os ossi supercreverit. Morbi, ô Rex serenissime, si insanabiles fuerint, & mala inveterata usque adeo, ut iis mederi sit neminis, à viris prudentibus dissimulantur magis, quam importunis exacerbantur remediis. Cum sit res pessimi exempli unicuique manifestum facere, crus illius esse confractum, qui hactenus recte incedere ab omnibus credebatur. Unde est quod homines candidiores prius remedium adhi-

adhi.

elita
 t, cu
 e me
 is eff
 eupo
 secu
 ter &
 bile
 is re
 ntia
 rfua
 o di
 us el
 erit
 bile
 adeo
 den
 por
 Cum
 ma
 ntra
 e ab
 quod
 dium
 adhi

adhibeant, quam palam faciant defectus
 alienos. Cum nulli reperiantur, qui sibi
 bonam compararint famam deprecian-
 do alterius existimationem. Enim vero
 illud, quod vehementius nos urat, est,
 quod videamus illos mortuis, ne fame
 laborent, mederi, subsidium ferre homi-
 nibus crapula & vino sepultis, omni-
 umque rerum copia destitutis; opitu-
 lari etiam non solum illis, qui opibus
 valeant, sed & earum contemptoribus
 quique omnem ambitionem, omnes
 mundi honores & gloriam repudiant, &
 post tergant; cum ipsi tamen arden-
 tissima auri siti teneantur, oculisque te-
 nus humanis cupiditatibus immergi sint,
 nihilque nisi honores & dignitates
 somnient. Quam illud ridiculum, me-
 dicum epulonem, crapulaeque addi-
 ctum, diætam alteri imperare! Ec-
 quis fructus ex hac reformatione
 sperari possit, ubi durissimæ præscri-
 bantur vivendi regulæ, quibus & nos,
 universusque adeo orbis teneatur, ipsi
 vero

vero quam maxime eas negligantur
 Nihil est, Rex serenissime, quo mundus
 æque corrigi potest, quam virorum
 principum exemplis. Nam quicumque
 dolori & ægritudini capitis medetur
 idem quoque cæteris corporis membris
 sanitatem restituit. Si quis verum
 oleum affundat pedibus, ut liberetur
 dolor capitis, oleum pariter & operantur
 incassum peribit. Propterea ut ex hæc
 reformatione plus fructuum percipi
 possit à viris bonis, subnixæ pro affectu
 erga nos tuo rogamus tuam majestatem,
 ut concedatur nobis, dominos ad a
 formatores commoneere ejus rei, quæ
 existimamus fore conducibilem æque
 augmentum illorum auctoritatis, & bene
 neficiorum universalium, utque illi ple
 nam habeant potestatem vitia nostrorum
 corrigendi. Nos cum ipsis amice agatru
 mus, & illi vicissim nobiscum, propriæ
 charitas requirit. Ita fiet, ut sancta re
 formatio producat fructus longè ma
 jores uberioresque, vitæque & morum ob
 hu

ligati humani non parum inde emendentur.
 und Quamvis multis adstantibus videretur
 romimis hæc liberè prolocutus coram
 unq Apolline : serenissima tamen majestas
 detu Regia laudavit illius sententiam, velut
 meratione & æquitate suffultam. Post-
 s vequam commentarium reformationis
 ereturavit sibi dari, quem secum attule-
 operant, senatui illum concessit, unà cum
 ex hrescripto, quo mandatum dabat regii
 verel consilii sui assessoribus, ut de tanti pon-
 ffedens negotio maxima cum auctoritate
 ajestquid sentirent decernerent, quacunque
 osrad alium appellandi potestate dempta.
 qua Crebro in judicio disputata ventilata-
 m que fuit hæc controversia. Etsi verò
 & bpluribus senatorum admodum æqua
 lli plivideretur reformationum querela : post
 nostromgam tamen contentionem, iis in
 e agatrium admissis, Jacobus Menochius,
 propriæcipuus assessorum, vultu ad iracun-
 ta rediam composito : Vos, ait, eo insolentiæ
 e marogressi estis, ut volueritis homines
 morezobis meliores, & perfectiores refor-
 hu C mare :

mare: ob quam vestram impudentiam bell
 temeritatemque, manifestè incurrit pe,
 in immane læsæ majestatis crimen. Nec
 neutiquam eripi potest superioribus
 jus quæsitum reformandi, absque eo
 aliquando possint esse reformati; qu
 doquidem ita faciendo subvertere
 universum corpus rationis civilis, si
 velit tollere hypothecam singulare
 quam muscæ tenent in boves macill
 tos. Nec viri prudentes, dum viva
 debent occupari in chimæris & nug
 sed in sacris Naturæ perceptis; qui
 sancitum est, non absque mysterio
 pilces magni devorent minores. Ita
 num unicuique faciebat, reformat
 nem esse institutam pro plebecula
 vilis conditionis hominibus, non pro
 cordatis.

*Galli inquirunt secretum Hispanorum
 odoramentis suffumigandi
 chirothecas.*

Tanta est, ac si æterna foret, æmu
 tio illa, quæ regnat inter duas
 b

bellicosissimas nationes, Gallicam nem-
 pe, & Hispanicam; quoniam nulla elu-
 cet virtus in Gallis, quam non Hispani
 æmulentur extemplo: & Galli non ac-
 quiescunt prius, quam adepti sint res ra-
 ritate commendabiles, quibus Hispaniã
 vident præcellere. Et quoniam paratura
 succini, quo bonum adeò chirothecis
 odorem conciliant, singulare ac propriũ
 est Hispanorum inventum: Galli nihil
 reliquere inexpertum, quominus ad no-
 titiam hujus secreti pervenirent. Magnis
 enim impensis sibi de musco, succino,
 Zibetoque providebant, cæterisque ma-
 ximè odoriferis aromatibus, quæ produ-
 ceret Oriens. Sed frustra illa omnia fu-
 re: nam neque sumptus, neq; diligentia
 suffecere ad consequendum, quò adspi-
 rarent. Ergò nobilissima Gallicana na-
 tio, potiùs quàm negotium veluti despe-
 ratum relinqueret, propere se contulit
 ad majestatem Apollinarem, omniũ isto-
 rum aromatum generatricem, illamque
 subnixè rogavit, ne Gallos dedignaretur

*instruere vera ratione suffumigandi
 rothecas more Hispanico. Certissimum
 est, non usque adeò risisse Apolline
 cùm videret infelicem Icarum casum
 quantum riserit hac interrogatione Gal-
 lorum. Suis verò sacerdotibus, qui la-
 ejus clauderent, imperavit, ut odorantur
 manus Gallorum, ac dein referrent
 quid olerent. Sacerdotes statim more
 ei gerebant, renunciaruntque Apollini
 odores esse bonos. Quo audito, Apollo
 tale responsum dedit, naturam plerum-
 que defectum aliquem rariori virtute
 compensare: ideoque scientiam chymicis
 thecis conciliandi odoris gratiam tantum
 ei concessam esse nationi, cuius membra
 nus supra modum fæterent.

*Hispania Monarchia oraculum adit D
 phicum exploratum, num unquam sit
 tentura orbis imperium. Accipit con-
 trarium responsum.*

Hesterno manè horis duabus ante
 lucem, serenissima Hispaniæ mo-
 nat

ndic
ffim
lline
casu
neG
uila
oran
erre
nor
ollu
Apo
leru
virtu
chi
m t
ui
lit D
fit
t com
is an
æ m
nal

nar
pro
xat
Ma
cip
est
itin
nar
me
lur
fes
pra
du
oc
ver
bo
re
ter
qu
nit
rin
vo
T
da

narchia, sejugis Parnasso cum summo proficiscebatur silentio, paucis duntaxat aulae suae foederatis comitantibus. Maximae inde exortae suspiciones. Praecipue vero Galliae monarchia commota est, adeo ut statim, certior reddita ejus itineris, insenso equo stationario monarchiam Hispaniae infecura eodem ferme tempore Delphos pervenerit oraculum ad Apollinare: cui cum Hispaniae sese monarchia stitisset, referunt illi, qui praesto fuere, verba fecisse hunc in modum. O aeterna & lucida mundi lampas, oculus caeli dexter, qui non tantum diei, verum etiam generi humano, omnium bonorum autor es; scis ut longo tempore omnes meae fuerint cogitationes intentae ad imperium illud universale, ad quod populus solum Romanus pervenit; nosti quantum sanguinis impenderit; quot thesauros profuderim, ut voti tandem mei compos redderet. Tibi uni innotuere vigiliae, sudores, industria, atque artes meae, eum in finem,

C 3

ut

ut adipiscerer illud aliquando, quo ad
spirarem. Nosti præterea, me virtutem
nationis meæ, dexteritate ingenii,
opum mearum copia, ante paucos
nos, cum in Gallia spargerem illa
civilis semina, in quibus sitam habebam
unicam spem meam, haud longè abfu-
se, quominus potirer eo, quo anhel-
rem. Superandis omnibus difficultatibus
nihil residuum erat, quam ut Ne-
polim Mediolano jungerem. Quod
unquam præstare possim, secure mihi
gloriarî licebit, me in hoc ludo vicissim.
Verùm enim verò aut fatali meo infor-
tunio, aut difficultate negotii, aut po-
tentia tot meorum inimicorum, qui mihi
hi obstant semper, factum est maximè
cum scandalo, ut istæ turbæ, quas ego
tot machinamentis & tanto spatio apud
Gallos seminassem, absque eo ut eas
subigere potuerim, die uno versæ sunt
in pacem illam & tranquillitatem
quam non sine trepidatione cordis
dere recordarique possim. Ut de
final

finam desolare tantos meos populos,
 quos ex animi mei proposito, quasi ad
 ultimum deduxi excidium; nec diutius
 à vulgo pro fabula habear; nunc me
 coram tua stiti majestate, quàm humil-
 lime rogans, ut ad hoc mihi clarum
 impertiaris responsum, num imperium
 hoc universale, quod adeò meo inscripsi
 animo; quodque unus est omnium
 mearum cogitationum finis, ex volun-
 tate numinis sit mihi, meæque destina-
 tum nationi. Equidem hoc penitùs scire
 aveo, ut si forte id fieri nequeat, quie-
 tum valeam & tranquillum reddere
 animum meum; aut si fieri possit, in-
 gentes animos meis addam Hispanis.
 Quapropter ut verum tibi dicam, qui
 occultas vides aliorum cogitationes; tot
 ego ac tantis adversitatibus terra mari-
 que perpeffis, totque conspirationibus
 (quas indies magis magisque expe-
 rior) ab implacabilibus meis inimicis
 petita ac fracta sum, ut prorsus animum
 despondere cœperim. His dictis tem-

plum concussum est, & longe lateque
terra intremuit, cum ex ore Apollinis
ministri hæc audita sunt verba: Monarchia
universalis denuo revertetur ad
nobilissimam Italiam gentem, ubi
intestinis discordiis finem imposuerunt
quæ eam externarum gentium ferocia
tuti subjecerunt. Post triste adeo
sponsum Hispaniæ Monarchiæ, planctum
anxiâ, templo egrediebatur, summo
morepereque in admirationem raptus
fuit. Et quia Monarchiam Galliæ con-
ram videret, cum illa solito primæ
more humanissimè collocuta: deinceps
eam manu apprehensam seorsim abduxit,
ac postquam illi exposuisset, quod
responsi ab oraculo accepisset, illi indicavit,
Monarchiam universalem ex voluntate
numinis deberi nationi Italiciæ, Gallosque
mature experturos novo Julios Cæsares,
Hispanos verò secundo Scipiones. Ad
tutandas res suorum excellens remedium
sibi videri, si dividerent inter se Italiam.
Promisitque

idem

idem Gallis remedium daturam, quo
 feliciter in Indis usa fuisset: quoque se-
 cura redderetur impofterum ab natione
 Italica, ne ex hac pessima hominum
 progenie, quicquam vivum in mundo,
 quàm solum remaneret nomen. Con-
 cede (respondit statim Gallia Monar-
 chia) ut ad memoriam revocem infeli-
 cissimam illam Neapolitani regni divi-
 sionem, quam meus Rex Ludovicus
 duodecimus nuper Tecum inibat: ac
 deinde loquemur hoc de negotio, cum
 non res ita sit facilis, secundo injuria
 Gallos afficere, quam Tibi video per-
 suasum. Quantum verò ad regulas,
 quas ad sui ab Italis defensionem mihi
 proponis: si placuerit, ipsa experiare
 licet, quoniam vastitatem mundo in-
 ferre (quod artificium Tuum in India
 fuit) ac vacuis dominari terris, civile
 Tibi est præceptum; quod non inveni-
 tur in jure Gallici imperii. Damno præ-
 terea meo edocta sum animum meum
 explere parvo, dummodo illud bonum

sit. Et proinde meam stabilitio magnitudinem in multitudine potius subditurum, quàm in latitudine regnorum. Et quoniam Galli mei commode faciunt in hoc mundo, non obnitar, si illam sibi vindicent. Negotium concordiae Italicae est longum. Tu experientia didicisti, pharmacum assumtum ad averruncandum malum, quod vitium meatur, saepe illud accelerare. Infinitae naturae meae libertate illud tibi confidenter dicere ausim, negotium subjugandi Italiam non ita facile esse, ac tu putas: quoniam cum & ego istud fornicarim somnium, verum mihi perniciosissimum fuerit, vix credere possis feliciori successu Temet illud experieram. Maximo enim meo cum detrimento illud tandem edocta sum, Italiam esse genus hominum, quod oculos plerumque apertos habeat, quo ex manibus alienis elabatur, neque servitute externa unquam cicurari. Versutissimae illius gentis facile sese in mores ejus gentis penetrare

penet

magn
odit
orum
e fat
si a
co
exp
mtu
od
Inf
con
sub
ac T
for
per
pos
per
det
Ita
os pl
anib
exte
æ ill
gentis
pene

per
cur
rati
Pro
infl
ade
cin
bor
col
rin
exi
der
qui
tim
gin
lan
der
qu
fun
hil
da
Ph
J

penes quam imperium est, formant, cum intimo nihilominus corde inveteratum & inextinguibile alant odium. Propriæ quin etiam servitutis dixeris institores, quam artificiosè exercent adeò, ut cum bracca Hispalensi succincti sunt, velis nolis, credere urgeant bonos se esse redditos Hispanos; ac ubi collare ingens Cameracense adsumserint, jures perfectos esse Gallos. Sin ad exitum perducere negotium velis, plus dentium exserunt quàm ferræ habeant quinquaginta dentibus conspicuæ. Optimeque referunt avarissimas istas virgines, quæ fraudulenter juvenes depilant, absque eo ut unquam eorum desiderium expleant. Sed mihi fidem habe, quoniam maximo meo damno experta sum, ex negotio subjugandi Italiam nihil aliud Temet reportaturam, quàm damnum & pudorem.

*Philippus Secundus, Rex Hispaniarum,
simulac de suo consultum esset titulo,
solenni ingreditur apparatu
Parnassum.*

Potentissimo Philippo, ejus nomine
 secundo, Regi Hispaniæ, ante duo
 circiter menses, hanc ingresso aulam
 introitus publicus, solennisque, non
 te hesternam decretus est diem: du
 arcibus quibusdam triumphalibus,
 Hispanis regali magnificentia fabricati
 hæc inscriberentur verba: PHILIPPO
 SECUNDO, HISPANIARUM
 UTRIUSQUE SICILIÆ, ET
 INDIARUM REGI CATHO
 LICO, ITALICÆ PACIS AUC
 TORI FELICISSIMO. Quo
 cum plurimis Italiæ principibus sup
 modum displiceret, expetebant ut ex
 pungeretur, cancellisque notarentur
 verba illa, negantes ullo se pacto illam
 Italiæ pacem acceptam ferre Hispani
 quam parata pecunia emerent ab Hol
 landis Zelandisque. Perdiu de hac dis
 putatum est materia: quamvis Itali
 principes unanimiter decernerent, præ
 sentem Italiæ pacem non bonæ Hispa
 norum menti tribuendam (utpote qu
 num

nunquam fuerint inituri, nisi novi metus
 eos alio divertissent:) sed Flandrici bel-
 li beneficio. Nihilominus dum animis
 maxime inflammatis controversia hæc
 ageretur, Regina Italiæ eam solitæ
 suæ prudentiæ interventu sopivit. Illa
 quippe, convocatis omnibus princi-
 pibus suis, monuit eos, ostentationes,
 vanamque gloriæ cupiditatem Hispanis
 relinquerent: ipsi potius attenderent
 ad ea, in quibus cardo rei versaretur,
 permitterentque Hispanos fumo pasci.
 Equitatus, qui in spem favoris concur-
 rerat ad inserviendum tanto regi, erat
 copiosior, honoratiorque, quam un-
 quam quisquis in Parnasso est con-
 spectus. Locum habuit rex potentissi-
 mus inter illos reges, qui magis pru-
 dentia & sagacitate in pace, quam forti-
 tudine in bello, inclyti fuere. Magnum
 literatis admirationem injiciebat sym-
 bolum, quod in suis gestaret vexillis,
 nimirum calamus scriptorius, quo ex
 bonæ fidei historicis constabat, illum in

potentissimo Regno Gallix, & alibi cum
 ubicunque commodæ affulissent occa gari
 siones, ruinas majores tempestatesque in P
 commovisse, quam Carolus V. patre na, i
 ejus, omnibus fere totius Europæ tot ribu
 mentis. Symbolum id multis laud bat
 bus extollebatur à sacro præstantium lite
 virorum collegio, summoque sibi scri que
 ptores ducebant honori, calamum ma per
 nu hominis, qui illum dirigere poterat run
 res adeo memorandas effecisse. Tantu tro
 Rex in Parnasso semper magnificen bar
 tissime excipiebatur, adeo ut præcipu ex
 reges Europæ maximo se honore affe gui
 putarent, quod illi potuerint inservire tur
 ita ut altero die post adventum suum po
 cum à tonsore tonderetur, Regina An to
 gliæ labrum illi sub barba tenuerit. Bel lan
 licoſissimus Rex Gallorum Henric ma
 cus IV. maximæ suæ æstimabat gloria qu
 quod potuerit caput ejus lavare: idque qu
 tam singulari faciebat artificio, ut eam tic
 ad rem natus videretur: tametsi non ad
 nulli malevoli illud absque smegmate eff
 cum

cum lixivio mordacissimo, fuisse divul-
 garint. Magno huic regi ab egregiis
 in Parnasso viris varia deferebantur do-
 na, in poesi, & in aliis studiorum gene-
 ribus diligenter elaborata; remunera-
 bat vicissim liberaliter: nam cuidam
 literato, qui dissertationem offerebat,
 quomodo Nobilissimam Partheno-
 pen, & florentissimum Neapolitano-
 rum regnum jam rapinis militum, la-
 trociniis & exactiōibus judicum ac
 baronum, direptionibus proregum (qui
 ex Hispania illuc mittuntur, ut fiant pin-
 guiores) penitus exhaustum & desola-
 tum, priscae amplitudini, ac splendori
 posset restituere, viginti aureos duca-
 tos donavit. Dissertationem autem il-
 lam misit ad Confessorem suum, cui
 mandavit, ut sedulo evolveret, tan-
 quam sanctissimè conscriptam, quam-
 quam alteri scripto exhibito sibi à peri-
 tiori politico, plane contrariam, quo
 adstruebatur multo magis affligendum
 esse regnum illud, quam hoc tempore
 fiat:

fiat: docebatur item, quomodo debet
 reduci ad tantam calamitatem, misera-
 riamque, generosus ille equus, quem in
 frænem & sine ephippio, sedes imperi-
 parum feliciter ostentat, ut patienter
 possit ferre clitellas, onera & vehicu-
 lum tandem trahere. Hunc tractatum
 prudenter ac secundum veros bonorum
 politicorum sensus scriptum esse a juba
 auctori que donum dedit duodecim
 millium aureorum nummorum, a
 maximam etiam Hispaniæ dignitatem
 evexit.

*Omnes Principes, Respublica, & Imperia
 ponderantur statera Laurentii
 Medicei.*

Quoniam clare liquet, Romanam
 Rempub. post adeptionem impe-
 rii totius Italiæ brevi potuisse exurgere
 ad illud imperium universale, quod fuit
 & adhuc in mundo adeo est celebre
 & ad quod multi frustra adspirarunt
 principes, imperia & regna, quæ ex

cæme
 consil
 vires e
 possit
 Rom
 periu
 tantu
 minu
 venia
 genti
 suspic
 ejusd
 cuisse
 ra. In
 Mon
 do, v
 excid
 mana
 salutis
 vener
 quocq
 pæ pr
 vires,
 æquil

cæmento tantæ monarchiæ constructa,
 consilium inierunt, an si imperium &
 vires ejus principis, cui sigillatim nemo
 possit resistere (ut neque olim Reip.
 Romanæ, postquam totius Italiæ im-
 perium esset nacta;) serpere permit-
 tantur, sit impossibile prohibere, quo-
 minus ad monarchiam universalem per-
 veniat: quoniam adjumenta & auxilia
 gentium ob diversa studia & infinitas
 suspiciones, quæ solent inter collegas
 ejusdem negotii intercedere, aperte do-
 cuissent, vanas esse spes & remedia mise-
 ra. Imperia & regna, quæ post ruinam
 Monarchiæ Romanæ orta sunt in mun-
 do, ut illas evitarent calamitates, eaque
 excidia, quæ perpessi sunt isti, qui Ro-
 mana sunt potentia oppressi; maxime
 salutifero, & veluti divino consilio con-
 venerunt inter sese, ut quinquennio
 quoque omnes congregarentur Euro-
 pæ principes, ubi eorum ponderarentur
 vires, contrario pondere opposito, & ad
 æquilibrium redigeretur, quicumque
 fuisset

fuisset compertus accrevisse ad magnitudinem socio suo odiosam & periculosam. Multi maximi ingenii viri profecti sunt honorabili hujus ponderationis oneri. Sed jam à centum annis ultra, exercitum fuit negotium hoc serenissima domo Medicæa, & præcipue à magno Laurentio. Quæ prærogativa etiamsi multis visa est admodum offendisse majestatem Pontificiam & prudentem senatum Venetum (quæ si non potiores sunt, saltem pares Laurentio, Florentinæque Reip. ut habentur, semper invigilarunt, conservando in Italia, & extra eam, æquali potentia cæteri principes Europæ) mirabiliter hilominus historicorum consensutum illud negotium ponderandi creditum fuit Laurentio. Calendis itaque Augusti omnes Europæ principes magnatesque, in Phocide erant, ut eximii interessent, quo perfectiores rerum suarum cognitionem haberent & (quod in materia status majoris e

m

momenti) etiam alienarum. Vetustâ itaque , & justissimâ prærogativâ disquisitio cœpit ab aristocratica sedis Apostolicæ monarchia : cujus status temporalis fuit collocatus in statera , & propterea quod pondus præteriti quinquennii sex millionum fuerit librarum , & jam ad septem cum dimidio pervenisse reperiretur , quilibet animadvertit adjectionem nobilissimi Ducatus Ferrariensis illud effecisse incrementum. Postea elevatum fuit velum , & in medio divinitatis apparuit sacer gladius anceps autoritatis spiritualis & temporalis , exsplendescens instar clarissimi solis : quæ quidem sunt arma cœlitus Pontificibus missa. Quoniam res tanti pretii neutiquam ponderari statera humani poterat Judicii , omnium duntaxat animis honori , cultui & admirationi fuit. Post hunc stateræ à septem electoralibus principibus Romanum impositum est imperium ; quod in antiquis reperitur codicibus pervenisse ad septuaginta millio-

millionum pondo. Postea vero præ
 continentia vitæ multorum imperato
 rum, hæc prævalida corporis consti
 tio, quæ illud omnibus tremendum re
 debat, adeo est conquassata & debilita
 ta, ut in periculosam illam & fœdam
 firmitatem incidere, quæ longam
 brim quartanam febris mutaret Ethic
 adeoque consumpsit, ut ætate nostra
 præter pellem & ossa nihil remanserit
 reliquum. Nihilominus etiamsi adeo
 sit comminuta, motu tamen corporis
 sui pulcerrimam præbet speciem. Præ
 terea ne nævi interiores cognoscantur
 quoquam, viri boni, titulo Augusto,
 Cæsareæ majestatis nomine, egregie
 lud fugarunt honestaruntque. Etenim
 ubi ventum est ad actum ponderandi
 plane vacua intrinsecus est reperita
 cum nulla levior sit pluma casto & vari
 principis titulo sine auctoritate. Unde
 pondus imperii Romani usque adeo im
 minutum, ut non exsuperare quadringentarum
 & octoginta librarum pondo
 com

compertum sit, infinito ipsorum etiam
 Electorum laicorum cum pudore, qui
 credebantur suis artificiis illud ad sta-
 tum adeo infelicem deduxisse. Quo-
 niam communis erat opinio, illas urbes,
 illaque imperia, quæ ipsi non potuissent
 occupare, eo tandem adduxisse, ut re-
 bellantes contra imperium libertatem
 sibi vindicarent: idque in eum finem,
 ut imperatoribus nihil virium relinque-
 retur armis repetendi ea, quæ ipsi tanta
 cum perfidia occupassent. Miserabile
 vicissitudinum humanarum exemplum,
 tremendum illud imperium Romanum,
 malignitate, avaritia, ambitioneque sub-
 ditorum suorum nefarie exutum & spo-
 liatum omnibus suis antiquis dominiis,
 eo deductum, ut cubiculo elocandum
 sit miserrime septem ducatorum sala-
 rio menstruo: quod potius sub nomine
 recognitionis eleemosynæque, quam
 debiti tributi, solent exhibere, ut suffici-
 at sumtui, quem in alimentum faciat. Ita
 ut serenissima domus Austriaca suorum
 prin-

principatuum paternorum magnitudi-
 ne sustentare dignitatem imperialem
 jam redactam ad abjectam usque ad
 conditionem, adigatur. Tanta calamitas
 licet multis principibus misericordi-
 diam ciceret, cum recordarentur nihil
 minus insolentiae Henrici, crudelitatis
 Frederici, seditionum, impietatis, rap-
 narumque ab aliis in Italia Caesaribus
 patratarum, libere proferebant, non
 pacitatem Electorum, neque perfidiam
 populorum Germaniae, sed summam
 omnium Europaeorum principum fuit
 prudentiam, bono publicae securitatis
 & pacis, subsecare ungues, pennas ex-
 mere praecipuas ex alis hujus aquilae
 quae non aliam unquam esset vitam
 professa, quam rapinis victitandi: quae
 que crederet universas Europae gentes
 quasi minutas columbas, praedae sibi
 re. A nonnullis fuit observatum, prin-
 cipes Italiae incredibilem inde percipisse
 laetitiam, quod viderent, imperium
 Romanum ad tantam esse infelicitatem
 red-

redactum ; ut qui avaris imperatorum
 itineribus in Italiam se milles indigne
 ab illis exceptos esse scirent. Deinde
 ab inclytis Paribus allatum fuit floren-
 tissimum & bellicosissimum Galliæ re-
 gnum ad poderandum machina quadra-
 ta undique versus 100 millium ambi-
 tu, plena numero infinitorum nobi-
 lium, equis armata ; quæ omnia non
 pacem tantum tutantur, verum etiam
 universis gentibus metuendum tantum
 faciant regem. Ubi præterea ingens re-
 ligiosorum hominum numerus, qui il-
 lam faciant sacram & venerandam ; li-
 terarum, qui illam exornent ; merca-
 torum & artificum, qui eandem pecu-
 niosam ; agricolarum, qui illam fertilem
 & copiosam, omnique bono affluentem
 reddant. Attamen nulla res majori ad-
 miratione afficiebat oculos spectan-
 tium, quam quod viderent regnum Gal-
 liæ esse mare, quod seminaretur, &
 terram, quæ navigetur omnibus ven-
 titis. Antiqua tam inclyti regni gravitas
 viginti

viginti millionum pondo fuit : verum abur
 præteriti quinquennii pondere, prop rant
 horrendas calamitates, quibus perfi adje
 quorundam suorum hominum inv quat
 vebatur, non pervenit ad duodec para
 milliones : nunc vero non æquat d ratu
 taxat, verum etiam longe anteit gravi num
 tem pristinam, cum pondere ex æq itaq
 viginti quinque milliones. Hæc regr
 tantam omnibus injiciebat admirati omi
 nem, ut Hispani tandem naso appo rum
 tis perspicillis, accuratius penitusque sesq
 marentur oculis, statera num æqu ni p
 foret. Vetusto deinceps regno Hoc
 liæ adjecta est Brixia, donum Ducis tera
 baudia, quæ quod multum faceret res
 Lugdunum, millione adauxit pond surd
 A magnatibus Hispaniæ deinceps (min
 teræ ad ponderandum multa Hispan spar
 regna illata sunt. Ea incredibili ten ne
 horum stupore (qui meminerant, an dria
 annos centum & viginti hæc regna fudere
 se vilissimæ existimationis) ad vigi cum
 millionum pondo pervenerunt. Hispan false
 abur

abunde regnorum suorum pondere e-
 rant contenti, quia sibi persuaderent, se
 adjectione plurium provinciarum reli-
 quarum, non tantum in statera æqui-
 parari posse, verum etiam longe supe-
 raturos pondus viginti quinque millio-
 num Gallicanæ Monarchiæ. Confestim
 itaque in statera florentissimum posuere
 regnum Neapolitanum; quod cum
 omnes duos miliones pondere æquatu-
 rum credidissent, tamen non plus valuit
 sesquialtero. Cujus rei novitate Hispani
 perculsi, dicebant, aut Laurentium in
 hoc examine fraude usum esse, vel sta-
 teram neutiquam esse justam: quoniam
 res foret admodum inconcinna & ab-
 surda, adjunctis vestimentis pondus di-
 minui. Tandem etiam ira accensi Hi-
 spani petiere, ut Medici quiescerent,
 ne forte intollerabili contumeliæ Flan-
 driæ, Massiliæ, & Aldigeriæ novas ad-
 derent offensiones & odium Hispani-
 cum concitarent. His sine æstu animi
 false Laurentius respondit; stateram
 suam

D

suam

suam esse justam, neque id quod dicuntur.
 rent, aggravare Neapolitanos, & Mediolanenses, in tantum Hispanorum vitio pe
 lentia laceratos, ut nec multitudo ge
 tium sustinere tam malignum val
 Hispanorum imperium: neque Italia
 habitatoribus vacuum obstare; sed
 tatem, multitudinemque subditoru
 fecunditatem, & concordiam statu
 gravissimum esse pondus, quod effu
 ut redundet. Cum manifesta deinde
 dignatione Laurentius ad id, quod
 Flandriam, Aldigeriamque pertinet
 respondit, Hispanis quidem à mag
 Hetruriæ ducibus amorem, honore
 & cultum præstitum iri, si duntaxat
 se intra limites vellent honestatis co
 tinere. Illos magnopere errare, si
 rarent, posse se aliquando Mediolano
 expellere Florentia, prout expulsi
 infelices illos Sfortias Mediolano.
 peria neutiquam posse apud princip
 tanquam pecunias eo de poni animo
 deinceps tempore opportuno repet

ur. Præmium magni cujusque benefi-
 cii pessum ire, si alter, qui contulit, in
 eo postmodum sit, ut eripiat. Tunc
 principes, qui compertum habebant
 cum negotio hoc male esse compara-
 tum, intercesserunt inter Laurentium, &
 Hispanos: sermocinationesque has re-
 jicientes odiosas, petierunt, ut in ponde-
 rando pergerent. Hispani itaque in sta-
 tera adjunxerunt ducatum Mediola-
 nensem, qui itidem pondere suo æqua-
 vit milionem. Unde usque adeo ob-
 stupefacti erant, ut imponere Flan-
 driam recusarent, metu majoris despe-
 ctus & contumeliæ. Dicebatur quidem,
 si imposuisset Indiam, mirabilia sane
 fuisse eventura: sed non pro miraculis
 habenda sunt, quæcunque à quibusdam
 halophantis, & largi oris hominibus,
 narrantur, qui eadem facilitate sermo-
 nes de scutatorum milionibus serunt,
 ac fornacarij domi de calicibus, & ma-
 tulis. Post hos advocati Angli intule-
 runt stateræ suum regnum, formidabile

D 2

propter

propter fortitudinem admirandi situ
 quippe perpetui montes vicem mu
 eam undecunque cingunt, potentiss
 numinis manibus creati in formam m
 nimenti: Oceanus pro fossa profundit
 ma obductus regnum illud tremendo
 reddit, propter commoditates, quas al
 invadendi habet, & insuperabiles dit
 cultates, quas ii, qui eo volunt appelle
 persentiant. Pōdus hujus regni transact
 quinquennio fuit quindecim million
 pondo: nunc autem non pervenit
 novem. Causa tantæ diminutionis, p
 ter regni hujus nefariam apostasiam,
 scribebatur quoque isti, quod Rex ge
 re esset extraneus in regno novo: p
 pterea non posse nisi spatio longiss
 temporis bene sese in eo stabilire, &
 dem figere in stapedis novi regni
 Quapropter Angli, ut gravem suam re
 derent stateram, volebant injicere reg
 Scoticum: sed in armis mox visa to
 nobilitas Scotiæ, quæ libere aieb
 non debere tolerari, ut sua pat
 Ang

Ang

Angliæ regno adjungatur. Constat regem Angliæ nullum iis hominibus offensæ indicium præbuisse, qui se præfente & omnibus Europæ principibus adstantibus, tanta locuti essent cum audacia. Imo potius humanissimis verbis fidem fecisse, concordiam Scotiæ immensa tulisse emolumenta. Ad quod Scoti retulerunt, recens deplorandum miserorum Flandrorum esse exemplum, qui cum viderent Comites suos jam reges Hispaniæ factos esse, insipienter credebant Hispanos sibi cecidisse, cum temporis momento non Hispania Flandris, sed Flandria avaris crudelibusque Hispanis accesserit. Et ut summæ quæque referantur miseriæ, Carolus Quintus Imperator, & Philippus ejus filius, perpetua mora in Hispania ex Belgis cum facti essent Hispanienses, infelices Flandri propterea quod perdidissent principes suos, pro subditis naturalibus cœpti sunt haberi externi & populi suspectæ fidei. Et quod

propterea Flandria, patria Caroli Quinti, patrimonium Philippi Regis, iuxta regulas hodiernæ politices, è quinc unum facta sit dominium: & proinde gubernari cœperit ab hominibus peregrinis, tantis suspicionibus, concubitionibus, tot vectigalium exactio nibus, donationibusque; non leviter aggravarint & movere stomachum pessimæ illæ satisfactio nes; è quibus nata sunt bella civilia quæ post ineffabilem auri profusionem, infinitam effusionem sanguinis, incredibilem jacturam honoris Belgarum sunt conversa in avaram Hispanorum mercaturam. Ex miseris adeo deperabilibus didicisse Scotos, non periretere ullo modo, ut suus Rex deferat triam, & solium regale antiqui sui regni deferat in regnum majus sibi nuper acquisitum. Ita enim fore, ut Scoti Anglis inimicis suis omnes illas experiantur calamitates, quas gentes inferiores cogantur à superioribus, &

qui

quibus regantur perpeti, postquam
 Regnum Scotiæ adjunctum foret An-
 glis, & Reges Scotorum facti essent
 Angli, Scotia in sua in felicitate par esset
 Flandriæ, & Angli in superbia, in crude-
 litate, inque avaritia Hispanis. Qui
 adfuerunt huic negotio, referunt, His-
 panos monuisse regem Angliæ, ut Sco-
 ti, qui tanta locuti fuissent arrogantia, in
 præsentia S. Majestatis castigarentur:
 Regem vero Angliæ respondisse, non
 decere Hispanos alteri illud consilium
 dare, quod sibi ipsis infelicissime suc-
 cessisset: Imo imperasse, ut desisterent
 ab examine, fidemque suam obligasse,
 se illis abunde satisfacturum prope-
 diem. Postea stateræ illatum est va-
 stissimum imperium Ottomannicum,
 quod præterito quinquennio, ad nume-
 rum triginta duum milionum pervenit:
 verum jam esse infra sedecim cog-
 nitum est. Hoc, ut novum plane, hi
 principes admirabantur magnopere, &
 præcipue Serenissimi Veneti, qui non

poterant credere tantam imminutionem, eoque urgebant, ut majori diligentia denuo ponderaretur. Et repertum, minuto illo tempore, quod curabat inter primam & alteram trutinam defecisse octingentas & viginti librae. Eaque res planum apertumque uniceque fecit, Imperium Ottomannicum olim mundo formidabile, jam confutum carie, avaritia, ac otio, praecipue ruina collapsurum: quod mirum in modum omnibus arridebat principibus. Certum quidem est, quod a sagacissimis notatum fuit hominibus, hinc iritatem Hispanorum esse mutatam in dolorem, propterea quod metuerent ne Turcarum decrementum cederet in Reip. Venetae incrementum. Senatus res deinde Poloniae in statera ponebat in regnum suum: quod propter seditionem haereseos in illud introductam; & exigua auctoritatem, quam in illo Rex habere so- beat, & supervacaneam potentiam quam Palatini sibi arrogarunt, non multum

multum stateram depreffit : quoniam
 non pervenit ad sex millionum pondo,
 cum antehac semper superarit duode-
 cim milliones. Post hos magni illi sa-
 pientes, qui sunt in terra continenti, &
 tremendus ille magistratus, qui è denis
 capitibus constar, intulerunt in stateram
 Remp. Venetam, admirabilem sua
 magnitudine & opportunitate situs,
 aptam conatibus magnis. Hæc egregie
 se in examine expedivit, quoniam per-
 tigit ad octo milliones. Dicebatur id
 contigisse, propter magnam illam mas-
 sam auream, quam hi sapientissimi prin-
 cipes in suis thesauris tam diuturna pace
 collegissent. Deinceps Helvetii, Rhæ-
 ti, & alii liberi Germaniæ populi, in sta-
 teram suas portarunt respublicas, quibus
 Principes resistebant, urgendo ut separa-
 tim una ab altera examinaretur. Enim-
 vero cum Laurentius in statera posuisset
 Rempub. Basileæ; cognitum fuit, maxi-
 mam aliarum Germaniæ rerum publica-
 rum partem adeo invicem copulatam

& connexam esse, ut non posset una ab
 altera separari. Hoc multorum prin-
 cipum ambiciosorum frontibus sudo-
 rem expressit, adeo ut Laurentio co-
 acto omnes simul imponere stateræ
 compertum fuerit, non minus eas ex-
 mere à crassiore latere potuisse. Dein-
 de Dux Sabaudiaë jussit à nobilissimi-
 suis equitibus ordinis Annuntiataë, in
 stateram suam ferri Ducatum: quo
 æquabat gravitatem prioris quinque-
 nii. Cæterum cum Laurentius adjecti-
 set stateræ nobilissimi tituli præroga-
 vam, quo ille Dux Carolus Emanuel
 fruebatur, primi Italiaë bellatoris; com-
 pertum fuit, illum pondus habere mil-
 lionis, & quadringentarum ac viginti
 librarum. Hinc pompa & majestatis
 regia apparuit Dux Lotharingiaë, cujus
 Ducatus, quantumvis exiguus æquavit
 pondus ingentium regnorum: & animus
 adversum fuit illud accidere ex oppor-
 tuno hujus principatus situ: quippe
 qui multum negotii facebat Belgis, cui
 imp

impediat, quo minus Itali opitulentur,
 quoties auxilium eorum implorant Hi-
 spani. Atque hac de causa tantum fa-
 mæ ac honoris decus consecutus erat,
 ut ad pondus auri collati plus offerenti
 ad vocem auctonarii merces istius ven-
 deret suæ appendicis, adeo quidem ut
 (postquam belle emunxisset Hispanos
 non cedendo ulli religioso Baroni Gallo
 ex Liga ut vocant sancta; & sese Gallis
 postea adjunxisset, qui conflictu supe-
 riores fuerant) tanta cum felicitate au-
 ram popularem sciverit captare, ut ex
 Gallis, quales fuere Maximus Henricus
 IV. Magnus Dux Hetruriæ, Duxque
 Mantuanus, lætarentur hoc nomine,
 quod affinitatem cum illo contraxis-
 sent. Et quo citius ad supremum eul-
 men zelotypia Hispanorum adscen-
 deret, æterna Venetorum Resp. tanto
 affectu, suo stipendio quendam ex istis
 principibus conduxit, ut si Serenissima
 illa matrona votum perpetuæ castitatis
 non inivisset, & ab Venetis principibus

ejus pudicitia^e invidis, jam à prima na
 tivitatis die, more quorundam Indo
 rum, naturæ dotibus non bene fuisse
 ornata; pro certo crediderint multi, e
 fuisse principi nupturam. Magna invi
 dia fuit cognita, qua Dux Sabaudia^e fe
 licitatem ejus principis prosequeretur
 quod animadverteret, sicut ipse bacu
 vicem præstaret inter Gallos, & Hispanos
 Mediolanenses, similiter quoque
 Ducem Lotharingia^e esse inter Gallos
 Hispanosque Flandricos. Ac quod pro
 tam luculento beneficio, tantaque uti
 litate qua afficerentur Duces Lotharin
 gia^e, non minus à Gallis in præsent
 tempore inimicis, quam ac Hispanis
 calcibus fuisset impetitus; ita ut quibus
 vis palam fieret, verissimè Ducem Sa
 baudia^e dicere, ab Hispanis plurimum se
 damni accepisse. Deinceps ab octo tri
 bunis deponebatur in statera Ducatus
 magni Ducis Hetruria^e, plane dignus
 admiratione tot excellentibus civibus
 atque incolis, qui consiliis & laboribus
 assidue

affidue contendunt, ut regatur perpe-
 tua abundantia propter pacem & secu-
 ram quietem, qua fruitur: postquam
 potentia ejus par evasit cuicumque ex
 præcipuis Monarchiis. Omnibus palam
 fuit, Laurentium magnopere exultasse,
 ubi conspexit, supra fundamenta Eccle-
 siarum, & xenodochiorum, à se suisque
 majoribus tempore Florentinæ pacis
 patriæ additorum; successores pro modo
 patrimonii sibi relicto à Cosmo Magno,
 potuisse postmodum extruere munitis-
 simas urbes. Quapropter Laurentius
 virtutes superbe ut ostentaret, suorum-
 que sagacitatem principum, stateræ im-
 posuit grande Ferdinandi Magni cere-
 brum: ob cuius ingentem gravitatem sta-
 tera usque adeo deprimebatur, ut cras-
 sa frangeretur catena, unde depende-
 bat, cerebrumque effunderetur. Hinc
 cuncti principes percipiebant, eximiam
 prærogativam, quæ erat penes curiam
 Romanam in producendis raræ pru-
 dentia viris; quoniam nemo ignorabat,

ex

ex hoc ludo egressum esse sagacem istum discipulum. Fors quod statera fracta erat, obstabat, quo minus ulli Italiae principum, qui supererant, possent ponderari. Decretum itaque fuit, ut pro antiqua consuetudine libraretur Monarchia Hispanica, opposito pondere omnium principum Italiae, & ut ex horum pondere generali posset deinde ratio singularis uniuscujusque iniri. Ea de causa in medio maximi conclavis apportata fuit ingens ac justissima statera; cui ab una parte injiciebantur regna omnia Hispaniae, ab altera omnes Italiae Principes. Perspectum erat, stateram in aequipondio constitisse. Fuit negotium multi laboris Italiae principibus. Quibus in summo angore constitutis, non nemo observavit potentissimum Galliae regnum, benigno solum intuitu stateram, in qua Italiae principes erant, maxima cum laetitia fecisse ut vergerent. Nec hoc praeteriri debet, Hispanos, postquam vidissent Duces Sabaudiae, qui praeterito

præterito quinquennio abnuebant æ-
 quiparari potentiæ Italicæ, nunc vero
 stateræ impositi erant, ut compararen-
 tur potentiæ Hispanicæ; morfu digiti
 fuisse iis comminatos. Quod simulat-
 que hi principes certum habebant, insi-
 ta animi magnitudine ac generositate
 hunc in modum dixerunt: Domini Hispa-
 ni, dilapsam jam tempus esse ulterius
 homines inani spe lactandi, omnibus ve-
 stris factis edocti sumus. Sicque existi-
 mamus de antea actis rebus, ut imposte-
 rum rationes inire cupiamus alio car-
 bone, quoniam vester, quo hæctenus
 usi sumus, multum tinxit & conspurca-
 vit manus nostras. Non artificia vestra
 eo insaniam deduxerunt Sabaudia Duc-
 ces, ut illud panis frustum, quod fau-
 cibustenant, imperiumque, quod posi-
 sident, relinquere velint pro umbra ma-
 gnæ hæreditatis Hispanicæ, quam con-
 spiciunt in fluminis fundo. Et quando
 quidem Hispani instituerent huiusmodi
 querelam; Duces Parmæ, Modonæ,
 Urbini,

Urbini, Mirandulæ, & insignes Barones Romanos, videlicet Cajetanos, Colum- nas, Ursinos, qui aureo vellere decorati essent, fuisse ponderatos unâ cum Italo- rum virtute & potentia, cum tamen sibi ob ordinem equestris dignitatis & stipendia, quæ iis suppeditarent, essent obstricti, obsequium etiam ministerium celsitudinis præstare deberent: ad ea ab illis dominis responsum fuit, Principes & Barones Italos, à monarchia quidam Hispanica accipere honores aurei velleris, & frui stipendiorum commo- do; sed similes esse illis fœminis, quæ ab amasuis suis solius urbanitatis officio recipere soleant dona; non autem quod in animo habeant turpe aliquid cum iis committere.

*Quamobrem Hispania monarchia in
aulam suam se receperit.*

QUoniam multi effluxerant dies, ex quo monarchia Hispaniæ non com-
paruis-

paruisset in publico, nec domi dantaxat
 suæ latuisset semper, sed etiam dies no-
 ctesque fores clausas regiæ suæ tenuis-
 set: principibus Italiae, & præcipue
 Venetis, acutissimis indagatoribus co-
 gitationum, diligentissimisque obser-
 vatoribus actionum magnæ hujus Re-
 ginæ, occasione rei adeo novæ, & inso-
 lentis, maximæ incidere suspiciones. Et
 quia nunquam ratio ejus rei investigari
 potuerit, quid tanta sibi vellet solitudo,
 omnes collegere, grande quoddam my-
 sterium subesse. Veneti metu status re-
 rum suarum, omnem fastidientes mo-
 ram, ad motis scalis, per fenestram in-
 traverere regiam. Ita animadversum ab
 iis illam penitus occupatam, cumque
 ministrorum suorum quopiam, Comite
 de Fuentes, consultare de cunctis fora-
 minibus Palatii sui obstruendis. Unde
 Veneti, optime prospicientes, quem in
 finem istos suscepisset labores, certiores
 fecere amicos, arma esse induenda, quo-
 niam Hispani ubi vias omnes obstruxis-
 sent,

fent, quibus suppetiæ ferri queant, se-
cure possent venari mures, ex quibus
adornarent insigne aliquod macellum.

*Dux Albanus, cum pervenisset in Parnas-
sum, dum cum Prospero Columna aulice-
tur, ob defraudatos titulis Colum-
menses ad manus devenit.*

Ferdinandus Toletanus, Dux Alba-
paucis elapsis diebus in Parnassum
veniens, cum ab viris militaribus, ex sin-
gulari Apollinis decreto, factum esse
diligentissimum examen rerum ab eis
gestarum, dignus visus est, qui in Parnas-
sum reciperetur illos inter illustre
Duces, qui cunctando facilius, arteque
militandi, citra sanguinis profusionem
hostem novissent devincere, quam
aperta, animoque bellico, regnorum
fortunas dubiis ditassent conatibus. Ve-
rum enimvero cum Ludovicus Guic-
ciardinus, sapientissimus Belgicarum
rerum

rerum scriptor, aliquoties conquestus
 esset, certas ob causas parum fuisse gra-
 tum, quæ ipse indigne à Duce excep-
 tus scripserat: operam dabat, ut se ab
 eo, cuius accusaretur, purgaret. Vi-
 gebat enim in Parnasso edictum, quo
 in infamiæ incidisse pœnam ille seu
 princeps, seu privatus, pronunciabatur,
 qui de historico, aut alio scriptore, ausus
 fuisset vindictam capere ob res parum
 honorifice de se scriptas, quæ veræ fuis-
 sent. Sed amici adeo præpotentes Du-
 ci erant, ut Guicciardinus satius putaret,
 illas recantare querimonias. Proinde
 deinceps nunquam non admittebatur in
 Parnassum: locumque habuit inter illos
 Apollinaris majestatis milites, qui ab
 Illustrissimo ducerentur Quinto Fabio
 Maximo, ob excellentem suam pruden-
 tiam Cunctatoris nomen sortito. Eve-
 nit ut inter alios principes, ac insignes
 Duces, Dux ille inviseret Illustrissi-
 mum Prosperum Columnam: à quo
 excipiebatur omni honorum genere,
 tanto

tanto magis, quod illi innotuerat, Duce-
 cem hunc publice profiteri, se esse disci-
 pulum sectatoremque sagacitatis, &
 imitatore[m] tarditatis: velleque haurire
 securiorem belligerandi modum ab ho-
 illustri Prospero. Sed res mira, & fasti-
 diosa prorsus inter visitandum contigit.
 Nam primo in alloquio cum Duce illo-
 stri Prospero titulum *Tuae* dedisset hu-
manitatis, magnopere Prosper indigna-
 tione accensus; ut, qui titulum adeo
 vilem summæ injuriæ loco reputaret
 eum in modum contenta voce respon-
 dit. Dux, equidem mihi persuaseram
 huc te advenisse ad honorem illi pra-
 standum, qui te major esset, non ut de-
 traheres. Cum igitur, qui è Columna-
 rum sunt familia, quoties verbis fuerint
 injurias perpeffi, id soleant redhosti-
 factis, exi protenus domo hac, ut in pla-
 tea ferro tibi confirmem, quotquo-
 cum meis æqualibus agant vilem adeo
 in modum, indignos esse, qui admittan-
 tur in commerciis hominum virtute in-

signi-

signium. Dux stabat attonitus, con-
 specto magni adeo Ducis animo, & ut
 vim propulsaret, quam Prosper infere-
 bat, quo eum atrio eiceret, ad manus
 cum illo devēnit. Quapropter Hispani,
 qui in comitatu erant Ducis, simulat-
 que illum cum Columna rixari perce-
 perunt, irrupere, ut illi opem ferrent.
 Itali famuli illustrissimi Prosperi juxta
 agebant. Ubi in locum admodum an-
 gustum ingens hominum concurrisset
 multitudo, ex rixa atrox consecutum
 est certamen. Rei istius rumor latè
 quovis dispersus, in caula fuit, quod fa-
 ma tam periculosi casus subito sit dela-
 ta ad Apollinem; qui præpopera illuc
 festinatione Præfectum legionis vica-
 riæ, cum cohorte sagittariorum legavit.
 Ita Dux manibus illustrissimi Prosperi
 ereptus fuit; ac sedato rumore impera-
 tum est Hispanis, jam male admodum
 habitis, ut se domum quisque recipe-
 rent. Statim illustrissimus Prosper,
 priusquam ullus sinistre rem narraret
 Apollini

Apollini, stetit se coram eo; cui non sine
 magna animi vehementia hunc in mo-
 dum locutum constat. Serenissime
 Rex, cognitum unicuique est, eos qui et
 eodem mecum Columnarum genere
 sunt, perpetuo fruitos esse titulo
 Excellentiae, jam antequam Abraham
 esset, & Hispani in rerum forent natura.
 Quod igitur hæc gens contemnere co-
 natur aliquem mei ordinis; uti aggressus
 est in ædibus meis Dux Albanus
 prorsus intolerabile sentio. Quapropter
 ejus si obscuritas qui offendit, infini-
 tis partibus adaugeat injurias ejus, qui
 est læsus: quomodo potest fieri, ut Bar-
 Italus, qualis ego genere sum, se conti-
 neat intra limites modestiæ, ubi se vil-
 pendii cernat ab natione Hispanica: cu-
 jus gentis miseria, quatuor elapsis die-
 bus, ita commiseratione mundum affe-
 cit universum, ut ab Ecclesia charitati-
 commendaretur fidelium Christiano-
 rum, quo ex collectis elemosynis libe-
 raretur misera ex servitute, qua dure us-
 que

in illa

que adeo persenserat se à Mauris in
 Granata afflictam. Fruantur Hispani
 dominio maximæ partis Italiæ, ubi illi
 ab æqualibus meis (quanquam crude-
 lissimam omnibus servitutum & capti-
 vitudinem minentur) omni honore & ser-
 vitio coluntur. Ecce portentosa illorum
 avaritia privavit nos nostris facultatibus
 & in miserabili direptione Romana,
 inexplebili suorum libidine, matronis
 castitatis abstulere decus. Nunc quod
 redhostimento adeo abjectæ potentæ
 cupiant ultra eripere exiguum hunc ho-
 norem in fumo residentem, hosque nu-
 dos titulos, & ærumnosa Italicæ digni-
 tatis vestigia: sane res est, quam etiam
 stomacho valentissimus difficulter adeo
 concoquere possit, ut ab honoratis om-
 nibus Italiæ baronibus debeat vindicari,
 non verborum querimonia, uti à me fit,
 sed stricto ferro. Qui his interfuerunt re-
 ferunt, Apollinem, orante Illustrissimo
 Prospero, vultum præbuisse alacrem, &
 quanto magis excandesceret Columna,
 tanto

tanto amplius hilaritatem ex divina
 pollinaris majestatis facie coruscasse, ad
 eo ut, ubi Illustrissimus Prosper pro
 rupisset hæc in verba admodum aud
 cia: contumelias, quibus Hispani Ita
 los afficerent, debere vindicari acie p
 gionis, apertum in risum, & simul ha
 eruperit verba: Prosper nimis semp
 fuisti iracundus, & porro eris. Qu
 ad hoc impellor, ut dicam, me summo
 pere offendi, ubi video, aliquem tu
 conditionis, qui singularem semp
 profiteatur prudentiã, mirari hoc, quo
 servi isti, annos per viginti in trirem
 bus nutriti nigris foetidisque buccella
 quando in fornacem incidunt par
 spongiosi, sese implere usque ad rupt
 ram abdominis. Quapropter rabio
 hæc illorum fames, cunctæque spurci
 simæ actiones, quibus uti videas ad
 exlaturandum; viris cordatis illas con
 spicientibus, non usque adeo habend
 odiosæ, cum potius his cieant misericor
 diam. Proinde per vos Italos liceat H

spani

spanis, hominibus adeo in mundo no-
 vis, nuperque ex servitute Maurorum
 Granatensium liberatis, saturari cibo,
 sic faciente ad suum palatum, & hono-
 ratis istis titulis, quos nacti sunt in Ita-
 lia: quippe sic vobis spondeo fore, si-
 mulac istos vana hæc expleverint, etiam
 hos non Gallis minus fore moribus ex-
 cultos, sicut equisonibus suis, quanto
 magis tuæ sortis viris, libenter sint con-
 cessuri titulum Excellentia. Velim
 scias, si tibi eadem ac mihi prudentia,
 perfecta que adeo rerum secularium co-
 gnitio, fuisset; facile te animadversu-
 rum fuisse, excessus istos, & odiosos
 procedendi modos, quibus Hispani fue-
 re in Italia usi, de quibus usque adeo
 conquestus eras, dulcissimum vobis Ita-
 lis fuisse saccarum, at amarum maxime
 venenum genti Hispanicæ. Quæ si suæ
 auctoritati, calliditati, inexplicabili que
 ambitioni dominandi, adjunxisset mo-
 res amabiles, jam everfis libertatis reli-
 quiis, quæ necdum in buccam descen-

E

dêre

dere manduci, exiguo tempore ad un
 versale dominium ascendisset. Insole
 tiæ hæ non à vobis Italis, verùm ab ip
 Hispaniæ monarchia cum omni cru
 litatis genere erant ferro vindicanda
 Hispanorum ministros; qui vanitate
 optimis quibusque tantæ reginæ fam
 lis, ipsisque adeò subditis, nauseam
 levem movissent. Quæ confusio
 magnopere infringat universalis hu
 monarchiæ potentiam (ad quam per
 nire nequit publico universæ Italia
 dio) remedio quam maxime eget.
 pollo cum hujusmodi responso
 strissimum Prosperum, cui abunde
 fecerat, domum remisit. Post
 coram S. Majestate Dux Albanus
 universa sua comparuit familia,
 cum melancholia, ut unguentum
 bum, quod in vultu erat, impedit
 quo minus Hispani apparerent tam
 gri, quam alioqui solent esse Mauri
 Granatenses. Hic Apollo interrum
 pens Ducis querimonias, quas voleb

jact

jacere in Columnam, dixit: Displicent
 mihi, Dux, discordiæ, quas intellexi
 intercessisse, tanto magis, quanto mi-
 nus justa est causa ejus rumoris, præci-
 pueque cum ea parum tibi honoris af-
 ferat. Quo argumento iterum mihi
 planum fit, vos Hispanos non avaros
 solum (quod unicuique innotuit) sed
 etiam, dum alios debitis titulis non pro-
 sequimini, esse malignos, quoniam in-
 genua Baronis Nobilitas cognoscitur
 inde, si non usque adeo avidus sit in re-
 cipiendis titulis, quam liberalis in do-
 nandis, etiamsi superflui fuerint, quip-
 pe plus hinc honoris, & æstimationis ei,
 qui tribuit, quàm qui recipit, accedit.
 Vos autem Hispani, qui tanta utimini
 austeritate, ut vobis solis magnos serve-
 tis titulos, cunctorum incurretis in o-
 dium, omnibusque vos irridendos pro-
 pinabitis, adeo ut Itali, homines valde
 nasuti & ridendis traducendisque alios
 nati, non immerito in scenam suam pro
 Neapolitano Hispanum introduxerint,

ut mundo ostendant perfectissimam
 stantiam. Cujus rei sane vos Hispani
 pudere debebat, & ignoro, qui non se
 tiatis, ad mundi universi adspirare do
 minium ita unumquemque proterendo
 & affligendo, id vere esse incedere
 re cancri. Animi hominum, O Du
 esca humanitatis, & visco animi gratia
 benignitatis, captantur. Stultus opo
 tet sit ille auceps, qui, ut vos Hispani
 capiendis columbis tuba columbaria
 accedat. Quin etiam amplius vobis
 xero, si unquam natio quæpiam cibum
 ex dignitatibus paraverit, quibus in
 scentur Itali, & includantur retibus
 stris, viscoque capiantur servitutis, tu
 demum absolutum fore vestrum imp
 rium in terminos Italiae. Et oportuerit
 illud considerare, vos dominiis vestris
 Neapolis, & Mediolani, tanquam ce
 affixos esse. Quoniam tamdiu bina illa
 membra obtinebitis, quamdiu Italia
 vos inde expellendi non erit cupido. Quod
 si post exactionem tuam possent sese
 cura

cura

curos jugi Gallici reddere, optime no-
 sti eos vosmet levissimo tumultu in por-
 tu Genuensium excitato, maximis affe-
 cturos difficultatibus. Quæ omnia
 commonefaciunt, ut iis minimum satis-
 facias, verbis quos tot amaris dictis, &
 factis, læseris. Quod vero attinet inju-
 riam, quam te à Prospero perpeffum
 esse conquereris, libere prædico, quod-
 cunq; impropterum ob similem causam
 tibi evenerit, me non solum æstimatu-
 rum, sed crediturum etiam tanti eam à
 te esse coëntam. Volebat sese Dux ex-
 cusare mandato Regio de titulis qui-
 busvis in Italia Baronibus conferendis
 deprompto. Cui Apollo respondit, Hi-
 spanicas vexationes nihil quicquam ju-
 ris in Italos habere, exceptis Neapoli-
 tanis & Mediolanensibus. Deinde etiam
 subjunxit, nisi Hispani visu destitueren-
 tur, optime animadverturos eorum ma-
 gnates, quos ipsa Hispania capere non
 valet, quique in Italia gigantem agunt,
 si etiam mediocri conditionis & statu-

ræ Baronibus Romanis comparentur
 instar nanorum futuros. Nubes dein
 candida, nivis instar, Apollinem paul
 tim involvit. Sacerdotes, qui præ
 erant circumcirca, eum vaticinatur
 videntes, una cum Duce, ejusque
 mitatu, proni semet in terram pro
 straverunt. Cava exin è nube visa est
 audiri vox Divina, sono suavissim
 hæc pronuncians: Prædico vobis
 spanis, vos vestris perverfis, & odio
 sis factis tandem aliquando eò ad
 cturos esse nobilitatem Italicam, m
 chinatricem crudelium vesperarum
 ularum, ut sanguinolentam aliqu
 agant tragædiam. Cum maxime
 lennis Italis mos sit verborum inju
 rias acrius ulcisci, quàm armorum.
 qui sint homines exiguæ patientiæ,
 longarum manuum, & non prompti
 tantum animo ad majora facinora,
 omni etiam crudelitate non prius inju
 rias vindicare soleant, quam illi, qui
 fecere, earum obliti fuerint. Et vo
 maxi

max
 min
 latin
 rit,
 dite

L
 sco
 ris v
 ab
 cor
 da
 lia
 Bo
 exc
 vit,
 eju
 neg
 Bo
 ner
 me
 ab
 maxi

maximo cum damno vestro experie-
mini, eos in armis fore Rulandos Pa-
latinos, ubi persuasum maxime fue-
rit, eos a finos ad fustigandum esse red-
ditos.

Boccatius spoliatur à Salviato.

Leonardus Salviatus, homo quan-
tum hæc tempora, & hodierna Tu-
scorū conditio ferat, satis in bonis lite-
ris versatus, ante duos circiter dies, rem
ab omnibus viris egregiis improbatam
commisit. Siquidem hora noctis secun-
da cum ad caput fori maximi contume-
lia affecisset excellentissimū Dominum
Boccatium: multis eundem verberibus
exceptit. Quibus eum adeo dehonestavit,
laceravitq; , ut intimi amicissimiq;
ejus domestici, eo postea viso, prorsus
negarint, sese agnoscere veterem illum
Boccatium venustissimum antea homi-
nem longeque pulcherrimum. In finitis
modis id delictū aggravavit, quod nulla
ab eo accepta injuria id commiserit; sed

duntaxat rogatu Iuntarum, typographorum in urbe Florentina, acceptis iis viginti quinque Scutatis, pro auctoramento ejus facinoris. Adeo ut equus ille Leonardus Salviatus, homo tam insigni familia oriundus, hoc mane in stris palam latro publicus, & manifestus sit proclamatus.

*Apollo statuit reformare excellentes
Parnassi viros.*

AD cohibenda turpia & crebra phantasmata, quæ indies divulgantur ab effrenibus adflatorum potarum ingeniis, Apollo operæ precium se facturum putavit, si promulgaret acre aliquod & severum edictum, adversus præcipuos quosque hujus imperii viros, ac peculiariter contra poetas Italos. Qua occasione plurimum est imitata nimia autoritas, quam sibi licentia adsciverat poetica. Imo parum abfuit, quin restricta fuisset ad terminos juris

pogn
ptis
auch
tequ
cam
e in
ifest

tes.

creb
vulg
n po
eciu
lgar
s, ad
impe
oeta
est h
icen
n ab
minos
juris

jur
clar
nat
pec
qu
poe
Qu
gat
nati
vile
etia
sim
Par
test
con
imp

P
qu

juris. Jussit enim Apollo omnes præclaros viros datis dextris jurare D. Donato Guarino, Archipædagogo artis pedanteriæ, se observaturos canonas quosque minimos ejus Grammaticæ: pœnamque statuit in transgressores. Quamquam decreto communi derogatorio sub clausula irritante, cunctis nationibus fuerit adempta libertas & privilegium, non hujus modo, sed priorum etiam temporum: nihilominus nobilissimis Neapolitanis in gratiam fœcundæ Parthenopes, peculiari privilegio potestas est facta veteri sua prærogativa conjugandi cum præterito plusquam imperfecto.

*Legati Siculi non exaudiuntur,
sed tarpiter repelluntur
ab Apolline.*

PORTUI montis Pindi duobus elapsis diebus navis appulsa est, vehens quosdam legatos Siculos, ab ejus insulæ

E 5 cul-

cultoribus, negotiorum quorum maximum intererat gratia, ad Apollinem destinatos. Qui cum Apollinem adventus sui certiozem reddidissent, ab eius audientiam efflagitabant. Simulacrum Apollinis Siculorum nomen percepit, continuo Ludovico Pulci Barigello è Campania, maxima iracundia imperat, significet, nolle se eos in conspectummittere, nedum audientiam facere. Proinde extemplo sese in navem receperent: nolle quidquam sibi postea commercii esse cum gente illa, à qua tam insigni foret affectus injuria. Legati secundum mandatum Apollinis in navem regressi sunt. Ei nihilominus humilissimum libellum supplicem miserunt, quo referrent, sese missos esse, ut ei nunciarent novas afflictiones, inauditas oppressiones, & angariationes miserandas, quas denuo ab Hispanis perpetenterentur: miseriasque, quibus gens involveretur, esse calamitosa. adeo, ut à benignis Majestatis Apollinis

nar

naris auribus exaudiri mererentur :
 quin etiam dignas esse , quarum mise-
 ricordia ultimi Scythæ , aut si qui us-
 quam terrarum magis iis barbari , tan-
 gerentur.

Hæc oratio supplex per Reveren-
 dissimum patrem Thomam Fazellum ,
 optimum rerum Sicularum scriptorem ,
 Apollini tradita est. Qui etiam certio-
 rem eum fecit, statum præsentem Sicu-
 lorum superare omnem afflictionem
 humanam. Fazello autem ad ista respon-
 debat Apollo , Siculos omnino id pro-
 mereri, præsertim cum se dignos reddi-
 derint, qui sic tractentur, ob quod adeo
 doleant. Quapropter quamprimum
 legatis illis nuntiaret , quod si spatio
 duarum horarum ex portu Pindi non
 recessissent, protinus tormentis navim
 se pessum esse daturum. Nolle se ho-
 minem quempiam ex hac insula in-
 tueri ; ut quæ prima nutrix fuisset o-
 mnium malorum, cum sibi, tum etiam
 cæteris Europæ nationibus. Quippe
 E 6 post-

postquam attraxissent illam inhumana
 nam ambitiosamque Hispanicam no-
 tionem, incognitam antea Italiae ac ali-
 Europæ principibus, funestissimum. A-
 ragoniæ regum subierunt jugum, etiam
 initium miserandæ & atrocissimæ tra-
 gœdiæ dederunt: cuius exitum finita
 tima scena actus quinti si principes si-
 vissent, perpetuo nudis jejunassent
 nibus; orationibusq; vacassent assiduè
 ad impetrandum auxilium divinum;
 que ipsos ab iis liberandum malis, qu-
 bus non posse ulterius humanis obvia-
 iri unguentis, abunde manifestum est.
 Respondit Fazellus, Majestatem Apo-
 linarem non debere ob hoc succentel-
 Siculis, sed Reginae Joannæ secundæ
 quæ semper deploranda Petri Arrago-
 nii adoptione, sola omnium malorum
 Italiae causa ac fons fuisset. Et in hac
 imprudentem & impudicam dominam
 posse Apollinem jure odium suum ven-
 dicare. Ad hæc Apollo: Eos, quibus
 exacte occultas principum cogitationes
 nos-
 tute
 Sed
 que
 ut f
 con
 His
 ipse
 adv
 mu
 nist
 Ital
 Pec
 mo
 tes
 imp
 imp
 for
 tate
 bus
 ref
 ex
 mar
 tra
 nos
 209

noſſent, ut ipſe præſentem Italiae ſervi-
 tutem, reginam iſtam reprehendere.
 Sed veritatem rei aliter ſeſe habere,
 quoniam conſtaret, illam non unquam,
 ut ſeſe defenderet ab regibus Gallicis,
 commiſſuram fuiſſe tantum errorem, ut
 Hiſpanum regem adoptaret, niſi prius
 ipſum regno Siciliae potentiorem anim-
 advertiſſet: Regesque Arragonum, ſi-
 mulac ad imperium ejus inſulae perve-
 niſſent, illa omnia fuiſſe operatos, quæ
 Italis flagello, ſibi vero felicitati fuerint.
 Peccata inſuper Siculorum eſſe ejusce-
 modi, ut velle minuere eorum calamita-
 tes, unde patrocinium quærerent tanta
 imprudentia commiſſis, maxima eſſet
 impietas. Summum verò beneficium
 fore, perpetuo augere ſupplicii acerbi-
 tatem; ut exemplo eſſet cæteris nationi-
 bus, quam planta illa amarus ſuo tempo-
 re fructus producat, ſi quando populus
 ex mera deſperatione, & rabie, eò miſe-
 riarum perducitur, ut jugum gentis ex-
 tranee ſubeat. Reſpondit huic Fazel-
 lus,

lus, vera hæc fore omnia, si Siculi, ex
 fo Regis Itali jugo, sese hominibus
 baris subjecissent. Illos vespera sua
 consultos & impetuosos Gallos ma
 ris & constantibus Hispanis com
 tasse, ac proinde consilium Sicularum
 quandoquidem justum videretur, ne
 promereri tantum Apollineæ majest
 tis odium. Quin etiam accensus
 in Fazellum Apollo, idque non levi
 indignantique animo: Videtur ne igit
 tibi, inquit, ea non esse crassissima igno
 rantia, transire ex insolentia, prodigi
 tate, & negligentia Gallica ad crudel
 tatem, avaritiam, & intolerandam in
 perii Hispanici savitiam? Nescivere
 Siculi, quod nonnemini est notum, do
 minium Hispanorum in nationes esse
 æternum, ac proinde letiferum; cum
 monarchia Gallicana, febris malignæ
 millima, quamvis ea periculossissima sit
 spem nihilominus vitæ relinquat, mul
 tisque medicamentis curari possit, ut
 à vobis vesperis Siculis factum est. Ve

per certe periculosissimus, nisi medicina vestra multo deteriorem reddidissetis statum salutis vestræ. Quamobrem, Fazelle, populi sapientes, tunc demum arma ad rebellandum suscipiunt, si quando certi sint, sese posse præstare, ut servitute libertate, non autem principem extraneum rege Barbaro commutent. Quippe pisces si norint, sese non posse ex oleo bulliente in aquam frigidam evadere, minoris pœnæ æstimant, sese in sartagine continere, quam in prunas resilire.

*Sigismundus Battorius tarde
Latinas literas didicit.*

Heri vigesima hora in hanc aulam solitus ex Germania veredarius advenit: qui lætitia unumquemque affectit, gratissimo secum nuntio allato, serenissimum Sigismundum Battorium, Transylvaniæ Principem, adeo amore venustissime Latine linguæ incensū esse, ut

ut summa cum laude ea lingua loqueretur, scribat terse, ac perspicue stylo Cæsariano. Occasione hac oblata, viri prudentes etiam atque etiam Apollinem adorabant, ut hunc propter jucundissimum nuntium in Parnasso omnia gaudia contingerentur indicia, quæ animare illi studes soleant homines ad amorem bonarum literarum, cum princeps quidam evaserit literatus. Verum quia serenissima Regia Majestas penitiora perspexerat totius rei, quam rogaretur à prudentibus suis, facere id detrectavit. Hunc verò in modum eos est affatus: Parnasso tum demum festum celebrandum esse, cum spontanea electione generosi spiritus, & mero studiorum amore, non necessitate aliqua adacti principes, ad studia se ac literas conferunt. Et se operæ pretium, ut quisque sciat Principem Battorium applicuisse animum ad Latinæ linguæ lepores, non ambitione ductum, quo pro literato se ostentaret nec quapiam curiositate, ut notitia

mu

multarū haberet rerum ; sed necessitate
 compulsus , quo cum laude insulos ac
 pueriles corrigeret errores , quos in ge-
 nere , numero , & casu commisisset.
 Tunc cum in bello Ungarico cœpisset
 funestum consilium se armandi contra
 Turcam, & adhæreret Germaniæ impe-
 ratori, quem, validissimis argumentis
 prætexentem jus suum in principatum
 Transilvaniæ, magis ipsi metuendum
 esse constabat, quàm sexaginta impera-
 tores Ottomannicos.

*Galli vindicantur ab Hispanis è stul-
 torum sophronisterio.*

DEmum ante biduum Apollo ex so-
 phronisterio dementium dimitti
 jussit ingentem Gallicanæ gentis nume-
 rum, multos per annos ibi detentum:
 quo tempore contra se juxta ac amicos
 maximo cum furore flagitia commiserunt
 deploranda. Ut per annos aliquamul-
 tos luctus præbuerint materiam Eu-
 ropæ

ropæ universæ. Nunc autem sing
 lari fide in iudicio data à serenissim
 Medicis Florentiæ, qui perpetuò per
 culosissimæ adstiterant infirmitati ge
 tis hujus, quo plane constaret pristina
 sanitatis restitutio, abeundi inde ven
 est concessa. Sed antequam disced
 rent Parnasso, Ser. Regia Majesta
 accersi ad se illos curavit, inque mand
 tis dedit, ut in posterum tam florido
 potenti regno, majori fruerentur pro
 dentia, quam hæcenus fecissent. Per
 omnibus recordarentur, restitutam
 nitatē debere acceptam ferri Hispani
 ut qui soli in regno Galliæ, & præcipue
 Parisiis, armati iis obversantes ment
 reposuissent in capitibus perforatis Gal
 lorum illorum, qui primitus Galliam de
 lirare coegissent. Summas Galli isti gra
 tias serenissimæ Regiæ majestati egre
 subjicientes, se in tantum fore memora
 utilissimi consilii sibi dati, ut in post
 rum in mensurandis locorum interv
 lis, uterentur milliaribus Italicis, qu
 vita
 cab
 tam
 bue
 vict
 suæ
 Gal
 His
 plo
 res
 dup
 feci
 adi
 N
 pes
 per
 fuit
 inst
 tu,

vitarent molestissimum leucarum vocabulum. Sed quantum ad recuperatam mentem, beneficium id omne tribuendum esse magnanimo & semper victorioso Regi Henrico IV. qui luce suæ virtutis aperuisset primum oculos Gallis, turpiter occæcatis hypocrisis Hispanica; quamvis Hispani, primi deplorandæ ejus tragœdiæ Gallicæ auctores, lucentibus & desideratis suis aureis duplicibus tantum jam in Gallia profecissent, ut stultos pariter, & sapientes, ad insaniam rede-gissent.

Aliqui populo ad alterius exemplum proponuntur.

MIrè displicuit Apollini cum audiret, plurimos seculi hujus principes ad debellandos suos hostes non aperto Marte, sicuti prisca consuetudo fuit heroibus, sed fraude uti: & hac sola instructos tantum illos præstare exercitu, ut cum dimidia ejus potentia parte

va-

valeant summa præstare facinora. Hi
 est, quod arma, quibus hi præcipue
 muniant, adversus hostes suos, sint
 doris plena, solumque idonea corrup
 pendæ fidei subditorum, & concitant
 ad rebellionem nobilitati. Itaque, ut
 viam iretur rebus adeò confusis, turb
 tisque, anni jam sunt triginta præter
 pti, ex quo Ser. Regia Majestas ju
 hos miseros, Comitem S. Pauli, Pr
 cipem Arausionensem, & Ducem Gu
 sæ rhedâ scelestorum à Johanne Lo
 tinio, hac in curia secreto præceptor
 moralium notario, deduci sub port
 templi Delphici; ex quo tres isti
 mi principes, cum suis manibus, qu
 habebant sine digitis, & usque adeo tu
 piter laceratas, ut viderentur à canib
 dilaniatæ, à Lottinio populo ostend
 bantur ingredienti, exeunti que templ
 quem alta voce ita affatus est; Fidel
 simi viri, devoti bonis literis, ac sanct
 simorum præceptis, ex incommod
 adeo deplorandis infelicium horu
 pri

principum, qui privati integritate manuum suarum (quam Deus vobis conservet) exemplum capite, & discite, quanti sit periculi futurum, si patiamini eo vos adduci credulitatis, ut è latebris suis cancos propriis effodiatis manibus alienum ob commodum.

*Planum facit, ministros Hispanicos esse
lucri avidos.*

ANte triduum, hora octava nocturna, videre erat, in regiam Hispanicæ monarchiæ, quadraginta in vehi plaustra fœni. Quoniam id tempus non mediocrem continuo injecerat suspicionem Gallis, Venetis, reliquisque principibus, qui in perpetua agunt sollicitudine & suspicione, ob magnitudinem tam formidabilis principis; exacta diligentiam inquirebatur, quo certiores fierent, num sub fœno vehiculis istis apportato damnosas occultassent merces. Referebant exploratores, sub fœno abscon-

scōditas esse arcas ligonibus, batillis
 & bipaliis plenas. Quoniam hæc erant
 instrumenta depopulantium, Galli con-
 silium se armandi inierunt. Ven-
 volebant productas ex arsenali tri-
 mes æquori committere. Sed de-
 tum est, priusquam tentarent quid piam
 utile esse explorare, num Hispani plu-
 intulerint in ædes id genus instrumē-
 ta, vel num alia aliunde expectaren-
 Certioresque facti sunt, ad hunc die-
 non ultra accepisse, neque imposterum
 expectari. Imo verò subjungebant ex-
 ploratores, non simulac exonerasse
 has captas, illas in regium detulisse
 marium; sed omnes Hispaniæ magni-
 tes, præcipuosque tanti regni ministros
 ligones illos, batillos, bipaliaque, sub-
 inter se divisisse, illisque instructos po-
 stero mane aggressos esse terram fode-
 re, aquæ ductus derivare, & aquarum
 agmina mille quaquaversum ducere
 idque tanta cum diligentia & labore
 ut quisque trahendo aquam versus mo-
 lam
 dux
 defe
 Ma
 T
 II. v
 diff
 cep
 tore
 pos
 que
 liqu
 mo
 imp
 disc
 dor
 tes
 sent
 no
 line
 sivi
 dor
 la

lam suam, respublicas ad tantam deduxerit calamitatem, ut molæ aquarum defectu non ultra molerent.

Maximiliano Imperatori indicatur orta inter filios discordia.

TRes præterita nocte nuncii ad majestatem Imperatoris Maximiliani II. venerunt. Illico novus ille nuncius diffusus, archiducem Matthiam arcepisse contra suum fratrem Imperatorem Rudolphum, quibus seditiose postularet Ungariæ, Bohemiæ Austriæque regna & absolutum dominium reliquarum provinciarum. Pessimi hi rumores magnopere afflixere animum imperatoris, quoniam probè cognorat, discordias inter suos filios natas inimicis domus Austriacæ illas attulisse voluptates, quas tantopere hætenus expectassent. Quamobrè hic princeps, hesternò mane diutius consistens corâ Apolline, tandem multis cum lachrymis quæsiit: Quando tandem mala Austriacæ domus, jam multos ante annos exitio-

sis

sis cœpta conjunctionibus in universa
 Germaniam, habitura sint finem?
 quamobrem domus sua quatiatur du
 ejusmodi flagellis? Ad hæc Apollo hu
 in modum: Finis, inquit, erit perseque
 di, & vexandi omnem familiam tua
 magne Imperator, quando illa missa
 ciet cogitationes ambitiosas domina
 di Ungariæ ac Transilvaniæ; quæ in Ge
 mania tantas commovent suspiciones
 ut ad antiquam suam libertatem à p
 tentia vestrę domus tuendam nulli ac
 studeat, quam depressioni & ruinæ ei
 Quamobrem cum Germani majori
 meant damna ex imperio vestro, quæ
 ex victoria Turcarum, omnino sunt
 eo, ut exoptent potius amittere Vie
 nam, quàm acquirere Budam. Est
 evanescet ingens illa conjuratio, quæ
 vos inita est, & Germania impense
 stros amabit Archiduces, si, depol
 hac ambitione, claris indiciis ostende
 omnibus, se velle pares esse, non ma
 res reliquis Germaniæ principibus.

Canes Indiae in lupos convertuntur.

Die mensis praesentis duodecimo, hora octava nocturna, nuncius Olyssipone missus Apollinem convenit, nova ponderis maximi afferens. Matutino itaque ejus diei tempore omnis generis literati ad Regium concurrere palatium, quo & ipsi rerum novarum certiores redderentur. Primi erant Hispani, qui solita anxietate & sollicitudine sciscitarentur, num in India alius mons Potosi, aut novus Deus argenti detectus foret, ut eo se seminandi Evangelii gratia conferrent. Galli studiose quaerebant, num novus iterum aliquis mundus esset repertus, ut aequalem istae potentiam cum Hispanis nacti, orbis veteris ruinam inducerent. Sed pro terrimo augurio habitum fuit, Apollinem perlectis literis vehementer contristatum cinxisse semet spississima nube, mœroremque profusissimo lacrimarum

F

marum

marum imbre fuisse contestatum : unumquemque
 unusquisque collegit , infelicissimum
 nuntium ab hoc tabellario fuisse allatum
 tum. Dum itaque forum à literatis
 omnique hominum genere , repletum
 esset, tam luctuosæ novitatis ratione
 exoptulanti; ab majestate Apollinaria
 postquam infinita tonitrua & fulgura
 crebra comparuissent , vox exaudiva
 est terribilis, dicens ; Jejunate & affligite
 vos, induimini cilicio & aspergimini
 cinere , & vescimini pane cum lacrimis,
 ô vos qui terram colitis , orationibus
 Deum corde contrito placate, nimioque
 puro ei supplicate , ut immensa misericordia
 sua liberet humanum genus , quod orbem
 inhabitentem, à portentosa novitate demum
 orbe novo allata. Tam tremenda vox
 percepta , plerique nimia afflictione
 quam intimo corde persentiebant, quod
 si mortui in terram prociderunt, credentes
 Indiam occidentalem aut igni consumptam
 sumtam , aut aquis mersam , & ablatam
 partem

ptam. Adeo ut omnes summo terrore
 affecti, uberrimis lacrimis & singulti-
 bus, clarâ voce misericordiam implo-
 rant, humillimisque precibus ab A-
 polline expeterent, ut dignos censeret
 subditos suos, quibus palam faceret,
 quænam ea mala forent, ob quæ auxili-
 um ipsis implorandum esset divinum.
 E Regia deinceps Apollinis altera exau-
 dita est vox, quæ unicuique manifestum
 fecit; Canes armentorum custodiæ
 ab Hispanis in Indiam travectos, esse
 conversos in lupos adeo rapaces, ut
 voracitate & crudelitate sua ipsas etiam
 Trigides anteirent. Post adeo infau-
 stum nuncium, publicus literatorum lu-
 ctus exortus est, dolentium canes in lu-
 pos commutatos pleraque lacerare ar-
 menta. Cui in posterum custodiæ pa-
 stores pecora sua committere poterunt,
 si fraudarentur subsidio canum olim
 tam fidorum pastori suo? Aut quomo-
 do poterit salus aliqua superesse infeli-
 cissimo isti gregi, quæ & lupis inimicis,

& canibus amicis, prædæ esset? De
 omnes populi in Parnasso terrore quæ *Mon*
 mortui in terram conciderent, soli Ba *Ita*
 vi, alique populi Germaniæ inferiori
 visi sunt intrepidi per Parnassum disc
 rere, animantes sese mutuò, animu *Mr*
 que invicem eo addentes quod nu *Ital*
 sint calamitates, quas infractus & vider
 trepidus non quiverit animus super *essent*
 Batavi itaque illi palam unicuique *Duca*
 re, etiam in sua terra canes, quos pa *Ac q*
 res Hispani custodia gregis sui in Ba *non r*
 gicam ablegassent, tam redditos *ctude*
 rapaces, ut immani feritate, ipsa eti *tende*
 pecora devorarent, adeoque omne *to ani*
 se consumturos armentum, nisi for *rum a*
 consilio, quod unicuique notum est, *pace*
 bi prospexissent. Proinde si in vet *gesse*
 istæ orbe contigissent, quæ in no *ci oq*
 evenisse nuntiabantur, unumquem *dies g*
 fuisse animadverturum, verum esse *letha*
 medium, quo foedæ isti canum vorac *chia*
 tati obviam iretur, vomitam nucem *Bonion*
 gicam ipsis propinare, ut pro mer *idini*
 suo rumpantur. *Mon*

*Monarchia Hispaniæ visum it Reginam
Italia. Seruntur invicem grati ser-
mones.*

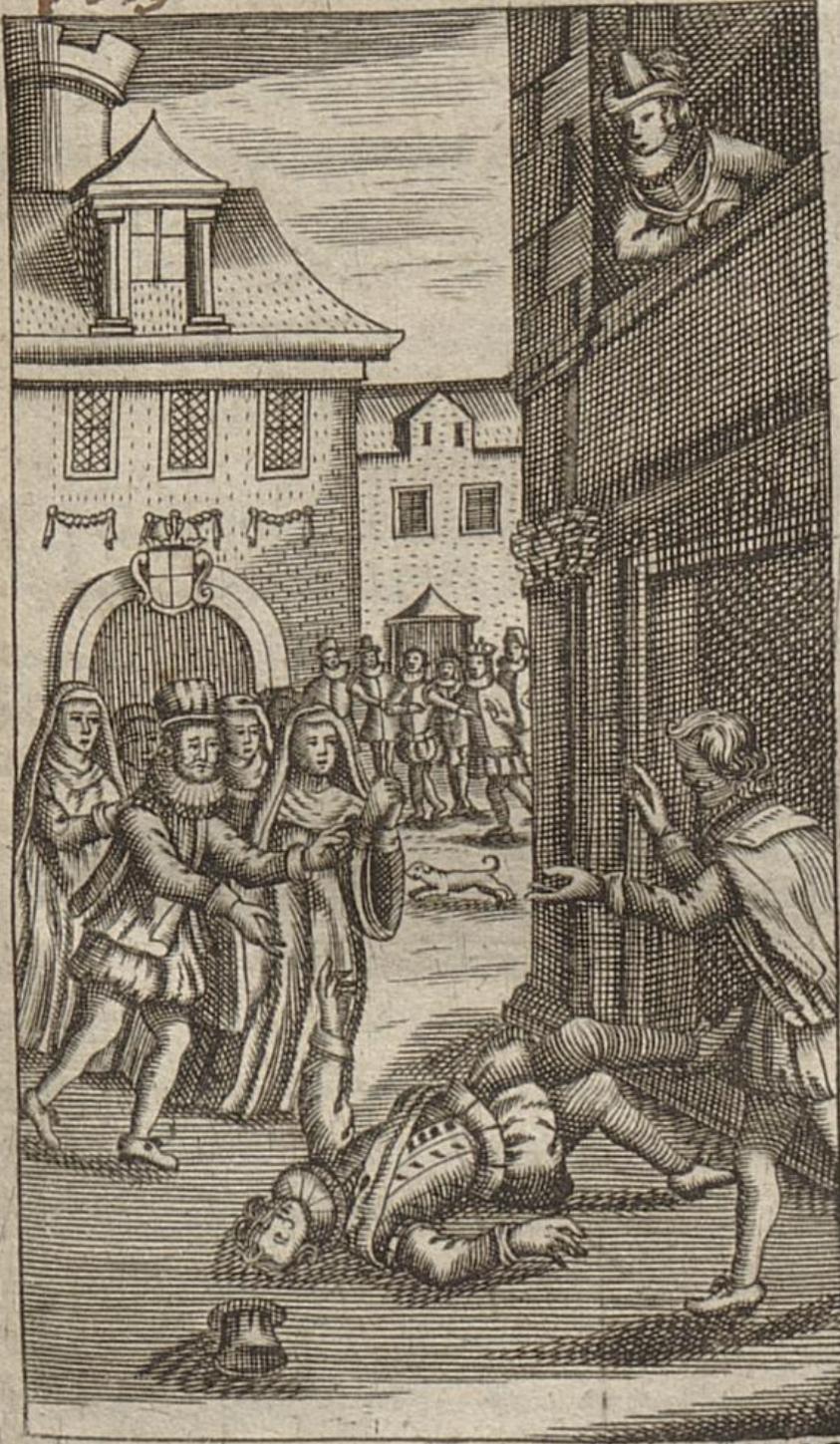
Immensis terror serenissimam invasit
Italiae Reginam, cum potentissimos
videret reges Galliae ex quo domini
essent facti regni Neapolitani, jus in
Ducatum Mediolanensem prætendere.
Ac quamvis fucata mente simularet,
non minus se, quam antehac fidere:
crudeliter nihilominus insidias vitae ejus
tendebat, ac existimationi. Hocque tan-
to animi æstu & acerbitate, ut pecunia-
rum artificiiis, insidiis pennæ, bellum in
pace per multos annos crudelissimum
gesserit. Ergo dum indignatio, suspi-
cioque, inter potentes has Reginas in-
empies gliscerent, & animi utrorumque
esset lethali adstringerentur odio: Monar-
chia Hispaniæ, contra quorumvis opi-
mionem, comitatu digno suæ magnitu-
dini visitavit serenissimam Italiae Reginam;

à qua excipiebatur tanto cum honore ut t
 tantoque affectus indicio, ut quotque tam
 literati tam hujus, quam alterius princ jung
 pis vultu attenderent, & gestus, affectu quo
 que animi, cæterasque aulicationes d no,
 servarent, optimè cernerent, integri pro
 esse ac sinceram hanc inter eos recon ma
 liationem. Imo ab hominum memo Gal
 nunquam in Parnasso ietam esse ull adf
 pacem, quæ illustribus viris major filic
 incusserit stuporem, vel magis acce pro
 derit ad veras exquirendum causas ta
 tam insolentis. Philosophi, Poetæ, vit
 terique literati cujuscunque ordi qua
 quoniam majori in caligine versare del
 tur, quam ut penetrare possent sage rur
 sima consiliorum arcana, quæ princip na
 potentissimi inirent: ad volabant ad qu
 liticorum Academies, qui hoc profi pe
 tur, sese exactissimæ cognitionis ad Hi
 mento, quam habeant de emolument be
 Principum, penetrare abditos eor ti
 recessus, & quicquid occultius hab se
 Accepere id responsi, Reginam Ita m

ut tueretur libertatem suam ab armis
 tam potentis populi, fuisse coactam se
 jungere Hispanicæ monarchiæ. At ex
 quo vidit hanc capto regno Neapolita-
 no, & Ducatu Mediolanensi, ambitione
 procliviori, artificiis cupidioribus, &
 machinamentis magis fraudulentis ipsis
 Gallicis, ad universum Italiæ dominium
 adspirare, huncque in finem in pueritia
 filiorum Henrici II. Galliam vexare
 proposuisse: & quod pro lenonibus tan-
 tæ ambitionis, & ministris Italicæ ser-
 vitutis, uteretur quibusdam principibus,
 quamvis parum prudentibus, tam cru-
 deli cœpisse eam odio persequi, ut alio-
 rum etiam ope destituta, alterius rui-
 nam & exitium moliretur. Sed post-
 quam ex eo, quod infeliciter adeo nu-
 per cecidisset occupatio Sabionedæ,
 Hispaniæ monarchia compertum ha-
 beret, vanum esse desiderium, nego-
 tiumque plane desperatum de adipi-
 scenda Italia, abiēcisse ambitionem do-
 minandi, cui primum usque adeo se

addixerat. Nempe quia meminere
præcipuas suas molestias tam in Belgio
quam alibi, esse natas ex ambitiosissimis
istis cogitationibus; satis illi manifestum
esse factum, nulla se tutiore via posse
insistere, si velit res suas securè custodi-
re, quam illa, pacem dando aliis. Et
quoniam satis persensisset, circa amici-
tiam, favorem, auxiliumque principum
Italiæ non posse fieri, ut tuto possideret
Neapolitanum regnum, & Ducatum
Mediolanensem, visitatione ista voluit
placare animum hujus Reginae adeo
perturbatæ. Consilium illud Politicis
saluberrimum dixerunt. Quippe qui-
nam homines in mundo excitari pote-
rant, si Hispani armati vellet in Brixiam,
Bergamum, Taurinum, Genuam
que solam movere, si ob levem impres-
sionem, quam occupandæ Sabioneda
munimento exiguo admodum institue-
rant, illis obstiteret usque adeo, in
quibus minima esset spes, ut jam cotu-
rix reti esset circumducta neque effu-
gere

Ping

2. 11

ner
gic
firi
stun
oof
tod
E
nic
pun
ide
atun
uiff
ade
litic
qu
ote
rix
nam
ref
red
tue
it
tur
ffu
gere

ger
inv
per
eva

7

H
cu
illu
un
pe
ab
to
&
mi
er
ex
co
ra
di
pr

gere posset, quominus cani odoro in os involaret, nisi quam promptissime reti perforata disruptaque ejus commissura evasisset.

*Monarchia Hispania medicum suum
ex fenestra precipitavit.*

Hodie mane Hispaniæ monarchia, paulo postquam advocasset medicum suum ordinariū, manibus propriis illum ex fenestra Regii sui Palatii ejecit; unde ille infelix præcipitio disruptus repente mortuus est. Casus ille tanto absurdior visus est, quanto medicus ille toti huic aulæ exquisitissimæ bonitatis, & raris artis suæ experimentis erat admirabilior. Varii de tanta rei novitate erant sermones. Sed Apollini, quoniam ex hac ipsa Hispaniæ monarchia averet cognoscere veram ejusmodi vindictæ rationem, hæc potentissima Regina dixit, Quadraginta esse annos, ex quo propter aliquod incommodum sibi su-

F 5   perve-

pervenians, & alia ob indicia in familia
 regia Borboniensi detecta, timuerit
 ne progressu tēporis insuper accederet
 periculosus morbus Gallicus. Quo ita
 que consuleret malo, quod præsensisset
 consilium à suo expetiisse medico: hoc
 verò sibi pharmacū diuturnæ, difficilis
 ac molestæ operationis præparasse, et
 multiplici oleo, ligæ sanctæ, concitatio
 nis populorum, baronū seditiois, caute
 terii, deque aliis medicamentis admo
 dum amaris, quibus omnes consumserit
 vires, stomachumque debilitaverit, &
 plane appetitum perdiderit. Ingentem
 sirupi copiam, multamque medicinam
 maxima anxietate sumtam, tantummo
 do accelerasse hæc mala, quæ forte sine
 infelicissimo hoc & intempestivo phar
 maco nunquam intervenissent. Præterea
 crassas & voracissimas sanguisugas, per
 maximam corporis partem junctas, tan
 topere optimum Hispanicum auri san
 guinem vitalem exsuxisse, ut propter
 debilem statum non valeat Flandricos

isto
 in
 me
 im
 in
 raf
 rur
 tur
 ma
 for
 tav
 po
 un
 stu
 fin
 sup
 lu
 ru
 pr
 Si
 ta
 ra
 li
 re
 q

illos malos exhaurire humores, à quibus
 in tantum opprimatur. Has propter
 molestias, natas pessimo ex consilio
 imprudentissimi hujus medici, mirum
 in modum illi offensam, sancteque ju-
 rasse, se illum ex fenestra præcipitatu-
 rum, si morbis, quibus deinceps labora-
 tura, præbuerit purgans aliquod phar-
 macum. Nunc vero quoniam persuasa
 foret, dolores præsentis in humeris Ba-
 taviæ esse meram Gallicanam luem,
 postulasse ab hoc ipso medico remedi-
 um, eum verò prioris sui errati oblitum
 stultè præscripsisse aliam purgationem,
 similem prorsus præcedenti. Se tandem
 superatam dolore propterea dejecisse il-
 lum ex fenestra, & sic postquam ite-
 rum deliquisset, illum puniisse propter
 primum peccatum, quod commisisset.
 Sibi videri medicum hunc pro meritum
 tam gravem vindictam, quod non igno-
 raverit, purgationes festinantius iis ma-
 lis adhibitas, quæ timeamus, non effice-
 re illud bonum, quod putet medicus, vel
 quod speret agrotus.

Com-

*Compendium illustrissimi Cardinalis Tol
letani non recipitur in bibliothecam
Parnassi.*

Illustrissimus & reverendissimus Fran-
ciscus Cordubensis, Cardinalis To-
letanus, vir honestissimæ vitæ, & doctis-
simus in sacris literis, nec non summus
philosophus, qui in omni vita, sæpius
quocunque alio concionatorum, vivit
voce de cathedra honores summos ex-
hibuerat verbo Dei, nonnullos ante dictum
in Parnasso comparuit: inque limite hu-
jus ditionis obviam est factus Alexan-
dro ab Ales, & Cornelio Musso, episcopo
Vesuntino, & ubique sumtibus Apolloni-
naris Majestatis exceptus. Hic sapien-
tissimus vir sua obtulit scripta spectatissi-
mo prudentum virorum collegio. Op-
era ejus Philosophica non solum ple-
risque laudabantur, sed & admirationi
erant. Itidem, quæ commentatus erat
de rebus divinis, ab omnibus sacris do-

ctori.

toribus incredibili excipiebantur ap-
 plausu. Paulo post in urna quapiam
 pretiosa imposita, velo deportata sunt
 in bibliothecam Delphicam, tanti au-
 toris nomine æternitati consecrata. So-
 la illius Summa, quamvis eruditissima,
 non admittebatur à præstantissimis,
 Dicebant enim, compendiorum ejus-
 dem generis in bibliotheca serenissimæ
 majestatis tantam esse copiam, ut aliquæ
 ex iis superfluæ videantur. Quoniam
 Theologi multi eximii hoc argumen-
 tum tanta tractarunt diligentia, ut salu-
 tem hominum dubiam & incertam
 putarent propter lucrum trium qua-
 drantum. Mundum velle intueri per-
 fectum compendium de conscientiiis
 magnorum conscriptum principum.
 Argumentum hoc animis eorum tran-
 quillandis quam maxime esse neces-
 sarium. prorsusque à Theologis omis-
 sum. In quo strictissimæ illæ tracten-
 tur actiones principum, quibus magnas
 in orbe turbas dedissent, illum latroci-
 niis,

niis, depopulationibusque implendo
 tantisque homicidiis, ut multi illorum
 occæcati regnandi libidine flumina sæ-
 pe tota infecerint sanguine humano.
 Peculiare istud, cum sapientissimum
 literatorum collegium audiret, aiebat
 se magnopere desiderare, ut iniretur dis-
 putatio, ac aliquid statueretur certi de
 hisce quæstionibus. Nempe num pie-
 tas Christiana admittat armorum vio-
 lentiam in alienis imperiis eripiendis?
 Num principatus, armis ac fraudibus
 alicui principi ereptus, possit à quopiam
 retineri, qui verû Dei habeat timorem?
 Num potestas dominandi eo fine ab
 ullo, qui educatus esset in fide Christia-
 na, possit usurpati, ut exhauriat evertat-
 que regnû, quo eo facilius tyrannidem
 gerat sine metu, & suspicione? Ac deni-
 que, num eo contumtus perduxisse le-
 ges, sit detestabilior, magisque execran-
 da idololatria, quam adorasse statuam
 Nabuchodonosoris, vitulumve aureû?
 Ultimo dictum est à Collegio, tum
 demum

den
 cum
 tue
 ma
 qu
 mi
 dif
 me
 plu
 mi
 sap
 tio
 in
 er
 im
 rel
 fe
 er
 m
 vi
 gu
 na
 lu
 h

demum posse impleri eorum desideria, cum inventus esset theologus ita metuens numinis, ut principes tantum ab malis operibus deterreret scriptis suis, quantum alii maximo suo labore homines privatos ab iis arcuissent. Absurdissimam quippe ipsis videbatur, innumeros doctrina præstantes theologos plus sese macerare in rebus minutissimis exaggerandis super verbo otioso sæpe alicujus tabernarii, tanquam rationem ejus coram Deo daturi, quam in crassissimis & maximis principum erroribus, quando armatis exercitibus imperia sibi acquirunt, ultimamque rebus sacris & profanis perniciem inferunt. ac vastitatem. Et quod majori erga genus humanum beneficio, præmiisque magis æternis, stylum in Ludovico XII. actiones, & Francisci primi, regum Galliarum strinxissent, item in Ferdinando Arragoniarum regem, & Carolum imperatorem, quorum animæ ex hoc mundo migrassent dimidiato milione

lione

lione homicidiorum aggregatæ, sol
imperitandi libidine commissorū, tan
quam nullas aut leviculas de iis De
rationes reddituræ, quod libros suos ve
nialibus privatorū peccatis implefferit.
Vtpote, quod maxime generi humano
necessarium fuisset, quo post crebrum
& diuturnum cum ambitione princi
pum conflictum id tandem solatii per
ciperet, quod tanta anxietate expecta
ret: utque principes à malis operibus
terrerentur, & palam omnibus fieret,
domum diaboli æque maximis ac mini
mimis patere.

*Almansor, Rex Maurorum, & Regnum
Neapolitanum, obviam sibi invicem
fiunt: plorant narrantque misérias
suas ex oppressione Hispanorum.*

Illustris Maurorum Rex Almansor,
qui in Hispania per multos annos
nobilissimum regnum Granatense ob
tinuit, heri obviam factus regno Nea
politano

fo
tan
De
os ve
ffem
man
rum
rinc
per
ecta
ribu
eret
mini

gnum
cem
as

for
nos
ob
Nea
tano

poli
nem
diu c
regni
cti,
visat
catu
de r
bat,
lam
roru
toru
tem
nia.
roga
do,
jecta
o A
poli
vide
salve
Hisp
fimi
que

politano inter ambulandum in sermo-
nem cum illo incidit. Postquam satis
diu oculos in catenam intendisset, qua
regni Neapolitani pedes essent adstri-
cti, videri sibi, inquit, etiam alias à se
visam eam, & gubernatam, cum fabri-
catura plane Mauritanica esset. Dein-
de maxima cum admiratione inque-
bat, se eam cognoscere, & scire esse il-
lam ipsam, qua & ipse, & Reges Mau-
rorum, præcessores sui, spatio sexcen-
torum annorum usi essent ad servitu-
tem multorum Regnorum in Hispa-
nia. Et ideo se quam impensissimè
rogare, ut manifestum faciat, quomo-
do, à quo, & quando hæc catena in-
jecta esset. Et visu, & memoria vales,
ò Almanzor (respondit regnum Nea-
politanum) quoniam gravis catena, qua
vides pedem meum vinctum à Gon-
salvo Cordubensi, magno Duce, ex
Hispania allata fuit: maximeque veri-
simile videtur, esse eandem, de qua lo-
queris. Iam sunt anni centum, ex quo
dura

dura hac servitute opprassa fui, è qua
nescio an unquam possim emergere.
Quoniam maxima illa potentia, ad
quam pervenisse Hispanos video, facit
ut omnem spem humani abjicere auxi-
lii adigar. Agnosco pristinae libera-
tis meae recuperationem omnem esse
sitam in manu Dei; qui in me renova-
bit miracula maris Rubri, si unquam
ego illam receptura sim. Anni (inquit
Almansor) conveniunt optime, ex quo
Hispani liberarunt regnum Granaten-
si isthac mea catena, quam paulo post ti-
bi injecerunt. Modò non fuerit gre-
ve, (ajebat regnum Neapolitanum)
maxima me afficies voluptate, si narres
quomodo fieri potuerit, ut Hispani do-
mini evaserint regni tui tam validi, &
longè remoti ab eorum viribus. Fra-
de, ô Almansor [respondit Regnum
Neapolitanum] Hispani in Italiam
introduciti sunt. Vi enim aperta nun-
quam rem tam insignem gerere po-
tuisset, cum ut tu recte dicis, vires eo-
rum

run
stria
cor
atti
nia
art
esse
dep
ciu
gio
rat
die
qu
mi
Re
qu
ne
tic
or
or
et
ej
vi
in
rum

rum usque adeo distitæ fuerint à nostris. Sed audi, & miraberis laxam conscientiam, quam in rebus imperium attinentibus habuit nonnullus Hispaniæ Rex; quamvis summis uteretur artificiis, ut hominibus fatuis videretur esse aliquis S. Macarius ad murum depictus: videbis tragœdiam, si iudicium feratur secundum regulas religionis Christianæ, crudelem & sceleratam; verum secundum axiomata hodiernæ politiciæ sagacissimam omnium, quæ unquam ab ulla gente in theatro mundi fuerit exhibita. Alphonsus, Rex meus, in maximam tam suam, quam meam ruinam, dedit Isabellam neptem suam uxorem Iohanni Galeatio Duci Mediolanensi: quæ nuptiæ omnium meorum malorum fons & origo fuere, Primum pueritia, deinde etiam insignis ingenii stupor infelicis ejus principis, animum dedere Ludovico Sfortiæ, ad invadendum neptis imperium. Alphonsus, ut par erat, ei tyrannidi

tyrannidi continuo obstabat. Quod percipiens Ludovicus, & cernens, non operosum esse sibi, absque ruina regis mei, pervenire ad finem justissimi sui desiderii, id tandē decrevit, quod & ipsi & mihi, & omnibus Italiæ principibus exitiosissimum fuit, ut Gallos, spe imperii mei potiundi allectos in Italiam arcesseret. Mei reges ad defensionē suā contrā tam potentem inimicum in auxilium vocarunt sanctam illam Ferdinandi animam, regis Arragonii, eorum cognati. Qui sese ostendit parentem adeo charum, & amicum tantū fidelem, ut, loco expellendi Gallos, mea cum illis partiretur: & ut tragœdia omnibus suis partibus constaret, paulo post infelicissimam hanc divisionem bellum Gallis indixit, qui superati, maximo cum pudore & damno suo, Galliam repetere coacti sunt. Unde bonus ille Rex Ferdinandus, citra ullum conscientiæ scrupulum factus est absolutè meus dominus, & ex eo tempore

arcte

arcte
cor
per
ro
Ma
ulle
plu
tur
tia
& q
glor
Cer
nici
ctio
bus
legu
rata
xit
for
ptiv
qua
nan
tam
mar

arcte adeo catena istac pedes meos
constrinxit, quam tu è fabrica, & o-
pere tuæ nationis, agnovisti. Et igno-
ro, num in chronicis Saracenorum,
Maurorum, Turcarumve, reperiatuf
ullum tam sceleratæ invasionis exem-
plum, à rege qui affectaret, ut habere-
tur pro homine sanctissimæ conscien-
tiæ, & optimæ voluntatis commissum,
& qui paulo ante à sede Apostolica
glorioso Catholici titulo esset auctus.
Certe, respondit Almanfor, in Chro-
nicis prædictis multæ spurcissimæ a-
ctiones nostræ gentis, à variis principi-
bus sola dominandi libidine commissæ
leguntur. Sed illa de Ferdinando nar-
rata est præcipua. Cæterum, si tu (di-
xit Regnum Neapolitanum) ô Alman-
for, cum tua natione per tot secula ca-
ptivum tenuisti regnum Granatense,
quam viam institerunt, ut iterum pristi-
nam sibi libertatem vindicarent? Illa
tam lugubris conjunctio (refert Al-
manfor) regnorum Castiliæ, & Arra-
goniæ,

goniæ, quæ nuptias Ferdinandi, & Isabella, secuta est, causa fuit libertatis regni Granatæ. Concordiam infelicissimam! quam non minus, quam ego feci, & etiamnum facio, deplorant, & æternum profusissimis lacrymis deplorabunt potentissimi Europæ principes tanquam quæ vera & sola radix, & ratio fuerit ruinæ maximarum rerum publicarum, quas in hunc usque diem in diversis Europæ locis, præcipuè vero in Italia, cernere est. Et, crede mihi, etiamnum præsentis tempore in Hispania regnarem, nisi tam pestifera concordia me è solio excussisset. Æmulatio quippe illa inter Castellanos, & Arragonios inexpugnabilis munimenti loco erat, adeo ut mihi æternum in Hispania regnum sponderi videretur. Mihi crede, auxilia, quæ Pontifices subministrarunt Ferdinando & reginæ Isabellæ, plurimum ad ruinam meam contulisse. Tum sic regnum Neapolitanum: Tace, Almanfos

quoniam

quò
Hisp
gne
Hisp
poss
fuisse
tate
reru
sedi
spar
lup
savi
pos
ci
qua
ma
ver
etia
tium
ma
ner
son
tis
fui

quoniam, post erectionem tuam ex Hispania, miseri Pontifices tam insignes passi sunt miseras ab ambitiosa Hispanorum natione, ut verissimè dici possit, illos etiam pecunia redempturos fuisse ab Hispanis maximas istas calamitates, in quas ipsi postmodum incurrerunt. Quoniam etsi volupe fuerit sedi Apostolicæ, Reges Mauros Hispania ejectos videre, nihilominus voluptatem illam amaritudine compensavit maxima servitus mea, quæ paulo post secuta est; cum nihil æque Pontifici Romano pertimescendum foret, quam ne in potentis alicujus principis manus inciderem, qui eos in perpetua versari sollicitudine cogeret; in qua etiamnum oculis tenus immerfos sentiunt sese multi, & illi præcipuè, qui maximam rerum secularium cognitionem habent, adeo ut nullum quieti somnum capiant. Manifestum veritatis testimonium ejus rei, quam adstruo, fuit lachrymanda scelerataque nimis dire

dire

direptio urbis Romæ paulo post servitutum meam ab Hispanis secutam. Quo animo tam ingrato persolverunt sedi Apostolicæ omne id, quod debebant pro remissione census Neapolitani, & aliis subsidiis in bello Granatensi acceptis. Quæ calamitas cum quasvis atque adeò funestissimas etiam miserrimas superarit, hominibus quoque somniculosis adeo oculos aperuit, ut unicuique palam factum sit, quidnam leoni vincula solve. Vix enim Hispani fuere liberati ab captivitate Maurorum Granatensium, quin qua agebantur ambitione toti imperiandi orbem non solum in Italia, sed etiam per universam Europam detegerentur eorum studia, quæ Regna, Respublicas, & gravissima religionis negotia attinerent adeo ut ab hominibus intelligentissimis rerum humanarum illud sæpissime audiverim, forsitan minus damnosum fore multis principibus in Europa, si turgnum in Granata obtinuisses, quam tu

num

num in Granata obtinuisles , quam ut Hispani in Italiam trajecissent ad occupandum tale regnum, quale etiamnum obtinent.

Ea res religioni tantam intulit perturbationem, ut illi, qui profitentur cognitionem rerum, rationesque principum, illud dicere sustineant, metum ex immensa Caroli V. potentia Germanis incussum causam fuisse unicam, cur Mauri Granatenses in plurimos mutati sint hæreticos, quos ætas nostra in Germania, & alibi locorum, videt. Genus hominum usque adeo execrandum, ut nefanda impietate sua magnam Europæ partem inquinarent. Rerum quoque sacrarum gravissimæ perturbationi accedunt præjudicia publica, & privata, ex ruina mea nata, quæ perpetuum in Italicis principibus vigeant, in Papis verò præcipue. Vix quippe Reges Hispaniæ pedibus meis catenam hanc injecerant, quin & dominio Italiæ universæ inhiarent. Id-

G

que

que ut consequerentur, callide sese in
 miscuere illis, quæ tum temporis inter
 principes Italos, & Gallos agitabantur
 controversiis de dominio ducatus Me
 diolanensis; in quibus culmen illud re
 rum Carolus Quintus ita sese gessit, ut
 sese dignum avo suo materno ostende
 ret nepotem. Pulsis quippe ope prin
 cipum Italicorum ex Italia Gallis, per
 eo ut Sfortiis ducatum restitueret
 quemadmodum inter ipsum, & prin
 ces illos foederatos, convenerat, fraude
 de & dolo plusquam Turcica contra
 ces Sfortias usus, sibi ipsi dominium
 culenti adeo ducatus vindicavit. At
 tende (inquit Almanzor) ô Regnum
 Neapolitanum, cum illud quoque
 fortunii contigerit, ut nobilissimus
 catus Mediolanensis Hispanis accesserit,
 rit, quid obstat, quominus universum
 protinus Italiae dominio potiantur?
 si servitus tua palam fecerit orbi, si
 fida principum plus utilitatis conferant
 illis, qui dant, quam qui percipiunt
 qua
 stite
 ut au
 illuc
 tios
 Hisp
 mih
 gun
 num
 litar
 ab
 Qui
 tem
 pest
 bitio
 quæ
 pica
 bis r
 etia
 imp
 quo
 fugi
 rant
 run
 qua

quare principes Itali id non potius præ-
 stiterè , ut ducatus ille Gallis , quam
 ut auxilium percipièdo ab Hispanis ,
 illud incurrerent periculi , ne tam præ-
 tiosum Italiae membrum in manus regis
 Hispaniae (ut postmodo factum esse,
 mihi refers) incideret ? Potentiam re-
 gum Galliae (ait Regnum Neapolita-
 num) constituit illic regnum Neapo-
 litanum, quo residuam Italiae libertatem
 ab ambitione Hispanica tuerentur.
 Quippe gloriosi illi Reges in securita-
 tem magnitudinis suae nunquam per-
 pessi fuere , ut Italiae imperium am-
 bitiosae Hispanorum genti concederet,
 quae inexplebili , & plusquam hydro-
 pica siti , non contenta acquisitione or-
 bis novi , ab ipsa recens reperti , tanta
 etiam aviditate veteris inhiaret orbis
 imperio. Quin etiam principes Itali,
 quos gravissimum istud periculum non
 fugit, ne aliquando miserrimam incur-
 rant servitutum , ita inter sese convene-
 runt, ut quamvis numero plurimi sint,

unum tamen constituent corpus, Hispani vero, qui utuntur & usi sunt omnino
artificio, ut aliquem ex illis seducant, illud tandem edocti sunt, sese quod dicitur
tur, aquam in mortario pinsere.

Quod vero Mediolanum attinet, satius habitum esse pro publica Italia
libertate, ut ducatus ille Hispanis cederet, quam si sub Gallico permanisset
jugo. Illi quippe, quoniam Italiae juncti sunt, si vel minimam ejus partem
obtinerent, manifestissimum foret periculum, ne totam subjugarent. Aliter
autem comparatum cum Hispanis, quod vires eorum licet maximae nihilominus
in tantum distat, ut sine maxima difficultate interveniente pelago ex Hispania
in Italiam copias quas traducant in defensionem acquirenti dominii, nedum ut totam
subjicerent, non valent. Verum dicis, respondit Almanzor: Sed prosequere
narrationem tuam, & dic mihi, quid incommodi Pontificibus attulerit, te in
ma

nus
quit
Pon
met
nre
fanti
polis
cern
gi.
com
injec
ant p
tis in
illud
viffi
se ar
cum
essen
com
Prin
aliae
meis
insu
bera

nus Hispanorum incidisse? Scias, in-
 quit regnum Neapolitanum, cum
 Pontifices antea solerent reges mei
 metuere, jam contrarium plane eve-
 nire, quoniam illi ipsi in perpetua ver-
 santur sollicitudine, ne aliquando Nea-
 polis Mediolano jungatur, quo omnes
 cernunt Hispanorum cogitationes diri-
 gi. Unde Hispani, quorum ita res
 compositæ, ut ex timore, quem vicinis
 injecere principibus, fructum percipi-
 ant plurimum, tantum sibi auctorita-
 tis in aula Romana acquisiverunt, ut
 illud jactare sustineant, sese rerum gra-
 vissimarum istic judicandarum veros es-
 se arbitros. Ei quoque rei accedit, quod
 cum reges Neapolitani Hispaniæ non
 essent reges, Pontifices minima quaque
 comminatione negandi investituram,
 Principatus, ducatus, marchionatus
 aliaque magna dominia ab regibus
 meis facillime impetrarent; contracta
 insuper affinitate, omnique genere li-
 beralitatis, animos eorum conciliarent.

Sed hoc tempore, cessante metu, Pontifices velint ampliare dominia sua, adiguntur, ut ea parata sibi comparant pecunia, & sagaces Hispaniæ reges post plurimas preces (quæ vicem auri funguntur, quibusque primum exorari volunt) non insulse demceps illis ea vendunt. Gravissimæ sunt calamitates illæ, respondit Almanzor, quas mihi narras, Regina Neapolitana: cæterum tu quæ es officina serici, & granarium totius Italiæ, quid ita distorta, & exanguis incedis? Quatuor dies sunt, respondit regnum Neapolitanum, ex quo Hispani nudi terra è sua in hanc metam adpulere ditionem. Ac quo se auro tegant, necesse habent me spoliaré, ut tot discalceati, & nudi homines vestiantur. Si vidisses præterea rapacitatem proregum, qui ad sese exsaturandos in domum meam ablegantur; si etiam nosse rapinas secretariorum, & mille aliorum officialium, & aulicorum, quos secum adducit, ut meum ex-

fugant

fugant sanguinem : forsan mirareris,
 qui ego tam rabiosam & caninam eo-
 rum famem possim exsaturare. Quod
 vero exiguitatem residuæ carnis attinet,
 dicunt Hispani, sese in libro quopiam
 Florentino, qui crudelis & desperatæ po-
 liticæ hodiernæ contineat regulas, scri-
 ptum offendisse, cum sim regnum ad-
 quisitionis, in morem me equorum
 Barbaricorum, qui in circum deducun-
 tur, debere omni onere carnis pri-
 vari.

Mediolanenses, subjunxit Almar-
 sor, quomodo tractantur? Etiam illi,
 respondit Regnum Neapolitanum, a-
 qua abluuntur, qua tu me ita liquefa-
 ctam esse cernis. Hoc solum dista-
 mus, quod Mediolanum stillet; mea
 vero domus diluvium patiat. Vera
 ejus diversitatis ratio ex ingeniorum
 qualitate procedit: Lombardi dissi-
 millimi sunt Neapolitanis. Quippe
 Mediolanenses Nobiles natura sunt
 impatientes, liberi solutique, & quam
 longif.

longissime à vitio adulationis, & affectationis, meis Neapolitanis instructo, remoti; manu vero, & ingenio, adeo prompti, ut illud dicere sustineant, si vel unicum cerebrum Cremonense inter Barones meos repertum fuisset, suscipiendum fuisse illud, ne pane & carne vesceremur. Et quamvis id ipsum ab Hispanis Mediolani inhumanis moribus sæpe tentatum sit: illis tamen responsum, sese attendere ad vitam suam. Quamquam & vicinitas Grisonum, ducis Sabaudia, & Venetorum, in causa sit, cur honestius Mediolanum tractent Reges Hispania. Cum Pontifices bellum gererent, etiam mecum melius agebatur. Sebabi, ô Almanzor, quoniam video advenire inimicissimum meum hostem Petrum Toletanum; quod nolum; ut me tecum deplorare sortem meam videat. Etiam ob hoc servitium mea infeliciores videri debet, quod miserabilem hunc statum, quem tu vides, quique me eo calamitatum perduxit, feliciter

felicissimum aureum sæculum appellare
adigar.

*Comes de Fuentes in Parnassum intromit-
mittitur.*

Illustrissimus Didius Ensius Gusman-
nus, Comes de Fuentes Parnas-
so receptus, in ultimum consistorium
non sine gravissima censura admissus
est, quia exactissime sibi Apollo demon-
strari volebat, nunquid illo tempore,
ex quo multos per annos imperium Du-
catus Mediolanensis obtinisset, ali-
quo pacto excellentibus Italiae viris tæ-
dio fuisset, qui ab Apollinari majestate
merito vocabantur primogeniti litera-
rum, ea propter, quod res soleant
elegantissimas mira pangere ingenii
ubertate. Quamvis vero inter cætera
tanti viri crimina maximo ei damno
foret accusatio ea, quod Mediolani
non tam regundo populo operam de-
disset, quam pestiferæ agriculturæ, se-
minan-

minando zelotypias ac dissensiones, ut
 ita diffidentiam in Italia principibus ex-
 garegem suum gigneret, quorum o-
 pem, & animos, omni industria, at-
 que animadversione illi debuisset con-
 ciliare: gravissimæ nihilominus accu-
 sationis crimen, certissimum hoc, quod
 afferebatur de eo indicium, penitus a-
 movit. Quod nimirum in Italia natura
 fuisset portentum, monstrum omnino
 inauditum, obsequentissimum Hispani-
 nis, & alienum à pecuniis. Fuentes
 ea de causa dignus, qui inhabitaret
 Parnassum, visus est. Et quoniam Ap-
 ollo de eo jam opinionem concepe-
 rat, tanquam summo cultore justitiæ
 capitalique nugarum inimico, à quibus
 immundiciis illum purgasse norat Me-
 diolanensem ducatum, & triremes in-
 onerasse Hispanicas: curam illi defe-
 rebat Poëtarum satyricorum, sum-
 ma cum potestate animadvertendi in
 eos, si quando tempestates in Parnasso
 concitarent; distichis famosis infringe-
 rent

rent

rent laudes, vel aliter magnorum immi-
 nuerent virorum existimationem. Co-
 miti à magno Fori cancellario diploma
 admissionis in splendidissima aurea pa-
 tera missum est, quo pristinam gratiam,
 prerogativam, honorem, salarium con-
 suetum, retenturum ei addicebatur.
 Additum etiam edictum, quo prohi-
 beretur egressu ex ædibus, durante
 mense Martio. Non leviter mœrore
 afficiebatur Fuentes ob improvisum
 hoc edictum, quod non continebatur
 in literis Bartholomæi Alviani, Petri
 Navarri, Antonii Levæ, Marchionis
 Pescaræ, & aliorum tribunorum ejus
 cohortis. Idcirco unice rogabat, ut
 edictum hoc abrogaretur. Sed omnia
 fuere frustra, libere eum monente A-
 polline, ut acquiesceret: quippe si
 neglexisset negotium illud maximi
 ponderis, fore ut mundum relinqueret
 sine luce, ac nisi ipse hoc mense fuisset
 retentus, ne humanum genus affligere
 posset solitis suis pravis moribus, com-

moturum in hominibus perniciosos humores, quos concoquere postmodo non posset: idcirco se nolle, ut in Parnasso quispiam appareret hoc tempore, in quo omnes isti defectus concurrerent. Populus nihilominus Hispanus, quia admodum solet efferri prosperis rebus suis, ingenioseque tegere, si quid adversi acciderit, ignibus artificiosis, pyrecbolis, sclopetorum explosione, signum incredibilis dabat lætitiæ, quod comes in Parnassum admissus esset. Exacta vero dimidia parte noctis, cum regia area Hispanorum monarchiæ esset principibus avidis istarum novitatum repleta, abibat unusquisque tolutim. Fuentes vero sive naturæ turbulentia, aut servili animo, & novitatum cupido, aut propter quasdam similtates privatas, vel ut Italiæ perturbaret quietem, in scenso equo obtulit sese in modum militarem, cum oporteret sese pacifice gerere. Adibus pedem efferebat. Dumque tentat prin-

principi alicui incendiariam facem
admovere, ipse tam celeriter ignem
concepit, ut ea inter manus illius
rumperetur. Flamma adeo faciem
ejus ussit & fœdavit, ut subito ex Par-
nasso se fugâ proriperet: sive id fa-
ctum, ut nonnulli dicunt, quo cura-
retur in loco abdito, sive, ut alii opi-
nantur, propter pudorem in se conver-
si mali damnique, quod alteri volebat
inferre. Nec sane ab vero abludit,
eum hac de causa aufugisse, ne ridere-
tur ab hominibus, tanquam qui tali
facto plane perditum issit gloriam at-
que existimationem, quam tot anno-
rum curriculo sibi recta Mediolanensi
gubernatione, rebusque eximiis in Bel-
gica gestis, comparasset.

*Omniū ditionum errores in Parnas-
so examinantur.*

CUm non aliud Apollini esset nego-
tium, quod magis ejus vexaret a-
nimum,

nimum, quam ut orbis universi principes justo suarum provinciarum regimine populo satisfacerent, prout conveniret: post secula aliquot elapsa in Parnassum mos introductus est, quem imitarentur singuli, ut nomina principum totius orbis præcipuorum in scheda scriberentur, quo singulatim illa ex urna aliqua producerentur, quibus publicus rerum civilium censor, in conspectu sacri collegii, difficultates in administratione cujusque prognatas memoraret: obstringerenturque iidem ea, quæ objicerentur, firmissimis diluere argumentis, vel spatio menstruo illa corrigere. Fuit sane institutum nobile ac sanctum, quoniam effecit, ut tot seculorum decursu, ex quo in usu fuit, principes infiniti suos emendarint errores. Nam cum cognoscerent, se in examen adeo severum vocari, studebant vitæ honestissimæ, ne in præsentia tot principum ob ea, quæ egissent, in ruborem darentur. Die itaque definito

universi

universi orbis principes coram Apolline
 comparuere. Censor civilium rerum,
 Comes Balthasar Castilensis, Illu-
 strissimo & reverendissimo Johanni de
 Casa, sedis Apostolicæ ad hunc princi-
 pem legato, qui primum ex urna edu-
 cebatur, dixit: Rem factiosam admo-
 dum videri sibi, planeque indignam
 Majestate pontificis, Romæ nonnullas
 conspici familias potentes, maximique
 patrimonii habentes loco, quod se non
 bene affectos esse erga amplitudinem
 sedis Apostolicæ exteris monstrent
 principibus, qui omni occasione valeant
 suæ familiæ potentia Pontificem in
 summum discrimen adducere. Se pos-
 se affirmare, sua ætate nullum se tur-
 pius, execrandumque magis facinus
 illo vidisse, quod patrarit Carolus V.
 cum nobilissimi Regni Neapolitani
 præfectura compensarit crudelissimas
 seditiones, & pudendas nequitias, qui-
 bus Cardinalis Pompejus Columna
 usus sit versus summum pontificem
 Cle-

Clementē octavam. Tum Illustrissimus Johannes Comitem rogavit, quamdiu esset, ex quo non in curia versatus esset Romana. Hic cum annos plus quam septem elapsos esse responderet, petebat legatus, ut nunc reverteretur: cogniturum esse protinus, quomodo propter magnam uvarum copiam, quem comederint Pompeii, Fabricii, & Ascanii Columensis prosapia, Virginii, & reliquorum Baronum familiae Ursinae, nepotum pronepotumque dentes adeo obtusi sint redditi, ut nec valeat ultra iusculo vesci: propterea quod Pontifices, ex quo ad unguem observassent illas exorbitationes, præclare ut novissent Tarquiniano illo præcepto, redigendi papavera illa cypressis jam non minora, ad humilitatem pumilionum. Huic responsio acquievit Comes. Qui convertens sese versus imperiū Romanum, secundo ex urna extractum, agebat: Turbas seculi hujus non duntaxat

taxat

taxat in domus Austriacæ patrimonio,
 verum in tota Germania videri gene-
 ratas, idque negligentia temporis hujus
 imperatoris Rudolphi. Summopere se
 propterea optare, ut majori cura ille
 amplectatur gubernationem tanti sui
 imperii, memor istius à principibus
 humani generis rectoribus, hume-
 ris portari gravissimum pondus, ac su-
 stineri operosissimum negotium, quali
 non alius par esse possit, quam homo
 agrestis, robore ac viribus maxime
 pollens. Propter hoc monitum ab im-
 perio Romano ingentes agebantur
 gratiæ: ac responsum, Commune in-
 fortunium omnibus esse principibus, ac-
 cusari negligentia, & quotiescunque
 in illorum imperiis scandala orirentur,
 etiamsi constaret ab inimicis nimium
 potentibus esse excitata, non posse ea
 quantumvis prudentem principem ef-
 fugere. Se itaque asserere, unicuique,
 portentosam potentissimæ domus Au-
 striacæ felicitatem, in adeundis hæredi-
 tatibus

tatibus status Flandriæ, Regni Hispaniæ, Neapoleos, Siciliae, Bohemiæ, Ungariæ, Portugalliæ, & acquisitione nobilissimi Ducatus Mediolanensis, cunctis principibus tam Germaniæ, quam Italiæ, cæteræque Europæ, excitasse atroces adeo suspiciones, ut genuerint præteritas & præsentis calamitates, satis conspicuas in pervetusto ejus patrimonio, & quibus nunquam imperatores, qui fuerunt post inclytum illum imperatorem Maximilianum primum, quamvis multis fuere dotibus præditi, adhibuerint medicamentum, nisi quod magnopere exasperaret seditionem Germanicam, ac horum confluxere humores adeo multi, & maligni, ut verissime possim dicere, seditiones illas fore incurabiles. Insuper etiam quemque recordari debere exiguae autoritatis, quam hujus temporis obtineant imperatores in Germania. Non modo inhumanum nimis esse, sed & prorsus iniquum, expetere, ut quis manibus

nib
ed:
po
cti
fer
rea
do
ort
ho
rat
fan
gn
qu
rit
tia
gul
co
mu
nia
Ge
se
mi
sta
sec

nibus arctissimè religatis Rulandina
Un. edat facinora : sese cuique ante oculos
e no. ponere statum imperii ; qui cum sit ele-
cun- ctitius , majorem vim illos habere , qui
quam servirent , quam qui regerent. Præte-
itaffe rean non posse , præsentem in Germania
erint domus Austriacæ infirmitatem exinde
ates, ortam esse , quod , postquam improbi
s pa. homines seditione hæresis essent suffu-
pera- rati subditorum animos , (quodfurtuu
illum sane maximum est , quando quidem re-
num, gna illa pro deperditis haberi possint ,
diti, quibus tam pestiferum inspersum fue-
quod rit semen) imperator videatur obedi-
nem tia suorum clientum spoliatus. Se sin-
xere gulos itaque rogare , ut attendant ad
, ut condiciones consobriorum , quos do-
s il- mus Austriaca ex Germania in Hispa-
ciam nia habeat : reperturos enim , populum
guæ Germaniæ ad libertatem natum , quo
bri- se tutum reddat à formidabili tantæ fa-
Non milia potèntia , impias moliri vindi-
d & ctas , adversas etiam illis , qui non sunt
ma- securi à jugo Hispanorum. Cum igitur
ibus isti

isti propter peccata hominum nunquam ad illud culmen, ut dominantur universis, sint deventuri, à quo mera Dei benignitate ac misericordia tantum recedunt, quantum suis artificiis eo contendunt appropinquare: in memoriam omnibus se reducere, primos, qui Italia, cæterisque extra eam terris, parum reverenter ex hæredassent majestatem imperatoris, fuisse hos ejus consobrinos in Hispania: quod clare ex usurpatione Finalis, & aliis Feudis imperialibus, quilibet videret. Omnia hæc cum commoveant humores periculosissimos, præterquam quod sic minime concoquantur, effici, ut domus Austriaca in Germania à potentissimis inimicis vehementissime adfligatur, dum solis comminationibus Hispani universum orbem conjicere in metum, eumque invadere studeant. Se etiam atque etiam operam dare, ut universum sacrarum literatorum collegium bene secum reputet, quomodo deplorando

isti

isti
 to
 da
 qu
 sti
 ta
 re
 ac
 tal
 ne
 &
 fo
 co
 Pr
 pe
 fu
 du
 sic
 qu
 tal
 ge
 ne
 ob
 or

isti liberorum defectui, in hoc impera-
 tore quantum apparet duraturo lugen-
 da fratrum fœcunditas esset adjuncta:
 quorum unus, violentissimo ambitionis
 stimulo agitatus, tandem non dubi-
 tavit domum jam ruentem præcipita-
 re. Rem illam adeo absurdam fuisse,
 ac si voluisset orbi clarum facere mor-
 talem stolidum esse Regem Salomo-
 nem. Hoc responso, quod gravissimum
 & verissimum quisque judicavit, Cen-
 sor acquievit. Conversusque ad belli-
 cosam Galliæ monarchiam, inquit,
 Præclaros totius Parnassi viros magno-
 pere desiderare, ut gubernet mentes
 furiosas, inquietas, leves, & supra mo-
 dum impetuosas suorum Gallorum, in-
 ficiendo illos illa prudentia, & tran-
 quillitate animi, quæ in nobilissima I-
 talica Hispanicaque apparere solet
 gente. Non mediocriter existimatio-
 nem violare, Regnum Galliæ, primas
 obtinentis inter præcipuas monarchias
 orbis universi, incolæ ab hominibus stul-
 tissi-

tissimis. Ad hoc monitum regissit monarchia Gallia; censorem non perbene edoctum esse de statu regni sui, vitiaque sensisse præcipuas virtutes, quas ipsamet in Gallis. Fatuitatem, levitatem, imprudentiam, præcipitem naturam, effecisse illud regnum formidabile adeo & tremendum. Gallos incredibili alacritate, & animi promptitudine, ad levissimum nutum, ea suscipere pericula, ad quæ adeunda alii principes capistris, fustibus, crudelissimisque quibusvis patibulis subditos suos sapientes, circumspectosque impellere nequirent. Ex variis bellis cum diversis fortissimis nationibus gestis le documentum cœpisse, exercitum lectum ex militibus stultissimis & paratissimis, dummodo à strenuo imperatore ductus fuerit, excussisse victoriam iis populis, qui contenderent, ut essent circumspecti, maximeque sapientes. Responsio Gallicæ monarchiæ tanto magis à Castilione laudabatur, quanto

ex

ex
ge
tu
tic
dil
ali
cu
m
no
ni
fu
an
ri
Et
la
lu
ra
ni
fa
gi
to
su
su
P

ex rationibus potentissimi regni colli-
 gere magis posset, Gallos illas dotes vir-
 tutesque habere animi, quæ in ulla na-
 tione requirebantur ad stabiliendum,
 dilatandum, & continendum magnum
 aliquod imperium. Deinceps censor,
 cum sese convertisset versus potentissi-
 mam Hispaniæ monarchiam, dixit;
 notum esse unicuique, nihil æquè om-
 nium populorum, præcipue si subditi
 fuerint exterarum gentium, conciliare
 animos, quam illius, penes quem impe-
 rium est, humanitatem ac comitatem.
 Et propterea quod Neapoleos, Medio-
 lani, Sicilibque gubernationem suis so-
 lum Hispanis mandasset Baronibus, hos
 ratione nulla personarum habita, solen-
 ni Castellana asperitate, intolerabilique
 fastu Hispanico, majorique, quam re-
 gis Hispaniæ hoc in imperio foret, tan-
 topere offendisse bonos fidelesque suos
 subditos, ut non leviter aliis odio-
 sum Hispaniæ fecerunt dominium.
 Potissimum se ab illa flagitare celerio-
 rem

rem in negotiis magnis minimisque
expeditionem, cum nimiam propter
tarditatem & perplexitatem in delibe-
rando de rebus seriis, amplas sibi obla-
tas intermiserit occasiones sui augendi
regni. De hoc monarchia Hispania
plurimas habuit censori gratias. Ad
sui excusationem adducebat: Illum no-
bilem, qui juvenculam duxerit, forma
excellentiſſimæ, verum ad naturæ la-
civiam proclivioris, callidiſſime agere,
ſi ſtudeat, ut præſtantiſſimus quiſque
ex aulæ ſuæ ſervis, magis odio ſit ſuæ
conjugi, quam amori. Quod attinet
ad nimiam in rebus gerendis conſilio-
rum tarditatem, quam ſtatuat vitioſam
& obnoxiam, non eſſe poteſtatis ſuæ
mederi illi: quoniam potentiſſimus
Deus non ſine gravi cauſa ſuos Hi-
ſpanos uſque adeo diverſo ab Gal-
lis ingenio creavit, dum hi in rebus ge-
rendis præcipites ſint potius, quam
conſulti: illi vero in eo quod ſint car-
dinimium & dubii, in hoc obediunt
Divinæ

Div
inco
mel
locu
opt
Re
nup
me
ad
ren
hoc
gno
liu
in
llu
ben
ſtat
mo
hæ
inco
ex
jud
don
odi

Divinæ

Divinæ voluntati, cui ita placuit. Deinceps Poloniae regnum ex urna eximebatur; quod comes Baltasar sic allocutus: Universos Europæ principes optare, ut Sigismundus hujus temporis Rex de illis seditiosis nobilibus, qui nuper à se descivissent, supplicium sumeret pro delicti magnitudine, saltem ad alios nobiles horum exemplis terrendos à rebus id genus patrandis. Ad hoc ita Poloniae monarchia; suo in regno electio hujusmodi pœnas nobilium haberi pro damnosis, quæ alioqui in statu hæreditario essent perutiles. Illud Regnum, quod aliquis debeat beneficio nobilium, quorum sit potestatis electio regis, non posse gubernari modis tam efferis, (quales in imperiis hæreditariis essent saluberrimi) quin incurrat evidentissimum periculum, ne ex sublimi ruat. Senatus itaque, qui judicio ex amore profecto alterum donat regno, si postmodo stimuletur odio, novit quoque id quod tribuerat auferre.

H

auferre.

auferre, Cauti Senatores solent sibi
reservare instrumenta necessaria, ut
possint nunquam non ob molestum
obsequium pœnitere prioris liberali-
tatis. Hunc Regem Sigismundum,
cum sit primus suæ prosapiæ, qui re-
gnarit in Polonia, non aliū ad scopum
magis debere dioptram suarum om-
nium cogitationum intendere, quam
ut superflua lenitate se munificum red-
dat nobilibus Regni sui: quo transmit-
tat in posteros suos hæreditatem tanti
regni, cum grata sui memoria. Ad-
monitionem hanc tanto magis neces-
sariam esse Sigismundo, quanto minus
Poloni, si bonum habuerint Regem
electitium, fraudent genus Regium
successione: modo is, qui imperat, co-
mitate norit sibi devincire omnium
benevolentiam nobilium. Præsertim
cum Polonica gens sit nescia vivendi
in plenissima libertate, ac omnem ser-
vitutem ita sit perosa, ut Rex penes il-
los sit (res pervulgaris in omnibus ele-
ctitio

ctitio

sibi
 , ut
 stum
 erali-
 lum,
 ai re-
 opum
 om-
 quam
 a red-
 smit-
 tanti
 Ad-
 nece-
 ninus
 egem
 gium
 t, co-
 nium
 tertim
 vendi
 m ser-
 nes il-
 s ele-
 stitiis

stitiis imperiis) vaferrimus in rebus
 status sui, qui maxime simulet se non
 videre, maximeque ostendit malle se
 quaedam ignorare. Non modo cen-
 sor, sed & universum sacrum collegiū,
 pro eximia recepere justificationem
 hanc monarchiæ Poloniæ. Quoniam
 protrahebatur ex urna Illustrissima
 Angliæ monarchia, censor, quamquam
 vultu quodammodo conturbato, huma-
 nissimis nihilominus verbis dixit illi, si
 opus ulli foret homini prudentia hu-
 mana, maxime principibus esse neces-
 sariam, propter operosa, quæ illis in-
 cumbant negotia gubernandi genus
 humanum. Præcipua vero verissima-
 que hominum sapientia cum sit timor
 Dei, non admodum prudentem ab illo
 posse expectari administrationem, qui
 impiam & sceleratam commiserit Aul-
 titiam, ut tergiversetur contra majesta-
 tem divinam. Hæc se ea propter nar-
 rare, ut Regi Iacobo sexto præceptum
 indicet politicum, quod Anglos Sco-
 rosque

tosque impudenter in consuetudinem
 adduxisset ad accommodandam Reli-
 gionem imperitandi libidini, quo usus
 fuerit pro instrumento concitan-
 dorum populorum: illam politicam
 esse inauditam antiquis heroibus, eo
 forsan, quod animis iis non fuit il-
 lam usurpare, ne tantopere maje-
 statem offenderat divinam. Itaque
 se admonere illum de depictis au-
 te oculos imperii Græci calamitati-
 bus, quod quandoque dignitate do-
 minii sui, multitudineque subditorum,
 ac opulentissimis thesauris, longe ante-
 celleret imperium Anglicanum: nihil-
 lominus ubi se à fide Catholica se-
 parasset, ut sic se subduceret divina
 summi Romani Pontificis excellentiæ,
 adeo promeritum esset iram Dei, ut
 mundus servum illud esse videat vi-
 lissimæ, barbaræque maxime gentis,
 quæ ab omni hominum memoria
 dominium unquam in orbe terrarum
 obtinuit. Significaret idcirco Regi Ja-
 cobo,

ec
 cu
 m
 in
 D
 du
 dia
 gis
 m
 ma
 ma
 tie
 ju
 gli
 stu
 At
 cas
 uni
 & c
 virt
 rite
 deli
 Qu

cobo, ut tanto impensis se conciliet cum Deo, quanto difficilius, cum dominus sit duorum regnorum inter se infestissimorum, sine peculiari auxilio Dei neutiquam sit ejus virium harum duarum coronarum firmare concordiam. Proinde sciat, indies eos magis irritari, quod die ac nocte plurimum intentus foret, ut defenderet manifestissimos errores sectæ suæ, maximeque se exerceeret in disputationibus religiosis. Ad hanc severam justamque Castilionis censuram Angliæ monarchia visa est flere.

Deinceps Comes conversus ad vastum Ottomanicum imperium, ait: Atrocitatem in præcipuis ministris suis castigandis ob leves suspiciones, ab universo censeri mundo actum efferum & crudelem, cum videatur unicuique, virtutis eximiæ viros, optimeque meritos, puniri non oportere nisi propter delicta maxima, eaque manifesta. Quamvis præterea jure Ottomanni

Principes illis necem afferant: consuetudine tamen omnibus illos evertendi fortunis, quas postmodum deferant in thesauros suos, spoliando penitus illorum filios, decolorare omnem ejus supplicii æquitatem: cum quisque putet, hac sævitia facultates potius, quam delicta alicujus, auferri.

Mirabili gravitate apertæ huic criminationi imperium Ottomannicum respondebat, se ad illum, in qua unoquoque conspiciatur, magnitudinem accrevisse, duobus duntaxat potissimum modis: nempe præmiis infinitis & gravissimis pœnis.

Et cum in omni imperio unicum tranquillitatis fundamentum consistat in optimorum virorum fide: nihil æque curandum esse Viris principibus, quam ut ministros immensis præmiis fidei suæ obstrigant, & suppliciis infinitis terreat à flagitiis. Quoniam vero ministri illi, quorum in manu sint arma & imperatores, & clavus rerum publicarum

blicarum, nequeant errare, nisi in rebus gravissimis: esse consilium stultissimi principis, in suspicionibus maximis perpeti, ut in tribunali res disceptetur, & reus se defendere possit, ac audiatur ejus excusatio. Nam in tali negotio, Princeps, ni cupiat in manifestum se conjicere periculum, cogitur nec opinanti manus injicere ministro, & consulere suis rebus, sic ut executio pœne ipsam etiam accusationem avertat. Sæpe usu venisse, ut festinatione supplicii impediret, quominus quis perficeret facinus animo conceptum. Quod consilium licet confiteatur esse perdurum; scire tamen huic deberi, quod in suo imperio non visi sint Comites S. Pauli, Principes Arausionenses, Caspari Colignii, Duces Guisii, Omalii, Maynii, & Mercurii, aliaque turpissima perfidiæ monstra, qui maximo cum pudore eorum Principum, qui laqueis, gladiis, securibusque, tam damnosa delicta prævenire ne-

quivissent, alibi comparuissent; cum hæc lex civilis, quam dura, tam etiam secunda sit, ut ille minister, qui vel minimam perfidiae suspicionem apud Principem incurrit, protinus capite plectatur. Quippe duces illos, quibus exercituum regundorum incumbit cura, similes uxoribus virorum magnatum esse oportere, quas tanta cum animi castimonia vivere par est, ut nec vel levissimam minimamque moveant suspicionem maritis suis, nedum ut culpa tantum vacent. Quantum vero ad illud alterum, quod Bassis suis facultates & bona unà cum vita adimeret: sese verissime posse affirmare, salaria, dona, divitiasque, quibus alii principes auferent ministros suos, comparatione earum opum, quas ipsi benemeritis suis famulis tribueret, esse nullas, aut vilissimas. Illud satis manifestum fieri ex regalibus illis divitiis, quas post mortem reliquere Rustanus, Mehemetus, Ibrahimus, alique infi-

niti

niti. Maxime ad hoc attendendum esse
 Principi, qui præmiis Proceres suos
 honorat, ut provideat, ne immensæ
 istæ opes, quibus ipse fidem subdito-
 rum mercatur, aliquando damno sint
 illi, cujus liberalitati eæ debentur. Ex
 tumultibus aliorum imperiorum sese
 cognovisse penitus, perniciosissimum
 esse, ut magnæ divitiæ à ministro be-
 nemerito in filios traducerentur, absque
 hoc, ut ipsi virtute, fortitudine, & fide
 paterna eos promeruissent à principe.

Neque se avaritia, ut multi perverse
 putarent, confiscare bona Bassarum
 suorum: sed ne commoditatem illis
 otiosè, & vitiosè vivendi præberet.
 Quin etiam se illos, qui paternis virtu-
 tibus insisterent, perpetua spe alere po-
 tiundi paterna hæreditate, eaque du-
 plicata. Magnas enim divitias, si ab
 homine nequam possideantur, esse
 aptas ad conturbandam quietem cujus-
 cunque regni: idque satis manifestum
 ex præteritis in Gallia & Belgio tumult-
 tibus.

H s

Im-

Imperium Ottomanicum . dum hæc
narraret, animadvertēbat, serenissimam
Galliæ monarchiam motu capitis de-
monstrasse, se neutiquam rationibus
istis acquiescere. Quapropter aliquan-
tum commota ita inquit: Consuetudo,
Regina serenissima, hæreditates meis
clientibus adimendi perutilis est impe-
rii mei magnitudini, ac quieti: & pro-
pter amicitiam, quæ mihi tecum inter-
cedit, utinam similis mos observatus
in vestra fuisset Gallia. Præcipue cum te
non fugiat, quem in usum Henricus
Dux Guisus nuper immensas illas im-
penderit divitias, sibi à liberalissimo
Rege Francisco I, & filio ejus Henrico
donatas ad remunerandum merita
Ducis Francisci, patris ejus, qui dum
serpentem in sinum suscipit, severus in
se, in alios sævus fuit.

Vos, me, & juxta omnes, qui domi-
namur, non præterit, dulcissimum mel
quod homines inescare possit, esse has
reguandi illecebras. Et cum nemo
qui

qui ut gustet tantillum, non maximam
 capiat voluptatem in vita etiam aper-
 tissimis exponenda periculis; Principes
 debent diligentissime unicuique ob-
 struere aditus regnandi, & procul ab am-
 bitione amovere. Illud quinetiam dixe-
 rim, debere eos in hoc modum negotia
 aptare sua, ut quilibet plebejus diffidat
 se unquã gustaturum dulcem ejusmodi
 liquorem. Ingenue vobis dico, si vester
 Dux Guisus in meo duntaxat imperio
 tale animo concipisset facinus, quod
 malo publico petulanter in vestro Gal-
 lia regno executus est; illo ipso die
 hanc attulisset illi vim, quam Rex
 vester Henricus III, etiamsi instigatus
 à plurimis Italiae Principibus, non po-
 tuit in animum inducere, præterquam
 extremo fœdissimæ lamentationis die,
 cum jam plaga Gallicanæ seditionis
 evasisset in gangrænâ immedicabi-
 lem. Quippe ubi ambitio regnat in-
 ter nobiles; Principes se severos admo-
 dum ostendere adiguntur; crucem

nunquam non habendo paratam ad puniendos seditiosos, & thesaurum apertum, unde satisfaceret animis quietis ac fidelibus. Cum ille princeps sit indignus imperio, qui non animum obtinet sibi obsequentes efficere: nihil damnosius reperiri viderique in imperio, quam ut principes metu ejus, a quo timeri deberent, afficerentur. Verum enimvero proprium vobis reliquis est Europæ principibus, qui profiteantur literas, & qui vivitis secundum præcepta magnorum politicorum, me barbarum, securumque meum procedendi modum Tyrannicum appellare. Per me autem licet, ut vestris vos heroicis virtutibus, clementiæ ac mansuetudinis, redigi ad imprudentiæ terminos patiamini, ad perferendas res vobis indignissimas. Non potest dici, quantum imperium Ottomannicum sua offenderit oratione omnes præclaros sacri collegii viros, qui, postquam surrexissent, gravissima perciti ira regefferunt illi;
facilli-

facillimò negotio se ostensuros esse, ea, quæ retulisset, fuisse scelestissima; indignaque, quæ ab magni animi homine jactarentur exaudirenturque ab hominibus honori studentibus. Adhæc subrisit imperium Ottomanicum, responditque, sese in præceptis civilibus, quibus alii gubernent regna, spectasse ad utilitatem moralem, quæ sibi inserviret pro regula bonorum morum, cum tranquillitas rerum publicarum præponi debeat reliquis humanis commoditatibus. Tum censor, ut disputationem ita odiosam abscinderet, convertit se ad magnum Ducatum Moscoviæ, eumque hunc in modum est affatus: Inter ea, quæ majestatem principis alicujus maxime exornent atque extollant, secundo se loco reputare insignem hanc prærogativam, quod quis impeteret populo bonarum literarum, & præcipue virtutum amanti. Se illi cogitandum relinquere, non solum æstimationem ejus minui, verum etiam ipsi

ipsi accedere maximum opprobrium
 ac dedecus, quod unice studeret, ut
 subditi ejus in crassa ejusmodi inscitia e-
 ducentur. Quoniam in ditione sua
 (expulsis artibus liberalibus) duntaxat
 subditis, ut discant legere ac scribere,
 permisisset. Ad hanc censuram respon-
 dit Ducatus Moscoviæ: observasse se
 ex literarum studiis, quibus hæc locis
 viguissent, obortum esse terribile in-
 cendium: eo se doctum, hoc consilii
 cœpisse, ne odiosum adeo in suo Duca-
 tu diffidium seminaretur, cum homi-
 nes sint armenta principum, sicuti pe-
 cudes privatorum hominum. Sum-
 mam esse stultitiam, ea militia, quam
 literæ insinuant capitibus eorum, qui il-
 las amplexantur, armare illud huma-
 num pecus, quod propter meram sim-
 plicitatem sibi à Deo inditam, etiam
 quam maxime numerosum, ab uno so-
 lo principe pastore commode regatur
 guberneturque. Veluti ignis propria
 sit qualitas calor, ita ex literis converti

simpli-

sim
 vul
 lan
 suis
 ign
 ne
 ren
 car
 ant
 mu
 reg
 pe
 pe
 qu
 ge
 pa
 un
 vit
 eru
 sco
 nis
 ter
 da

simplicissimum pecus in astutissimas
 vulpes. Sese credere, Germanos, Hol-
 landos, Zelandosque, si à principibus
 suis fuissent relictis in simplicitate veteris
 ignorantia, & pariter prospexissent
 ne animi puri gentis istius contamina-
 rentur peste literarum Latinarum, Græ-
 carumque: nunquam sane cum ruina
 antiquissimæ religionis & exterminio
 multorum principum, qui primitus
 regerent istas provincias, eo sapientia
 perventuros fuisse, ut formarent illam
 perfectissimam reipublicæ formam, ad
 quam nunquam potuere penetrare in-
 genium Solonis, sapientia Platonis, &
 pariter tota philosophia Aristotelis.

Hoc responsum animi censoris, &
 universi sacri collegii, tantum commo-
 vit, ut vultu minabundo in hæc verba
 erumperent; rationes à magno Mo-
 scoviæ Duce allatas calumnias esse ma-
 nifestissimas. Primum apparebat li-
 teratos sat animi habuisse ad ulciscen-
 dam eam injuriam; sed mox destitere,
 animo.

animoque conciderunt, cum viderent, potentissimas plerasque monarchias arma capere ad protegendum Moscovitam. Qui propter promptum auxilium, quod perceperat sibi ferri à tot principibus, audacior factus fortasse, liberius dicebat; quicumque negent literas non magnopere turbare tranquillam reip. gubernationem, Principesque facilius imperare millioni ignorantum, quam centenis literatis, qui nati ad regendum magis, quam ad obediendum forent, illos per gulam suam mentiri. Plane ignescebant præclari viri, propter animosam hanc provocationem, animoque ajebant, Moscovitam verba fecisse digna imperito. Se se cognovisse, homines sine literis esse asinos, & boves bipedes. Jam rixa erat concitata, cum Censor compefcens illam clamaret: Habete rationem loci in quo sumus omnes congregati, ad corrigendos errores, non ad ciendas lites. Tanta erat majestatis censoriæ

reve-

rev
qu
mu
me
co
qui
cum
ret
acc
diff
ani
dur
Ub
loc
Ver
præ
nur
crat
juve
mo
mo
strib
sibi

reverentia, ut tam mentes principum,
quam corda literatorum, quantumvis
multa ira æstuarent, sævirentque, mo-
mento pacarentur.

Minime vero prætereundum hoc lo-
co serenissimum Ducem Urbinatum,
qui principem principum in classe lo-
cum obtinebat, simulac animadverte-
ret, quam periculosa hæc quæstio foret
accessisse virtuosis. Atque ubi ascen-
disset in primum numerum: ostendisse
animum vel ducatum perdere paratum,
dummodo defenderet artes liberales.
Ubi conticuerat tumultus, censor al-
locutus est serenissimam libertatem
Veneram, exentam ex urna, sicque
præfatus: Ossa essa durissima, quæ
nunquam corrodere valerent Aristo-
cratiæ, uti satis ipsa nosset effrenem
juventutem, quæ quotiescunque im-
moderata licentia laceffisset cives opti-
mos, sæpe accelerarant interitum illu-
strissimarum rerum publicarum. Et
sibi semper displicuisse cum audiret,
adole-

adolescentes Venetæ nobilitatis, rigido
 & iracundo procedendi modo non levi-
 ter offendisse præstantissimos hujus
 Reip. cives, qui non parum dolerent,
 cum insolentiæ nobilium crescerent, ca-
 stigationes diminui. Propterea sedi-
 cere, rem hanc periculosam admodum
 esse in Aristocratiâ, si illis, qui deberent
 merito jactare se immunes esse à peri-
 culis premere eos solitis, qui regantur
 à cupiditatibus insani principis, occasio
 detur conquerendi se male multari à
 multis tyrannis.

Ad hoc serenissima libertas Venetæ;
 flagitia, inquit, à censore enumerata
 esse vera pariter & periculosa. Verum
 enim verò imperandi auctoritatem esse
 superbiæ adeo annexam & insolentiæ,
 ut ambæ videantur uno partu in vitales
 produisse auras. Immodicæ nobilium
 in omni Aristocratiâ licentiæ in cives
 mederi velle à summis viris dissertanti-
 bus de Rep. habitum esse pro opera per-
 dita. Quamvis perutile foret, sævis
 pœnis

pœ
 tam
 qua
 ani
 etia
 fact
 ipsa
 in r
 pte
 me
 rite
 pro
 are
 sup
 ut
 sit
 ac
 gi
 bu
 fia
 sti
 ti
 se

pœnis has frenare insolentias; ab altera
 tamen parte debere Aristocraticos,
 quantum queant, abstinere à publicis
 animadversionibus in homines nobiles,
 etiamsi illi fuerint seditiosissimi, ne in-
 famibus patibulis apud populum hanc
 ipsam evertant nobilitatem: quæ cum
 in manibus teneat imperii habenas, pro-
 pter ingentia publicæ tranquillitatis e-
 molumenta deberet esse maximæ auto-
 ritatis. Etiamsi Venetiis nobilium
 protervorum, & insolentium, qui in
 area Sancti Marci inter duas columnas
 supplicio afficiantur, non is sit numerus,
 ut satiare animos quorundam satis pos-
 sit, à magno tamen consilio Pregadum
 ac Collegio, reliquisque supremis ma-
 gistratibus, qui de suppliciis & infami-
 bus depositionibus consulunt, crudelis-
 simum extrui macellum, ex seditiosis i-
 stis nobilibus, qui in patria libera reper-
 ti sint tyrannicum aluisse animum.

Multos ex nobilissimis familiis ef-
 se Venetiis, quibus propter sua me-
 rita

rita infami poena sit detrita vetus esti-
 matio , multosque ejuscemodi iclu in
 terram prostratos nunquam postmo-
 dum ad honores dignitatesque resurgere
 potuisse. In hoc sitam esse hominum
 nobilium vitam , qui vivant in Ari-
 stocratico statu. Ad corpus aliquod
 dilaniandum non posse ab ipso Perillo
 excogitari patibulum saevius illo, quod
 expertus fuerit nobilis Venetus , cum
 in dignitate quapiam potiunda praefer-
 retur ei quidam multo junior, idque eo
 solum, quod a senatu honore eo dignior
 esset judicatus. Castilio non tantum ad-
 mirabatur sic defensam serenissimam
 libertatem Venetam; sed summopere
 etiam laudabat severitatem , qua utitur
 in puniendis suis nobilibus, quoties ali-
 cujus delicti vel manifesti erroris rei sint
 judicati.

Deinceps censor ad ducem Sabau-
 diae conversus, inquit, quod cum duca-
 tus in confinio Gallorum & Itatorum si-
 tus esset, & quam cum utroque amicitia

am

am
 stre
 nis
 suu
 prin
 expo
 rum
 His
 bere
 & p
 tes
 pte
 ri id
 ce in
 casio
 ni co
 se
 cha
 que
 peri
 qua
 di n
 crat
 xim

am colere cogeretur. Sed cum in po-
 stremis Galliā tumultibus plane Hispani-
 nis sese addictum ostenderit : non
 suum tantum , verum & quorumvis
 principum Italorum dominia periculo
 exposuisset. Dumque folle virium sua-
 rum auxisset tumultus Gallicanos ab
 Hispanis accensos pro certo credere de-
 bere, flammam istam primum amicos,
 & parentes ejus, deinceps demum ho-
 stes Italos correpturam. Censori prom-
 pte respondit ducatus Sabaudiā; Nega-
 ri id non posse, pacem ab ultimo suo du-
 ce initam esse cum Hispanis : sed oc-
 casionem optimam , quod ei ter septe-
 ni contigissent , spem quoque addidisse
 , ad illum principatum pertingendi
 chartis lusoriis , ad quem alius quicun-
 que princeps quivisset accedere. Quod
 periculum tanto lubentius suscepisset,
 quanto major esset necessitas perden-
 di nummos istos , quos lusu fuisset lu-
 cratus. Postmodum vero etiam si ma-
 ximo suo cum infortunio ipsi accesserit

rit

rit illud contumeliosum folium, quod plus doloris, quam quodcunque aliud ex integro chartarum fasciculo, attulerit: scire se nihilominus, homines sagaces confessuros protinus, utcumque id consilium fuerit periculosissimum, sese tamen, salvis regulis artis lusoriae, aliter non posse ludere. Sinuosum illum sermonem illico percepit Censor, plurimumque laudavit ejus Ducis animositatem; qui quod exigua febris maxime orbis partis imperio frui potuerit, non solum imprudentiae crimen effugit, verum etiam summa sua cum laude, aulus fuerit omnem magnitudinem suam fortunae sortique committere; notumque illud de se usurpare potuisset, Aut Caesar, aut nihil.

Postmodum Censor, ad nobilissimum ducatum Hetruriae conversus, acriter reprehendit treemes, quibus nihil nisi vespas captaret. In memoriam insuper reduxit calamitates, contumeliasque, quas perpessi sint equites S. Johannis

hannis in Rhodo insula, Tripoli, noviterque in Melita nata pericula; propter hoc solum, quod imprudenter studuissent tintinnabulum tauro appendere; cum quilibet Sapiens princeps Christianus ob presentem Turcarum negligentiam gaudere potius debeat, quam injuriis inutilibus, quæque multum damni & nocementi sibi & aliis afferant, eos exacerbare; eoque adigere, ut iterum rebus maritimis, jam diu ab se prætermisissis, & neglectis, animum adjiciant. Memoriam in super refricabat, quomodo infinitæ sint gentium querelæ, ipsum solum esse in causa, ne merces, & aromatata transmarina, quorum magna jam ubique esset caritas, commode ex Oriente in Italiam deportarentur.

Ei crimini regressit ducatus Hetruriæ; perfectam non posse dici potentiam ejus Principis, qui nullis instructus navibus, nullum in mari dominium obtineret. Suas præterea triremes non magnitudini solum Hetruriæ, verum & securi-

securitati Italicae libertatis, maximaope- itaq
 re necessarias esse; utpote quæ tan- nuel
 quam Scholæ nauticæ, & seminaria na e.
 forent ducum ac militum. Sese confi- rum
 teri, damnum, quod inde rediret ad mit
 mercaturam, & commercia; verum ut p
 occurrere eidem debere, rem belli- peri
 cam neque mari, neque terra exerceri ven
 posse ab militibus, principibusque, abs- rega
 que alieno damno. Præterea, cum He- pen
 truria multa turbulenta & inquieta Pro
 produceret ingenia, humores quam- bile
 plurimos noxios; summo jure fabrica- His
 tas esse illas triremes, quæ immundi- ded
 tiem istam foras extra ducatum suum que
 deportarent; actum enim fore de ca- nio
 stitate status sui, nisi istiusmodi pœna libe
 fontes deterrentur. Istam namque mo
 pœnam promereri milites vitiosos, & ac
 capita heteroclitæ, quæ ad omne ma- per
 lum essent propensa. cor
 etic

Mirabili Censoris, universique adeo mi
 collegii applausu, adprobata est defen- the
 sio Magni Hetruriæ ducatus. Comes
 itaque

itaque ad serenissimam libertatem Genuensem conversus, quæ ultimo ex urbana exempta est, inquit; nimium cambiorum usum, quem illa nobilibus suis permitteret, causam esse gravissimi erroris, ut privati divites, respublica vero pauperior redderetur; cujus tamen proventus longe locupletior fuisset, si regales nobilium divitiæ justis impensæ fuissent mercaturæ contractibus. Prohibitione præterea cambiorum nobiles suos relicturos fuisse malas istas Hispanorum artes, unde tantum ipsis dedecoris accederet. Prompte adhæc, quod singularem literatis quibusvis opinionem injecit, respondit Genuensium libertas; Verum esse id, quod censor moneret, tale quid operari cambia, ac proinde in quavis monarchia esse perniciosissima. Nihilominus in bene constituto & ordinato imperio posse etiam citra ullum Reip. damnum permitti. Maximos & securissimos esse thesauros in dominio libero nobilium

I juxta

juxta & privatorum divitias. Longe aliter in regnis evenire, ubi inter principum bona, & privatorum hominum facultates, intercederet murus ex octo capitibus fabricatus de Meo & Tuo.

Quoniam in mutationibus quorumvis regnorum, regimen ut plurimum mutaretur sine publico damno; solumque Matthæi nomen in illud Martini converti; verum in subversionibus Reipublicarum, ubi libertati servitus succederet, thesaurum publicum in privatorum hominum bonis esse situm; qui profuse omnes facultates suas profunderent in defendenda ad extremam etiam spiritum libertate. Quantum vero ad pravas Hispanorum artes, quas nobiles sui insisterent; rogare se unumquemque ut bene consideret, num mercatura suorum Genuensium Hispanis damnosior foret, an Hispanorum familiaritas Genuensibus? Comperturos esse illos, sartagine non veteri ab olla infici.

Monar-

Mo
face

R
chi
sec
din
in
in
dec
cor
aul
cur
tist
nif
rur
pte
fan
in
lib

*Monarchia Hispania secretarium status
facere laborat Cardinalem Toletanum;
qui recusat, & quidem mo-
verit.*

Rumor per hanc aulam sparsus fuit,
potentissimam Hispaniæ monar-
chiam cogitasse de præcipui status sui
secretario faciendo Illustrissimo Car-
dinale Toletano : quo magna hujusce
in Theologicis providentia adjutaretur
in consiliis regalibus ; nec ibi quicquam
decerneretur , quod contra suam esset
conscientiam. Magnum stuporem huic
aulæ attulit res tam nova & insolens ,
cum quisque sciret , quantum ille an-
tistes in iterata benedictione Christia-
nissimi Galliæ regis , Henrici IV. pa-
rum faverit negotiis regis sui. Pro-
pterea nemo potuit sibi imaginari cau-
sam , quare sagacissima hæc Princeps
in rebus maximi ponderis voluerit
sibi inserviri à subdito adeo infideli.

Quicumque profitentur se nosse mo-
 dum procedendi callidissimæ gentis Hi-
 spaniæ , etiam ex hoc ipso consilio po-
 tuerunt animadvertere , veterem Re-
 gum Hispaniæ prudentiam : quibus
 solemne est , nunquam cessare , ul-
 quedum præmiis , honorificis digni-
 tatibus , & omnis generis artificijs , ma-
 nifestisque liberalis animi argumentis,
 in partes suas pertraxerint id genus ho-
 minum insignium , quod vident alieno
 esse animo ab iis , quæ consequi re-
 gum interfit , & à quibus in singulos
 dies servitium expectare possint. Ho-
 mines tanto Cardinali fidelissimi refe-
 runt, Illustrissimum dominum , animo
 gratissimo , & incundissimo , recepit
 in se onus oblatum : attamen ea lege,
 quam Hispani continuo repudiarunt.
 Sermo ejus erat ; si quando ipse mu-
 nitus auctoritate sacre Scripturæ , &
 doctrina S. Patrum , ex statutis Cano-
 nicis persuasisset ea , quæ Regali con-
 silio decreta forent , esse aliena & dif-
 senta.

sentanea à lege divina , humanaque ,
 velle tantum sibi potestatem relinqui ea
 impediendi , ne exequantur. Id qui-
 dem omne hunc in finem se facturum ;
 ut mundus agnosceret , regium Theo-
 logum in isto consilio tantum fuisse oc-
 cupatum, & intentum, ut optimè con-
 suleret conscientia regis sui, idque salva
 voluntate Dei : non autem, ut lar-
 vato prætextu stabiliret regiam potesta-
 tem in genus humanum. Quando qui-
 dem nimis turpe, & pudendum illi vide-
 batur, aliquem sui ordinis operam im-
 pendere ad obfignandam impietatem
 diabolicam hodiernæ rationis statum,
 & hominibus simplicioribus, navisque
 minus sagacis, fucum hujusmodi facere,
 ut existiment foedissimas & putidissi-
 mas coepas & muscum orien-
 talem.

I 3

Apollo

Apollo detestatur consilium sibi memoratum adipiscendi pecunias.

Incredibilis pecuniæ penuria nunc temporis Parnassi ditionem premit. Nam non duntaxat thesauri Apollineæ majestatis, quætoresque præcipuorum hujus aulæ principum; sed etiam nobiles, mercatores, opifices, eam graviter ferunt. A præfectis itaque bonorum Regiæ Apollinaris, cæterisque ejus præpositis, nonnullos ante dies, diu consultatum est de summa rerum, quæ ad sanandam tantam rei familiaris angustiam esset ineunda.

Uno ore statuebant, expedire, ut mos ille mirificus multisque Italiæ principibus sollemnis, in Parnassum etiam introduceretur: ut nempe proventus publici venderentur hominibus; qui que eos redimerent, centenis accipitis pro legitima usura ultra sortem annumerarent senos: & ut porro homini-

mini.

minibus privatis permittatur dare pecuniam cuicumque illa indigenti, atque exigere octonos pro centenorum usura. Hoc consilium ab his viris pro utilissimo habitum, simul ac propositum Apollini esset, quasi perniciosissimum publico & privato, ex templo rejectum fuit. Moxque serenissima Apollinaris majestas subjungebat: ne utquam alteri publicos imperii sui redditus concedendo velle esse principibus aliis pravo exemplo ad oppignorandum in vita sua illos fructus, qui absque onere, veluti ipse accepisset, deberent transmitti ad successores ejus. Tali quippe instituto non tantum aperiri portas ad ruinam rerum publ. verum etiam viam avaritiæ, & malignitati strui principibus illis: quin eo, quod imperent in statu electivo, vel quod non habeant aliquos sui sanguinis, ad quos bona hæreditaria venirent, hos fructus dilapident, parum pensi habentes, quod ea sint longe tutissima promptuaria ar-

morum ad tuenda augendaque regna.
 Morem illum à multis principibus in-
 credibili malignitate introductum ma-
 gnopere infregisse imperia eorum. Et
 in hoc ipso proposito aiebat ulterius A-
 pollinaris majestas, Angariationes &
 vectigalia, in magnis imperiis nunc
 magnum in modum accrevisse, eo
 quod recentes principes reperissent
 fructus publicos à suis antecessoribus
 oppignoratos. Utque in suis ditio-
 nibus urgenti consulere necessitati,
 & egestati domesticæ; fuisse coactos
 excogitare nova vectigalia, etiam ci-
 tra voluntatem suam acerbis indictio-
 nibus & exactionibus populos suos de-
 fatigando. Illa errata cum magnis im-
 periis ruinam minentur, debere prin-
 cipes tanto magis metuere, quanto
 manifestius incurrunt periculum, ne
 accendant in ditioibus suis maxima
 seditionum incendia: & ubi non ulte-
 rius possint onerare populum novis
 angariationibus, tandem cogantur pe-
 talum

casum oculis suis superinducere : magnumque offerre redditui oppignorato, regentes fucos rapinas bonorum, quæ ab antecessoribus eorum magno status & successoris præjudicio, damnosissima prodigalitate, malignitateque, non debuerant oppignorari.

Imperia cum sint subjecta iudicio ferri, & tribunali violentiæ; accidere, ut, in quibus obtinuit prava hæc publicos fructus oppignorandi consuetudo, invadantur diripianturque à principibus nonnullis. Novos autem principes, ut aboleant per solutiones usitatas, si non iusta ratione, cum colore tamen aliquo crudeliter excedere modum, ruina opprimendo patrimonia plurimorum pupillorum, viduarum, & aliorum miserabilium hominum, qui in cæmentis publicis fructibus deposuerint fortunas suas. Se scire, abusum publici fructus ab alienandi tam latè serpsisse, ut multi principes avaritia & rapacitate inaudita, spoliarent vel dilapidarent :

I § atque

atque interim eos tam crudele facinus
habere in parte prudentiæ civilis ; quasi
hoc pacto in imperiis electivis nervos
incidant successoribus exosis ; in hære-
ditariis vero id faciant peregrinis. De-
nique dicebat Apollo : Pessimum esse
consilium , si homines privati emtione
publicorum fructuum , & introductio-
ne pestilentis fœnoris , fructum capiant
ex solis pecuniis , absque eo , ut illas oc-
cupent in mercatura. Esse rem maxime
abominabilem , homines natos , ut vi-
vant sedulo ex sudore suo , ut colant ter-
ram , utque attendant ad multiplicatio-
nem suorum armentorum ; vivere istis
usuris , quas ex massa otiosæ pecuniæ co-
gant. Rem usque adeo fœdam nullius
esse usus , nisi ad extenuandos homines
impigros , & ad pigrefaciendos
usurarios.

NOVA

06) (203) (20)

NOVA ADIECTIO

AD

LAPIDEM
LYDIUM.

*Decisio instituta in Parnasso de excell-
lentia Romæ, & Nea-
polis.*

COMPARATIO.

Libretto perscriptum est, die XVII.
hujus mensis sub porticu serenif-
simarum Musarum aliquibus poe-
tis differentibus de comparatione Ro-
mæ & Neapolis; Ludovicum Tansil-
lum temere & inconsiderate dixisse, sub-
urbia Neapolis esse majora universa Ro-
ma. Cui petulanti mendacio regeffisse H.
Carum Tansillo, esse id mendaciū Poeti-
cum.

VA

cum. Quoniam vero viri insignes nobilissimæ Parthenopes ejusmodi sibi infictam injuriam graviter tulissent, impetum in Carum fecisse, quem continuo ab suæ nationis poëtis, eodemque Marchionatu natis esse adjutum. Jamque ab una & altera parte occupari animos in prohibito carminum genere, inque pangendis versibus punctim ea simque vulnerantibus, quibus acre iniretur certamen.

Ubi rumor ad Apollinis aures pervenit, mox illuc Mutium Justinopolitanum misit, qui sedavit tumultum, & utriusque exegit, ut promitterent, neutram partem alteri incommodaturam. Et quoniam literati antehac ob similes causas ad arma devenissent, ac turbas concivissent maximas; ut imposterum quisque sciret, quomodo credere, & loqui, de nobilissimis illis duabus civitatibus debeat; jussit in Rota primo quoque tempore hac de materia disputari, ac omnem controversiam decidi.

decidi. Postquam itaque aliquoties ab utrisque partibus res ad Rotam fuisset delata, tandem hæc promulgata fuit sententia

Coram Rev. patre domino Cino.

DIE X. MAII. MDCCXI.

Domini unanimes decreverunt; Neapolim propter majestatem urbis debere semper cedere Romæ; & Romam Neapoli ob delicias situs. Romam item confiteri oportere Neapoli esse plures gentes; ac Neapolim extra omnem controversiam ponere debere, Romam inhabitari à majori hominum numero. Ingeniis & vinis Neapolitanis opus esse, ut vehantur Romam, quo consequantur perfectionem illa in aula, & ut magis sapiant palato virorum magnorum. Romanos vero ea in parte perfectiores, utpote etiamsi nunquam peregrinati fuerint, verissime possint dicere, se orbem universum peragrasse. Neapolim inter totius orbis civitates primas obtinere

in

in equis domandis ; Romam in hominibus astutioribus reddendis. Neapoli reperiri plures equites , Romæ plures sacri ordinis. Inter Romanos nobiles illos tantummodo titulum equitis mereri, qui signum in pallio gestent. At vero nullo discrimine omnes istos dominos Neapolitanæ ditionis , utcunque pallium nulla differat nota, esse equites nuncupandos ; cum satis illos dignos tam honorifico reddat titulo ingens illa crux, quam Hispani illis in carne nuda imprimerent.

Dissertatio Nobilis cujusdam Itali de actibus & consiliis Catholici Hispanorum Regis.

SI Italia , sicuti possit , vellet diligenter considerare , qualis sit pax illa , ob quam adeo se extollat ; certe facile perciperet , debere se tanto magis dolere ob otium adeo venenosum, quo penitus consumeretur , quanto forte

forte amplius in excidiis , apertaque
belli alterius flamma, misereatur dam-
na amicorum , & exempla , argumen-
taque sibi formet ex tantis periculis ,
quæ sibi immineant. Videt inconta-
minatam fidem catholicam in suo po-
pulo vigere. Videt, principes, filios-
que suos frui terris suis in tranquilla
possessione , pia subditorum suorum
obedientia , summa divitiarum prolif-
que felicitate. Sine dubio hæc con-
stitutio, & e mentita species, est illi pro
maximo solatio. Cæterum, quoniam
tanquam robustum & solidum corpus,
quod facillime resistat interiori cor-
ruptioni , hæc vegeta terra non per-
sentiscit, aut forsitan non curat, has sibi
strui insidias, scelestissimasque fraudes,
quibus inimici ejus illam sibi subjicere
student: exinde provenit, ut pax Religio-
nis, imperiique, forte sit tam anceps mi-
serabilisque, quam ullius terræ aut regni,
quod hoc tempore adfligat impietas
hæresis, aut bellis sævitia.

Catho-

Catholicus sum (gratia Dei) & Italus, nec
 possum cogitando assequi, quomodo aliquā
 praesentium experientiam consecutus, hac
 calamitate me extricare possim cum amicis,
 ac fratribus meis; à quibus desidero dun-
 taxat, & expeto, ne graventur attendere, &
 benigna patientia legere hanc dissertationem
 meam. Nec enim dubito, quin relaturi sint
 deinceps hunc fructum hocque universum
 beneficium, quod mihi verè & sincere pro-
 posui.

Ex hujus temporis statu in Galliis, com-
 mode, absque ut aliunde petatur, elucet mo-
 ritum, quod expeto, ut nostrae Italiae sit sa-
 lubre, Scinditur illud regnum, ut neminem
 fugit, intestino, eoque saevissimo bello; imo
 quo gravius non aliud finis perpeffi. Om-
 nium factionum machinator, sub emen-
 ditio religionis titulo, penitus oscultatur
 Rex Hispaniae: sic ut, quemadmodum
 ante plurimos annos pecunia, & proluxa hu-
 manitate, tacite concitaret, alueratque dis-
 cordias, favens principibus, & civitatibus se-
 ditiosis Regni hujus: ita nunc exercitu lecto,
 omnique apparatu bellico, non aperte dur-
 taxat tentet Regem expellere legitimum, &
 spoliare omnem ejus familiam; sed sub titulis
 emendicatis, ficulneis argumētis & praetexti-
 bus absurdissimis, sibi à cō sanguineis suis vin-
 dicet,

dicet maximā ejus partem, & tandem etiam
 decipiendo, qui sibi commendati sunt, per-
 dendo inimicos, regnum illud absorbere &
 sese solum regem & arbitrium in hoc mundo
 constituere laboret. Si itaque hic potentissi-
 mus Rex, cum possideat nihil, præter invete-
 ratam quandam, & hæreditariam inimicitia
 causam; potuerit arma, & consilia sua sic
 producere, ut desiderantur à populo hoc; &
 ausus fuerit sibi persuadere, se posse contra le-
 ges consuetudines, & veram constitutionem
 nobilissimi hujus Regni, mutare Regem pro-
 lubitu, ac subjicere tandem suo arbitrio & in-
 perio Regem Regnumque, quod jure, tam
 ob merita, quam ob vires proprias, & ipsius &
 cæterorum quoque Christianorum regna
 præcedat: quid Italia de se fore judicet in
 hac publica & aperta ambitione dominandi
 subigendique terram universam? Quid ei
 sperandum est ab illo, qui possideat Italia
 majorem & floridiorē partem? Nunquid
 credat, nolle illum universam ad se pertrahe-
 re? neque esse comprehensam in descriptione
 Monarchiæ ejus? Has præsumptiones, hunc
 timorem, hocque periculum omnino præ-
 me fero; præcipue cum nemo sit mortalium,
 qui non magna quasi proluvie sentiat se rapi
 & præcipitari in barathrū crudelissimæ Hi-
 spanorū tyrannidis. Occasio, utilitas, & glo-
 ria,

ria, incitamenta sunt potentissima ad omnes conatus. Et qui ad nihil non honesto vocamur prætextu, stupore nihilominus omnium, aliquantum conamur nos evadere, & necessario eniti, seu fraude, seu violentia ad eam rem usi, nunc cum hoc, nunc cum altero, pro opportuna occasione, & prudentia ministri.

Rex Hispaniæ si pedem figere possit in reliquis etiam terris, non vero illis duntaxat, quas in Italia hæreditario possidet jure: dubium non est, quin id utile, commodum, & honorificum duceret. Cæterum cum nullam rationem habeat detegendi desiderium suum, & aperiendi animum de invadendis quæcunque nec dum possideat: sibi ipse ambitionis imponit necessitatem; confidit potentia, fraudibus; sperat, ac credulus est: stat forsitan in procinctu ad subigendos cunctos, ac trophæa gloriæ suæ ponenda ex insipienti sapientia, stultoque principum nostrorum timore.

Gemina hodie potestas est in Italia, spiritualis, & civilis: contra utramque, cum probe sciat vim apertam non minus esse vanam, quam à ratione longissime remotam, usus est, utiturque mirabiliter fraudibus, & insidiis, non tantum ad propulsandam illam, sed etiam ad potiundum illa. In spirituali nemo est, qui non dicat, confiteaturque, Regem

Hispa-

Hispa
possi
pend
item
fisse
prin
is C
mula
sibi
pis,
Pon
reliq
bris
re n
appl
non
adip
& e
mis
min
rea
cho
tate
opp
em
roc
in
xif
&

Hispaniæ tantum profecisse, ut jam Papam
 possit creare, ac idcirco aulam Romanam de-
 pendere maxime ex autoritate ejus. Illam
 item postquam hoc consecutus esset, assum-
 sisse randam (de quo ambigit nemo) titulum
 principis Catholici, protectoris, & defen-
 sis Christi Ecclesiæ; illi ac alteri antistiti, si-
 mulata charitate donare varios redditus, ut
 sibi potestatem servent in eligendis Episco-
 pis, nec non Cardinalibus, atque ita omnes
 Pontificum amicos obnoxios sibi reddere,
 reliquosque Reip. fructus invadere, illece-
 bris avaritiæ, & ambitionis impulsu. Ex hac
 re non tantum ab universis gloriam, &
 applausum consequi, quo præcipue studeat
 nomini suo servando inter mortales: sed etiã
 adipisci obsequentem aliquam simoniacum,
 & obstinatam ex hominibus lucri avidissi-
 mis, à quo possit qualibet occasione cuncta
 ministeria servitiæque expectare. Ac propte-
 rea videmus aliquam Religiosorum mona-
 chorum numerum, qui jactent se esse excita-
 tatos divinitus, ut se hæresi hujus temporis
 opponant, in servire moribus ac conatibus
 e mentitæ religionis Catholici hujus Nim-
 rodus. Primum ditabant se involando
 in maximos redditus; quibus ubi extru-
 xissent templa & Monasteria pompatica,
 & populum innumerabilibus suis arti-
 ficiis

ficiis sub sanctimonix velo convocassent, spiri-
 tualem exercere tyrannidem in animam,
 corpus, & omnes facultates. Hi cum in Po-
 loniam, Germaniam, Angliam, Portugallia,
 Galliam influxissent, ut fervirent Deo, diu
 noctuque multo fidelius operam navabant
 Hispanix Regi, cura sibi commissa sobolis
 Regix, Imperii, pacis, belli, confederatio-
 num, defectionum, proditionum, conjugii,
 rerumque aliarum, ac negotiorum civilium:
 expiscando primum ex confessionibus, & fa-
 miliari conversatione liberorum, & femina-
 rum omnia civitatum & Regionum arcana;
 insinuantes illis quicquid ex usu rerum Hi-
 spanarum fore judicarent. Isti igitur alii-
 que ejus secte infiniti, Romæ, per Italiani
 omnem, & quocunque Christiana Resp. ex-
 tenditur, tantam sibi autoritatem peperere,
 ut non minus timeantur, quam colantur. Ac
 licet in Neapolitano Regno, seudo sedis Apo-
 stolicæ, peculiariter ministri Regii videan-
 tur vim manusque sceleratas jurisdictioni Ec-
 clesiasticæ intulisse, innumeraque insolenter
 parrasse in sacerdotes ac antistites, & (quod
 Romæ nuper intelleximus) Legati Hispanici
 sint comminati Pontifici Sixto Quinto, se
 non præstituros illi obedientiam, dum Ejus
 Sanctitas est in detegendis fraudibus, quibus
 se occuparint in negotiis Gallicis: tacet ni-
 bilominus

hilo
 tole
 citu
 Cæ
 defe
 rum
 aut
 fice
 Li
 ac i
 qua
 tho
 que
 gra
 sper
 que
 con
 & c
 ab i
 ac c
 gin
 spe
 ras
 atq
 tur
 pul
 dig
 ho
 ga

hilominus Pontifex, & hancillorum scelestā
 tolerat impietatem, in aliis damnatam publi-
 citus, ut merebatur, & severissime castigatā.
 Ceterum reperiuntur, qui hoc excusent, ac
 defendant, & potius quam Regem Hispano-
 rum accusent hypocrisios, & temere invasæ
 autoritatis Apostolicæ, dicere malint Ponti-
 ficem hunc esse hæreticum, & fanaticum.

In civili porro regimine, quis non vider,
 ac intelligit, quid hætenus egerint ac nun-
 quam non agant vulpes hæ Hispanicæ ac Ca-
 tholicæ. En amplo quodam conjugio ali-
 quem Italiæ principem in bello implicatum
 gravissimo. Optimum, quod exinde poterit
 sperare, erit, ut aliquando se ipsum suas-
 que resignet terras Regi Hispaniarum; ut
 jungat illum cum Mediolanensi imperio,
 & dilatet sic potentiam ejus in Italia; quod
 ab imperatore ejus parente adeo exoptatum
 ac desideratum sit. En stipendia, & ut in lon-
 ginquum sibi provideat inescando titulis, sed
 spe vanissima. En discordias studiose semina-
 tas, & nutritas, inter principes & vasallos,
 atque inter nobilitatem & plebem. Suffraga-
 tur plebi contra nobiles, ut caperet auram po-
 pularem. En titulos Aurei velleris, aliasque
 dignitates egregias, quibus donet nobiles, ut
 hoc dolo illos in servitutem illiciat, & ma-
 gnis sumptibus consumat. En factorem per-
 duellium

duellium, extorriumque, & qui vindicet sibi impudenter tutelam pupillorum, terrarumque quas possident. Ecce maximas promissiones pro pecunia à mercatoribus annumerata, & dum tantam auri summam exigit, ut postmodum sub sanctimoniam prætextu usumfructum neget, capitalique iis pretio persolvat, hanc in proprium convertens usum, ut famem suam impleat, bonis & sanguine Italico. Sed hoc quod majoris est momenti; ecce ut in bellis Belgicis, Portugalensibus, Anglicis, miseræque Galliarum enerventur hujus & alterius provinciarum incolæ, utque infeliciter moriantur citra ullum suum emolumentum, aut victoriæ, aut honoris. Quæ res nos omnes movete debebat (nequid dicam de miseris, quas singulis pæne horis experimur, cum hic fratrem, ille patrem, alter denique filium, aut ferro, aut infirmitate crudelissime extinctum amittat) ut cogitarem, multo majorem hostem, cujus gratia bellum gerimus, quam illum contra quem armamur instruimurque. Quoniam ille tantum à montibus nos infestat, suumque tantum recuperare studeat, non ut nos offendat: alter autem non contentus tanta mundi parte, quam possideat, struit etiam insidias quieti & libertati nostræ, quæ ipsi intantum inservit, vultque eam pessum dare, deque ea triumphare, priusquam immensus illos suos & insatiabiles claudat oculos,

Tu

Tu
polita
quom
iplos,
Vider
vestro
sangu
stris t
quibu
stras,
in me
paeto
det ja
diatu
simus
vim in
thesa
torita
menc
signa
jus le
sti, q
sit po
cui tu
na su
Et
te, q
quoc
hian

Tu terra Mediolanensis, tu Regnum Neapolitanum, tu Sicilia, tu Status ecclesiastice, quomodo vivitis? examine tandem vos ipsos, & perpendite quomodo evertamini. Videte, sibi quomodo auferat semper liberos vestros, vestrasque fortunas, & alat foveatque sanguine vestro bellum injustissimum; vestris thesauris pascat horribiles has harpyias, quibus videtis plateas & ædes oppletas vestras, quas tolerare debetis, atque humaniter in mensas vestras, & in lectum recipere. Hoc pacto nunc ratiocinatur unusquisque, & videt jam fraudulentam illam vim, qua progrediatur hic magnus Rex, hicque Princeps piissimus, qui intrat armatus templum Dei, qui vim infert sanctorum reliquiis, qui exhaurit thesauros, qui sibi tribuit electionem & auctoritatem summi Pontificis, & reddit se tremendum conspectui omnium, qui vult obsignare res gestas suas acquisitione parvæ hujus Italiæ, ut illa domicilium sit Vicarii Christi, quem vult suo imperio subditum; & ut sit potentia, quæ in angusto suo valeat circuitu sese opponere monstrosæ machinæ vanæ suæ gloriæ.

Et propterea tantum in spirituali potestate, quantum conspicimus, adeptus, parat se quoque ad invadendam temporalem, inhians quantum possit thesauris nostris, ope
&

& auxilio populi Gentensis, provincias, & civitates, tam sibi subjectas, quam aliis militibus, ducibusque, spolians; ut si vivat porro aliquot annos, sibi facilius sit constituere dominum, opportunitate reliquarum, quas obtinet terrarum: sin moriatur, ne possint Italiae populi mutuo auxilio excutere jugum, aded intolerabile & grave.

Igitur Italia mea, hunc per sanguinem innocentem, quem hodie filii tui in Provincia Sabaudia, in Belgio, inque Gallia effundant; per has lachrymas iteratas, quas miseræ matres non valent sustinere, certo edoctæ de claudibus filiorum suorum; per eham hanc libertatem, pretio tanti sanguinis comparatam de Barbaris crudelissimis, habe oro curam tui. Has divitias, hos populos, hos principes, quos Deus tibi dedit naturales & legitimos, conserva, & ama. Ne remittas te porro barbariæ impudenti hujus pseudo-Catholici, qui te honorat, ut deformat & præmia defert, ut te eo vinculo astrictum habeat, pro vilissimo libidinis ac superbiæ mancipio.

F I N I S.

Qua
nis
Gen
Mor
sue
Hij
Apo
A F
Sec
ma
Hij
nor
Th
do
Re
for
Ga
od

INDEX

in

Apollinis Iudicium Politicum.

Quare Neapolitani tam misere ab Hispanis oppressi et lacerati sint?

Genua in Parnasso asserit se esse liberam.

Monarchia Hispanica dolet, quod fraudes sue sint detectæ.

Hispaniæ Monarchia ascendit Parnassum Apollini supplicatum, ut cauterio sanaretur. A Politicis Medicis dimittitur.

Secretarius Illustrissimi Guisij, quod malè esset locutus, punitur.

Hispani acquisitionem tentant Sabionedæ. non succedit illis.

Thomas Angelus Apollinem, quando in mundo cessaturæ sint hæreses, rogat.

Reformati exsurgunt contra suos reformatores.

Galli inquirunt Secretum Hispanorum odoramentis suffumigandi Chirothecas.

Hispaniæ Monarchia oraculum adit
Delphicum exploratum num unquam sit
obtentura orbis Imperium; Accipit con-
trarium responsum.

Philippus 2us, Rex Hispanorum simul
ac de suo consultum esset titulo, Solenni
ingreditur apparatus Parnassum.

Omnes Principes Republicæ et Impe-
ria, ponderantur statera Laurentij Me-
dicæi.

Quam ob rem Hispaniæ Monarchia in
aulam suam se receperit.

Dux Albanus, cum pervenisset in Par-
nassum, dum cum Prospero Columna
aulicatur, ob defraudatos titulos Colum-
mensis ad manus devenit.

Boccatius spoliatur à Salviato.

Apollo statuit reformare excellentes
Parnassi viros.

Legati Siculi non exaudiuntur, sed
turpiter repelluntur ab Apolline.

Sig-
nas
Gall
tori
Aliq
pro
Pla
luc
Ma
ort
Car
Mon
Ital
Mon
fenu
Con
Tol
Par
Alm
Nea
unt

Sigismundus Battorius tardè lati-
nas literas didicit.

Galli vindicantur ab Hispanis è stul-
torum Sophronisterio.

Aliqui populo ad alterius exemplum
proponuntur.

Planum facit ministros Hispanicos esse
luceri avidos.

Maximiliano Imperatori indicatur
orta inter filios discordia.

Canes Indiae in Lupos convertuntur.

Monarchia Hispaniae visum it Reginam
Italiae. Seruntur invicem grati sermones.

Monarchia Hispaniae medicum suum ex
fenestra præcipitavit.

Compendium Illustrissimi Cardinalis
Toletani non recipitur in Bibliothecam
Parnassi.

Almansor, Rex Maurorum, et Regnum
Neapolitanum obviam sibi invicem fi-
unt: plorant narrantq; misérias suas

ex oppressione Hispanorum.
Comes de Fuentes Parnassum intronitur.
Omnium ditionum errores in Parnasso
examinantur.

Monarchia Hispaniæ Secretarium statim
facere laborat Cardinalem Toletanum
qui recusat, et quid eum moverit.

Apollo detestatur consilium sibi memo-
ratum adipiscendi pecunias.

Decisio instituta in Parnasso de excelle-
ntiâ Romæ et Neapolis.

Dissertatio Nobilis cuiusdam Itali de
actibus et consiliis Catholici Hispano-
rum Regis.

Ad Bibliopegam quibus in locis figura
sint inferendæ.

Nº 1. ad pag: 1.

Nº 2. ad pag: 38.

Nº 3. ad pag: 52.

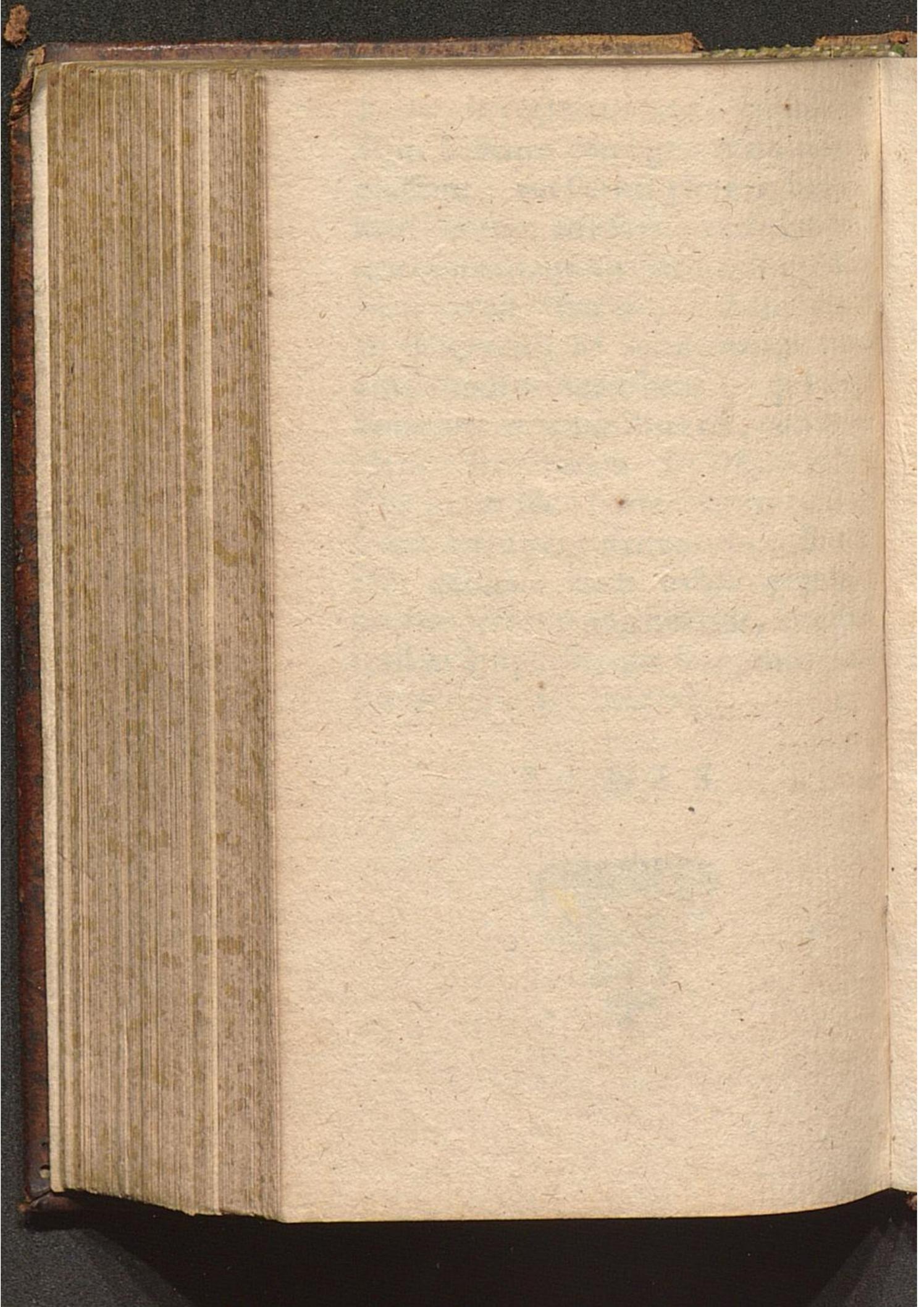
Nº 4. ad pag: 59.

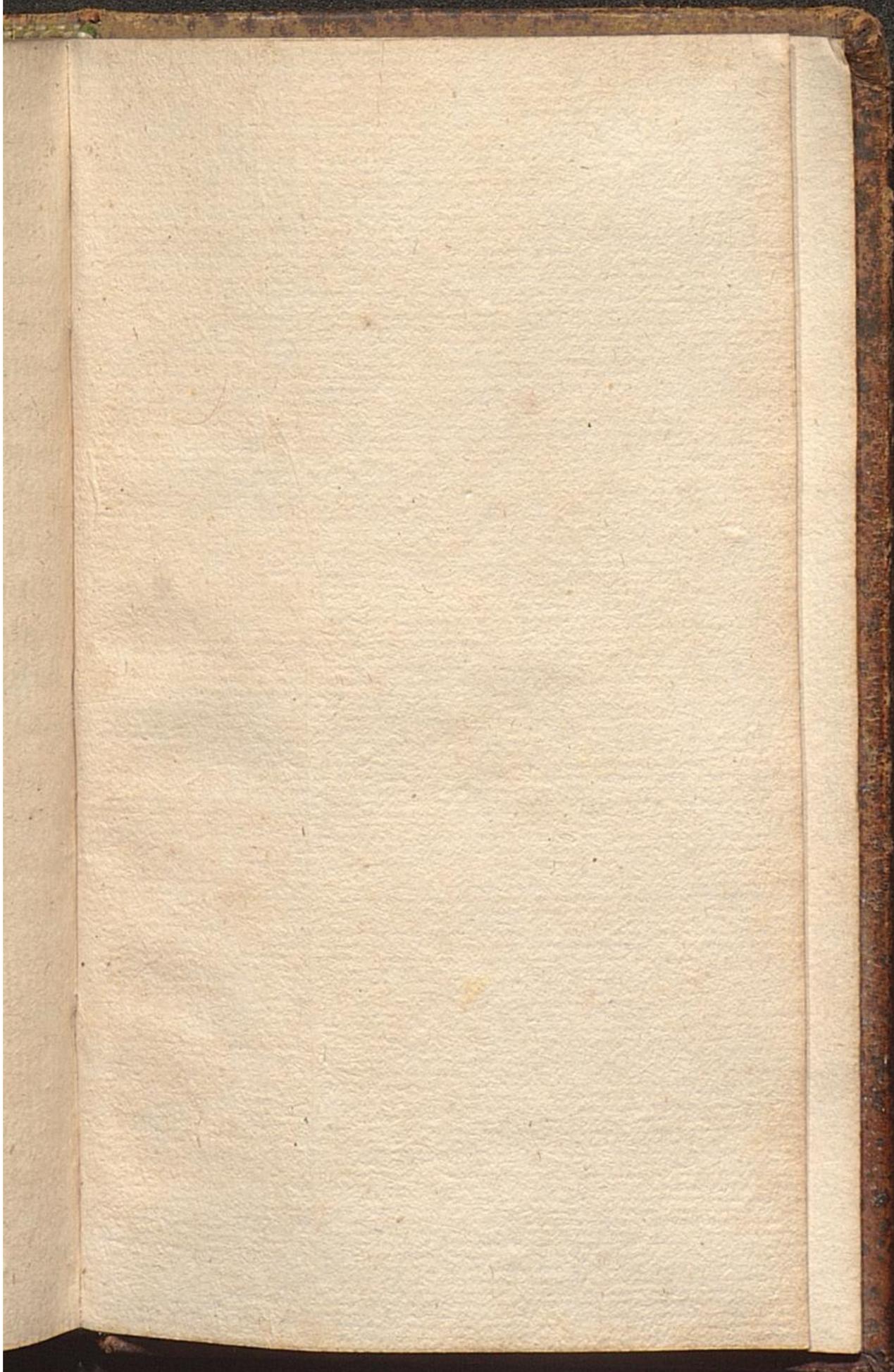
Nº 5. ad pag: 204.

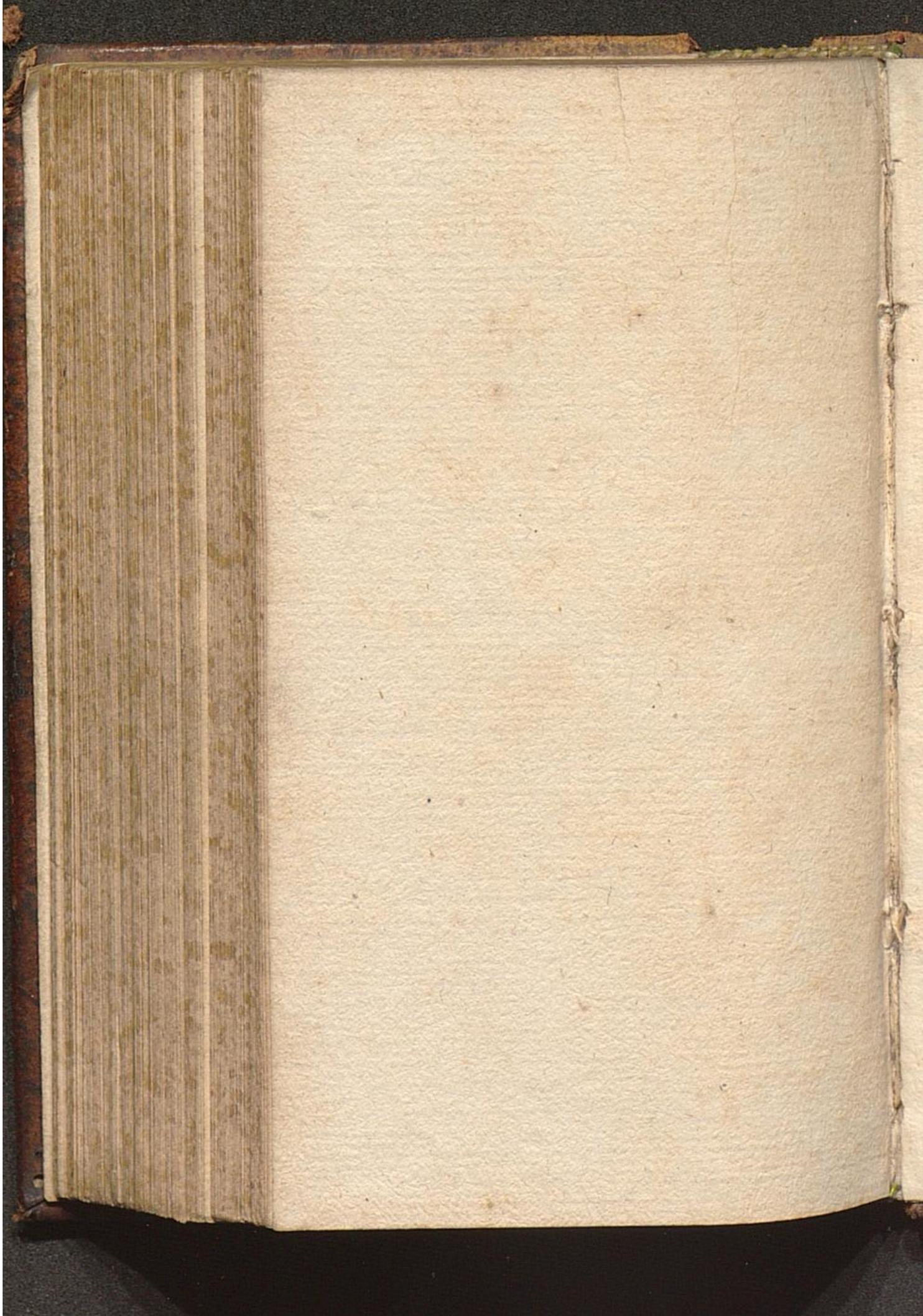
Nº 6. ad pag: 129.

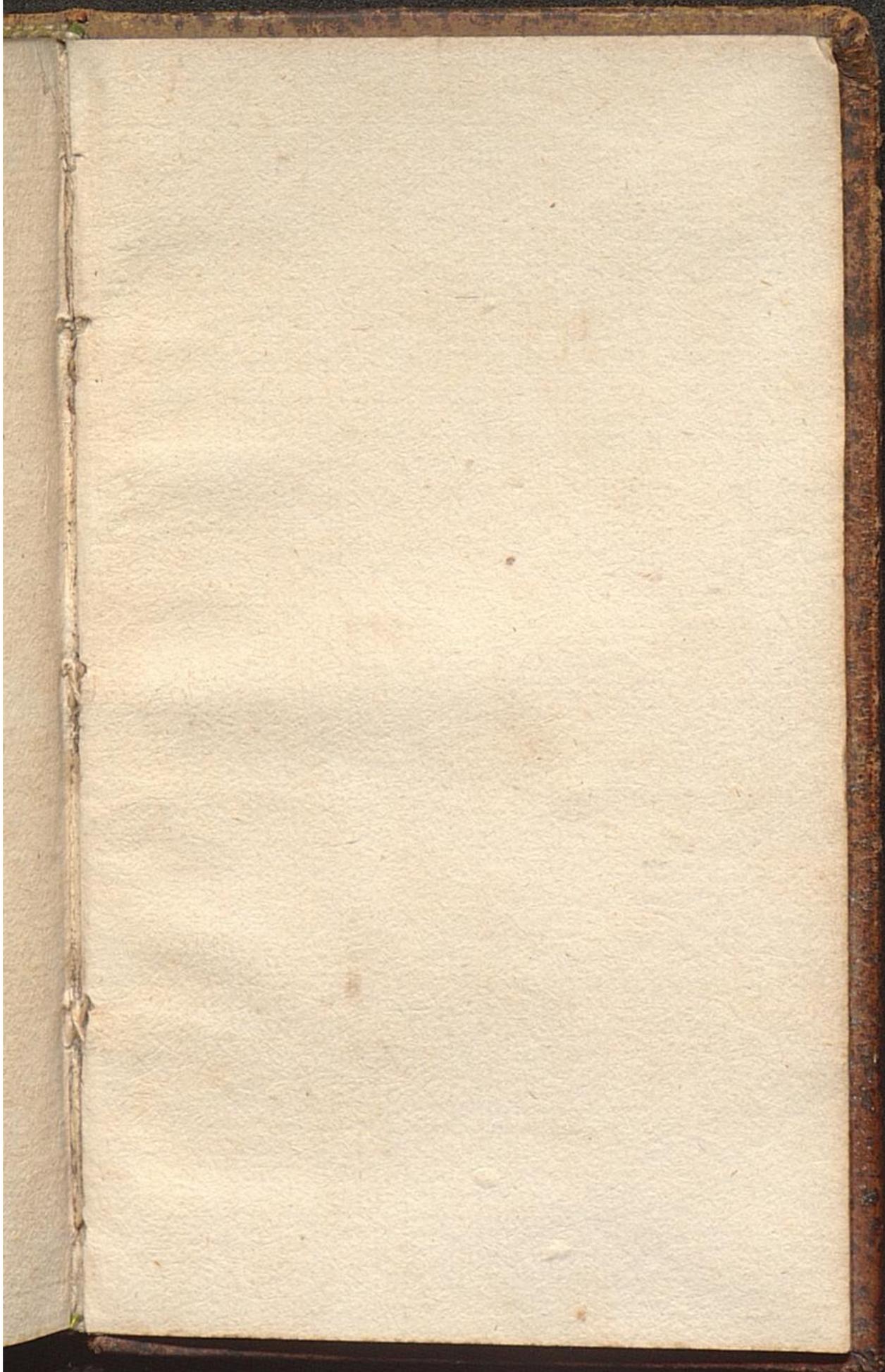
Nº 7. ad pag: 136.

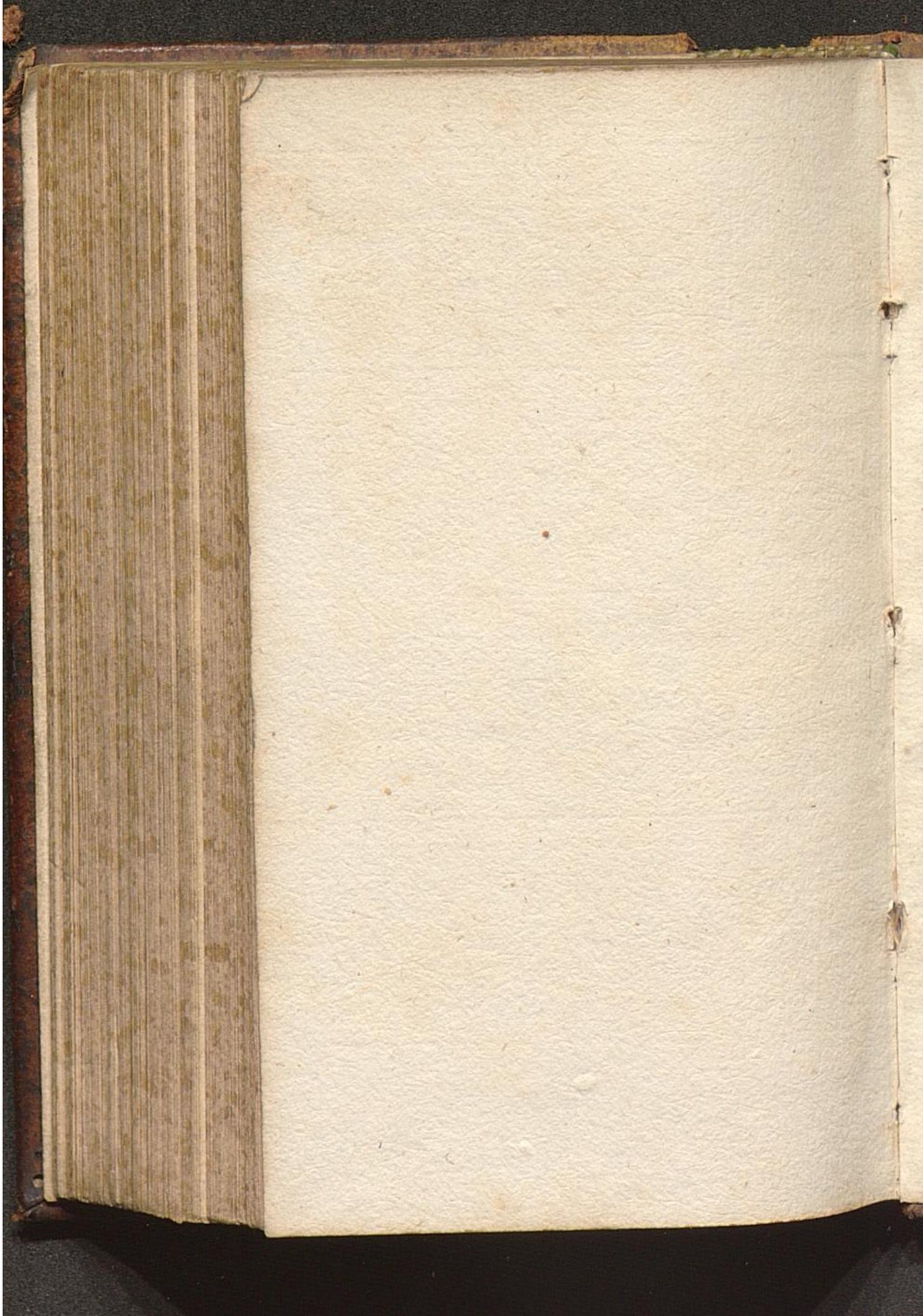
nem
dem
esto-
velut
& la-
tem
eam
nagis
xem.
stiffi.
s hu.
ordo-
erare
modi
anto

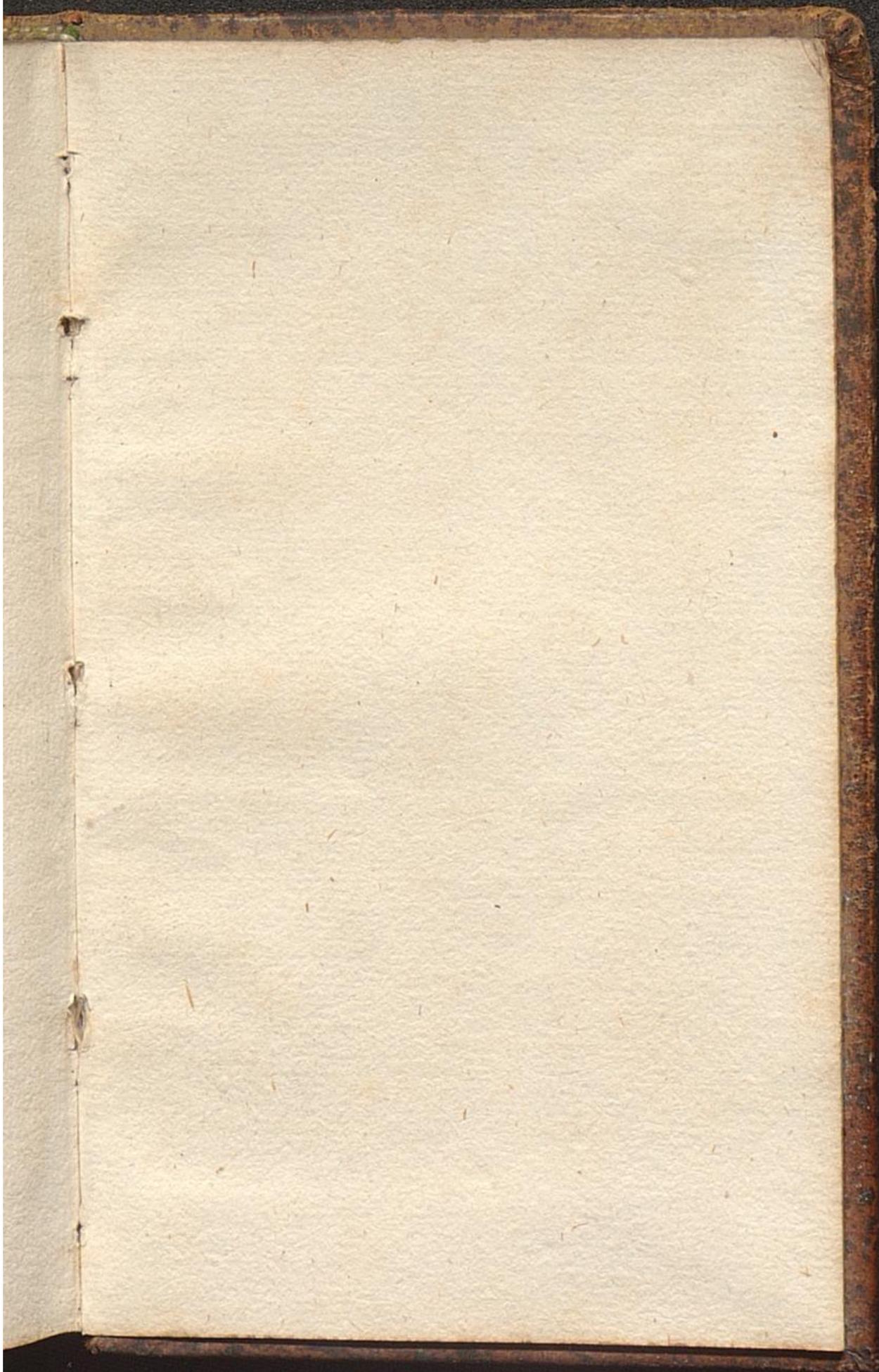

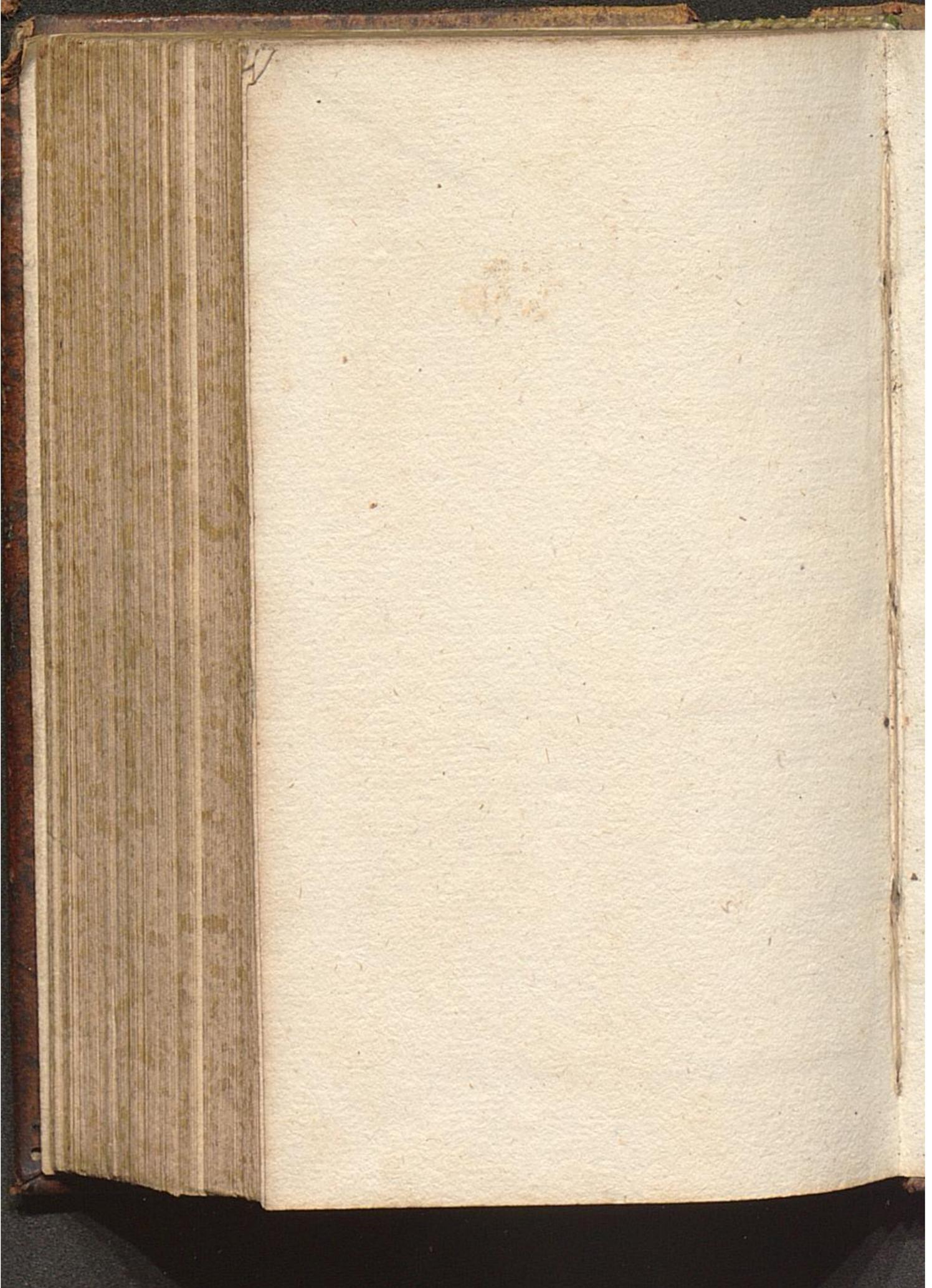

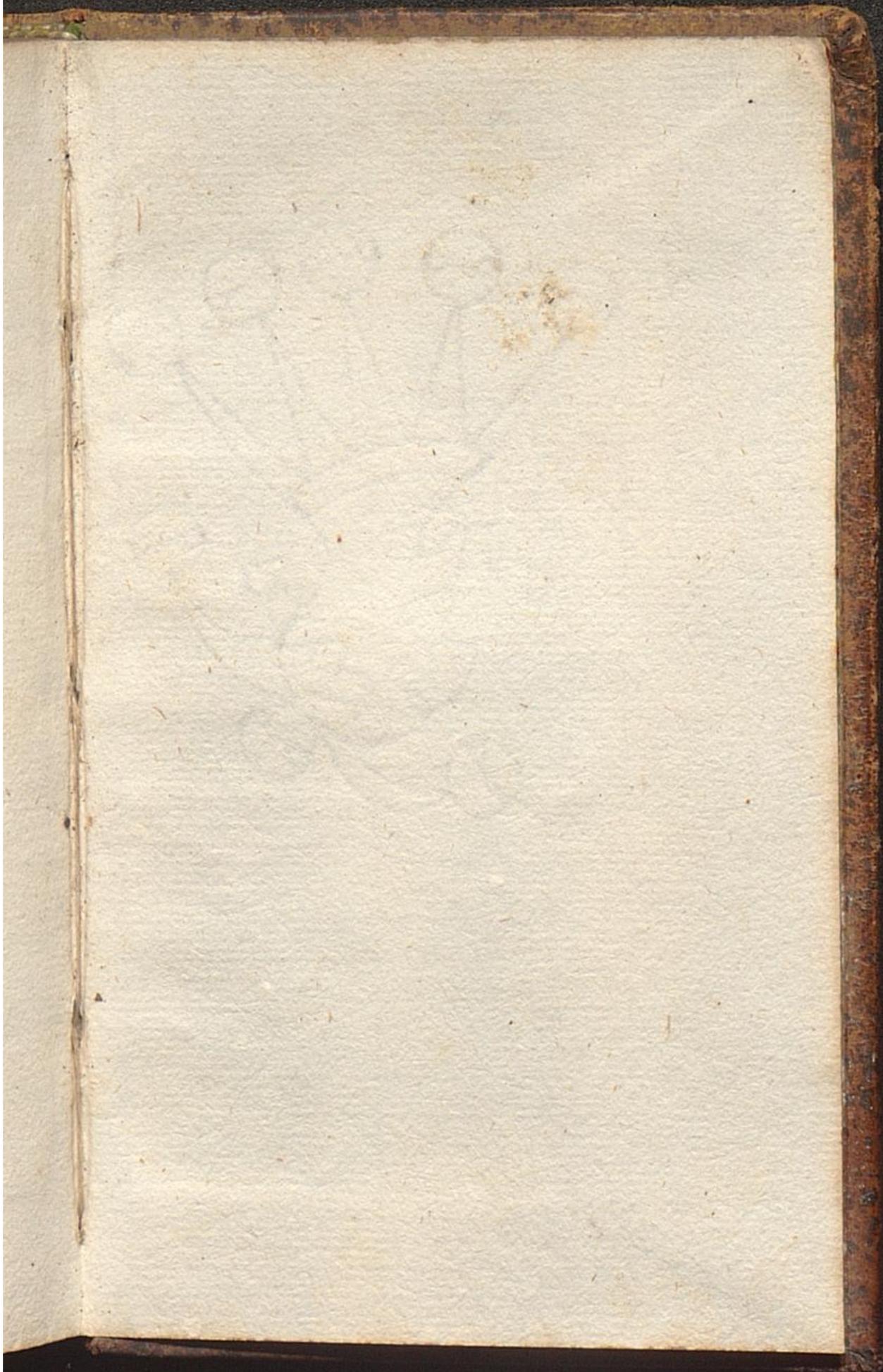

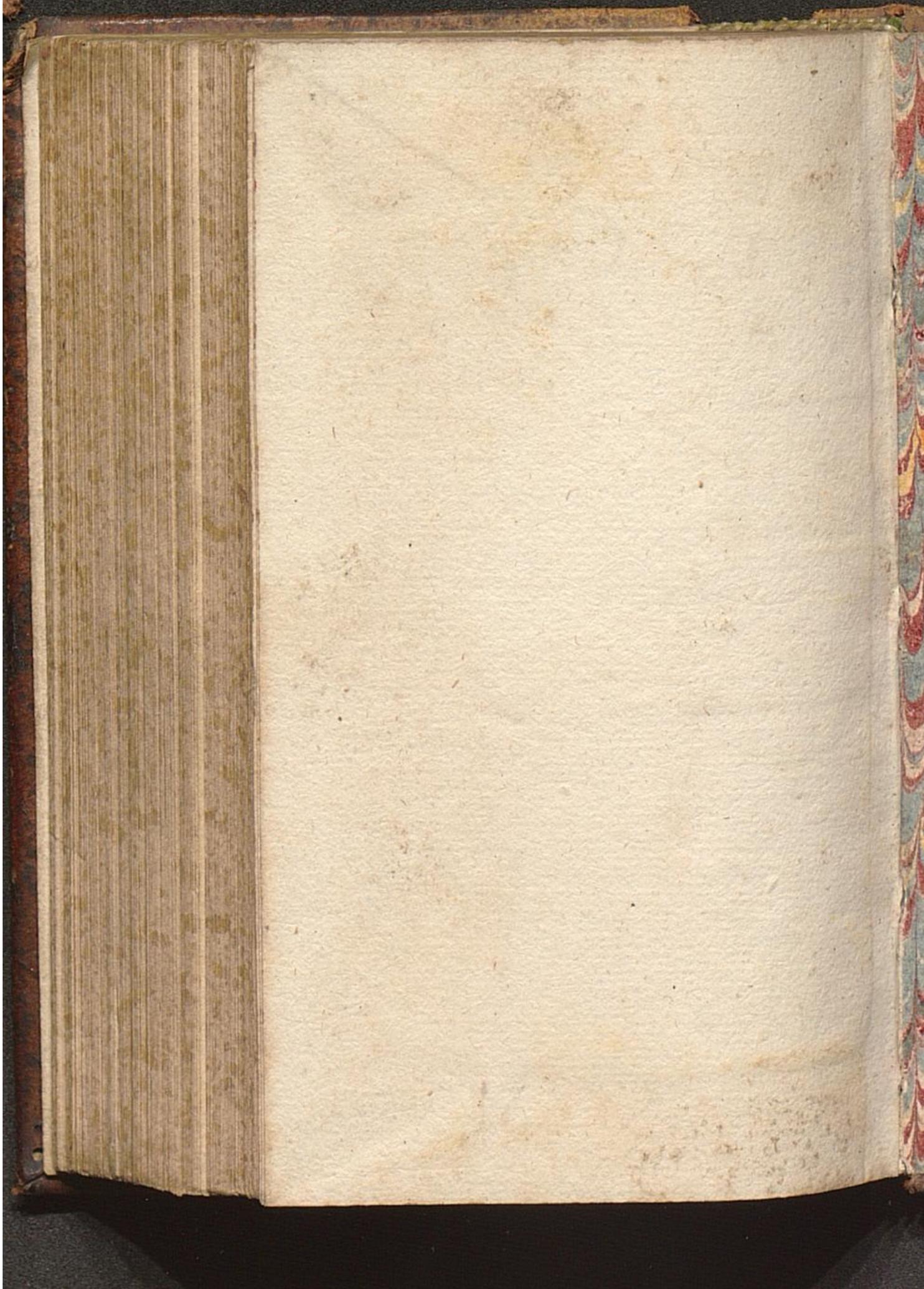

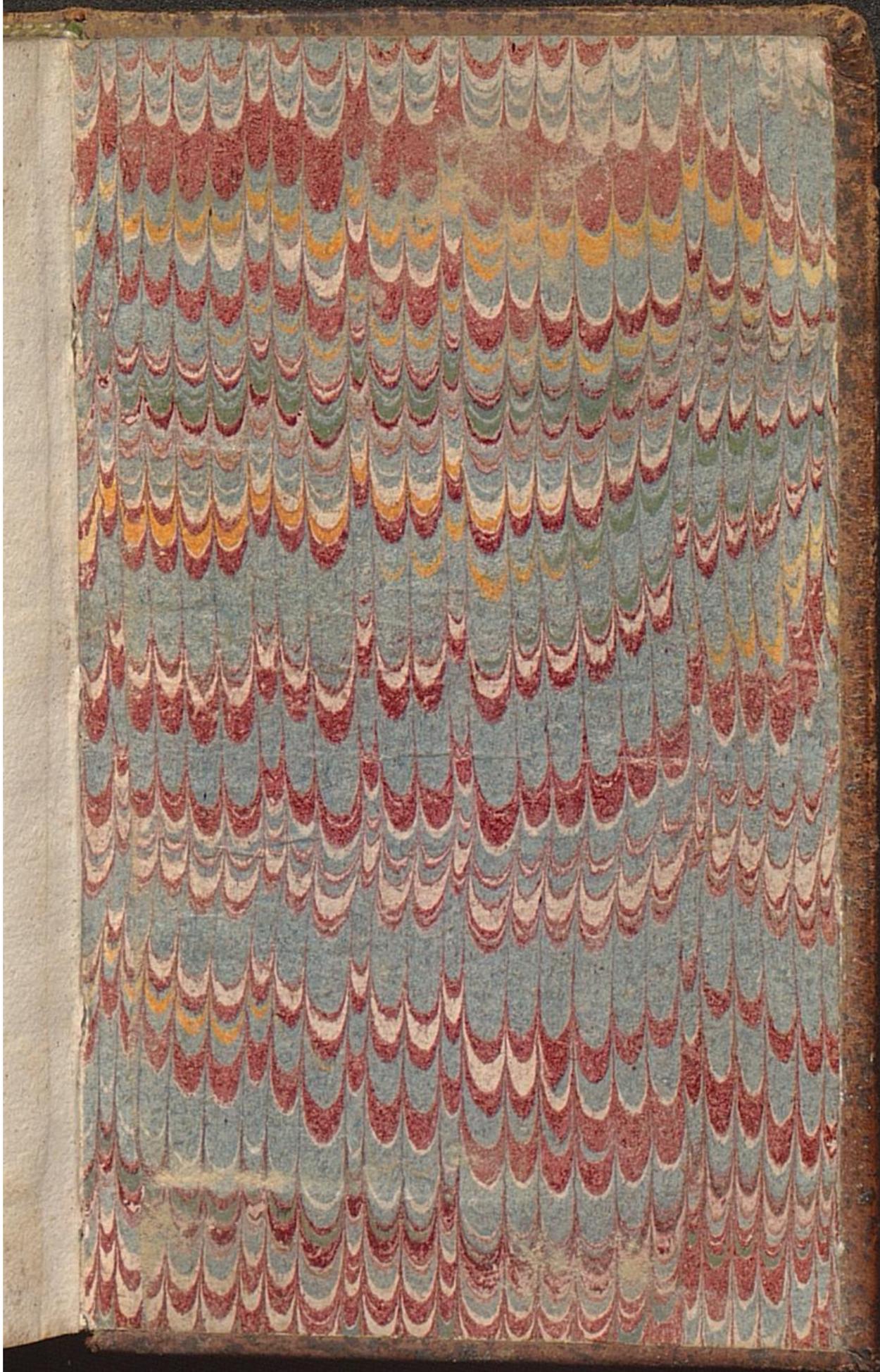

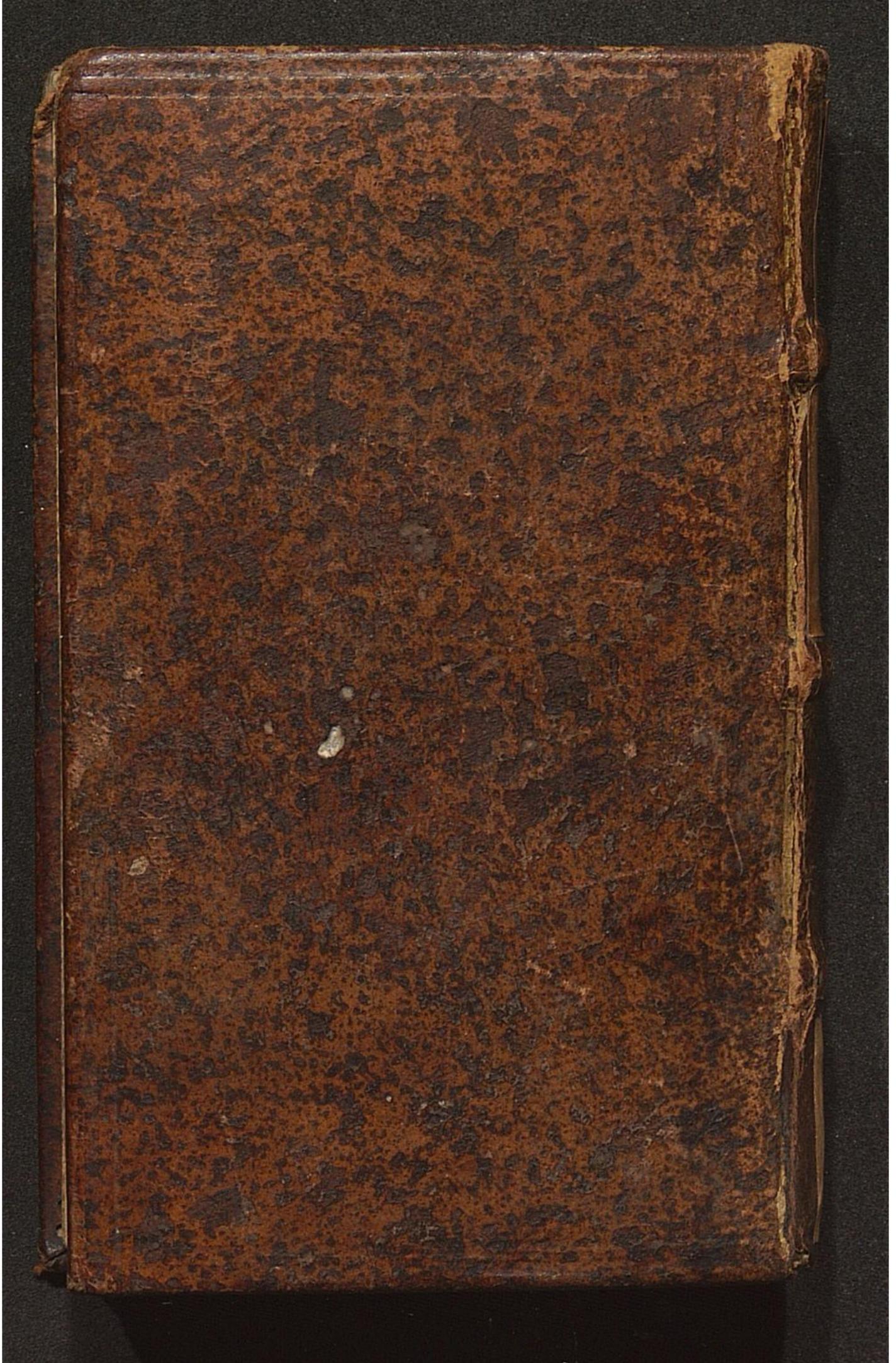

Th
6057